

Institutt for Sosialantropologi

Etniske stereotyper i Grønland

Sofie Abelsen

Masteropgave i SOA-3900, november 2020

Grønland

Danmark

Forord

Under min rejse med dette projekt, har jeg især oplevet en form for frygt fra danskere og dansktalende grønlandere, når jeg kort beskrev hvad emnet handlede om. En frygt for at en grønlander skulle skrive om det grønlandske perspektiv på forholdet, og hvad forholdet har medført i dag. De fleste danskere reagerer således, at de føler sig nødsaget til at fortælle om kolonialismens daværende tankegang, at den oprindeligt var ment oprigtig og positiv. Nogle kræver at det danske perspektiv burde være med, eftersom det ikke kun var grønlandere, som oplever diskrimination i Grønland.

Men jeg er ikke begyndt på mit feltarbejde og denne afhandling, for at sætte mig selv eller min etnisk tilhørighed, som et offer for kolonialismen. Eller udsætte danskere for noget dårligt. Denne afhandling handler ikke om at vælge side, og det håber jeg, læseren vil huske gennem hele læsningen. Det er blot en fortælling om hvad historien var, og hvad der befinder sig i dag, fra antropologisk perspektiv.

Jeg vil især takke min vejleder Jorun Bræck Ramstad, for at være så god til at se hvor jeg vil hen med mit projekt, helt fra begyndelsen. Jeg vil også takke dig for dit høje engagement, for at være så forstående og for din meget grundig vejledning, fra start til slut. At lave feltarbejde og skrive en afhandling, er en ensom rejse, som du hjalp til at den blev mindre ensom. Jeg vil også takke min arbejdsgiver Amalie A. Jessen, for at give mig tid til at skrive og arbejde med min afhandling i et presset arbejdsmiljø. Det har været enormt inspirerende og lærerigt at have så stærke kvinder som støttepersoner, som min vejleder og arbejdsgiver. Jeg vil gerne takke alle mine informanter, for at bidrage til denne afhandling med personlige og vigtige input til afhandlingens indhold, som forhåbentligt alle læsere vil tage godt imod. Jeg vil ikke mindst takke min kæreste Simon og mine forældre, for at finde tid til at læse, korrekturlæse og støtte mig under skriveprojekter i mit forløb. I har gjort mine projekter mere klare og mere forståelige, det skal i have mange tak for. Endelig vil jeg takke UiT's økonomiske støtte for at gøre min rejse til Aasiaat lettere og især Dudo og Povl fonden for at gøre alle mine rejser til Tromsø og til Grønland meget mere fleksible i løbet af 5 år. Det er jeg enormt taknemmelig for.

God læselyst.

Indholdsfortegnelse

FORORD	2
TUPILAK, RAP AF JOSEF TARRAK PETRUSSEN	5
KAPITEL 1.0 – INTRODUKTION	8
INDLEDNING	8
1.1. VELKOMMEN TIL GRØNLAND	8
1.2. AFGRÆNSNING OG PROBLEMFOMULERING	11
1.3. ANALYTISKE BEGREBER	11
1.3.1 BEGREBERNE 'QALLUNAAQ' OG DANSKERE	12
1.3.2 ETNICITET OG ETNISK STEREOTYPI	12
1.3.3 MAJORITETS- OG MINORITETSFORHOLD	15
1.3.4 SPOR AF KOLONIALITET	18
1.3.5 INDIVIDUALISME OG KOLLEKTIVISME	19
1.3.6 BEGREBET 'DISKURS'	22
1.4. KAPITEL OVERSIGT	23
KAPITEL 2.0 - METORISKE BETRAGTNINGER	26
2.1 FELTARBEJDE I HJEMMET	26
2.1.1 MIT FELT	28
2.1.3 MIN ROLLE SOM FELTARBEJDER	29
2.1.4 NETVÆRK OG TILLID	31
2.1.5 FØLELSER	33
2.2.0 METODE DISKUSSION OG UDFORDRINGER	34
2.2.1 SAMTALE MED VOKSNE	34
2.2.3 BØRNENES TEGNINGER	37
2.2.4 FORTÆLLINGER	38
2.2.5 KOMPLET DELTAGER, OBSERVATIONER OG DELTAGENDE OBSERVATION	38
KAPITEL 3.0. - ETNOGRAFISK BAGGRUND	42
3.1. HISTORISK BAGGRUND	42
3.1.1 KOLONISERING OG FØRSTE INDTRYK	42
3.1.2 1900-TALLETS MODERNISERING	45
3.1.3 DAGENS GRØNLAND	48
KAPITEL 4.0 - HVERDAGSLIV I DET GRØNLANDSKE SAMFUND	52
4.1. HVERDAGSLIVET UDENFOR NUUK	52
4.2. HVERDAGSLIVET I NUUK	60
4.3 OPSAMLLENDE ANALYSE AF HVERDAGSLIVET I OG UDENFOR NUUK	65
KAPITEL 5.0 - ETNISKE STEREOTYPER DER SPILLER EN ROLLE I GRØNLAND	72

5.1 DE VOKSNES HOLDNINGER	72
5.1.1 DE VOKSNES HOLDNINGER AF GRØNLÆNDERE	72
5.1.2 DE VOKSNES HOLDNINGER OM DANSKERE.....	75
5.2 BØRNEGENES TEGNINGER	78
5.2.1 BØRNEGENES TEGNINGER AF DANSKERE	78
5.2.2 BØRNEGENES TEGNINGER AF GRØNLÆNDERE.....	80
5.3 ETNISK INKLUSION OG EKSKLUSION	81
6.0 KONKLUSION	84
LITTERATURLISTE	88
APPENDIX 1	91
BØRNEGENES TEGNINGER I AASIAAT:	91
BØRNEGENES TEGNINGER I NUUK:	97

Tupilak, Rap af Josef Tarrak Petrussen

For at introducere mit hovedemne for mit projekt vil jeg starte med en tekst, skrevet af en grønlandsk rapper, Josef Tarrak Petrussen, som har rystet Grønland og Danmark med sit rap nummer, hvor han har formået at lave en fortælling om danskernes nedladende syn på grønlændere og hvordan grønlændere passer ind i en hverdag og et system i Grønland. Josef Tarrak lavede et sample af musikken fra en ældre velkendt grønlandsk sang, der handler om fjendskab og hævn, som var med til at give intensitet i hans grønlandske musikvideo, med engelske undertekster i stedet for danske. På nedenstående tekst, kan rap nummeret læses, sådan som det er oversat i musikvideoens undertekster:

Qallunaat¹ will come with an attitude
They'll say you should behave
Felt it many times before
They'll come upfront and call me names
They'll tell me I'm nothing but shit
"I don't like how the Greenlanders think"
One teacher told me
We shouldn't be silent all the time
There's a swastika on my door
It's good to have a Greenlander by your side
When there's many eyes judging you
They would call me racial slurs
Eskimo Perker Arctic Monkey
Just yell:
I will never loose
The qallunaaq is nothing but a tupilak²

If you can't speak Danish
The educational system will not take you in
And if they can't speak kalaallitut³
They'll flow right in
This is the reality we live in
We can only go further as we speak a foreign language
What is this municipality
What is this country

---

¹ Danes

² onde eller hjælpende ånde for inuitter, som var centralt i den oprindelige inuitiske tro og kultur.

³ Sproget grønlandsk på grønlandsk er Kalaallisut

When the qallunaat come we welcome them with a smile
They'll tell a homeless kalaaleq⁴ to die
He doesn't deserve to live!
[ACTUAL EMERGENCY CALL] "There is a very drunken man
sleeping on the ground"
"Yes, what is he? Is he a Dane or a Greenlander?"
They'll label us as drunks and nobodies
Are we still a colonized people?

But I don't put all the blame on the qallunaat
Some Greenlanders abroad are drunks
They'll make us look bad
We come home broken
See ourselves as nothing
And feel like nobodies
Where are we in this route?
My fellow kalaaleq:
WAKE UP
TALK BACK
BE MAD
MAKE YOURSELF
BE INDEPENDENT
Show them what you can
Don't let yourself fall too deep
They are looking down upon us from up there
But they don't have mountains like we do
You can't see and you can't feel what we are
But I'm gonna say we are tupilak

Josef Tarrak Petrussen, 2016

---

⁴ grønlænder på grønlandsk

KAPITEL 1.0 – INTRODUKTION

INDLEDNING

1.1. VELKOMMEN TIL GRØNLAND

Grønland, Kalaallit Nunaat som det hedder på grønlandsk, er verdens største ø. Det sydligste punkt af Grønland er lidt syd for Polarcirklen og er det samme breddegrad som Oslo i Norge. Det vestligste punkt ligger på samme længdegrad som New York i USA, mens det nordligste punkt i Grønland er Kap Morris Jessup, som er 740 km syd fra Nordpolen (se Figur 2 - Jorden set fra Nordpolen). På trods af landets størrelse, er 80% af landet dækket af indlandsisen, hvilken gør det vanskeligt at have bostederne samlet og forbundet. I dag er infrastrukturen i Grønland bygget på luftfart og sejlads trafik, som ikke altid er tilgængelig, blandt andet på grund af den barske grønlandske natur. Derfor bliver slædehunde, snescootere og/eller sejlbåde nødvendige for mange, både som erhvervsudstyr og som transportmiddel.

I Grønland er der i alt 17 byer og omkring 64 bygder spredt langs den grønlandske kyst, hvilken er opdelt i fem kommuner – Avannaata, Qeqertalik, Qeqqata, Sermersooq og Kujalleq (Billede 2). Demografisk set er indbyggertallet i hele landet på 56.081, hvor 5.892 af dem er født udenfor Grønland. 4.646 ud af de knap 6000 er født i Danmark, hvor de resterende 1.246 er fordelt mellem filippinere, thailændere, færingere, islændinge og andre nationaliteter, som befinder sig mest i hovedstaden, Nuuk. Nuuk har 18.326 indbyggere, hvor den næststørste by i landet, Sisimiut, har 5.582 indbyggere, 12.744 mindre end hovedstaden (Statistikbanken 2020). Ingen af byerne eller bygderne er forbundet med veje, hvilken udfordrer transporten og kontakten mellem befolkningen. Dette skyldes også, at befolkningen i hver by og bygd har vidt forskellige behov, prioriteter og adfærd, på trods af samme kultur.

Grønland har i dag fået selvstyre, men er en tidligere koloni af Danmark, og hører stadig frem til i dag under det Danske Kongerige. Dette betyder, at befolkningen i Grønland sammen med Færøerne er politiske minoriteter under den danske stat, mens grønlændere og færingere er demografiske majoriteter i deres lande. En tydelig illustration på dette er, at grønlændere og færingere bliver juridisk betragtet som folk med dansk nationalitet, selvom folket mere føler at være deres egen nationalitet. Forholdet mellem Grønland og Danmark startede som et magtforhold, som hidtil kan tydes på forskellige måder, selvom magtforholdet har fået særdeles andre betydninger end for 100 år siden.

Hvad angår arbejdskraft kan Grønland stadigvæk ikke klare sig selv uden kvalificeret folk fra Danmark og udlandet, der hyppigt tager uddannelseskrævende- eller ledelsesstillinger i kortere eller længere perioder. Dette skaber en form for forventningsstatus til hvordan positionen er blandt danskere i Grønland og dermed reflekterer hvad grønlændernes position er i forhold til danskere. Uddannet grønlændere er dog flere end nogensinde, hvor bedre viden om rettigheder og ligeværdighed har gjort gevaldigt forskel i forhold til bare få årtier tilbage. Trods det kan uligheden endnu mærkes i dag. Grønlændernes afhængighed af danskere kan også tydes i forhold til økonomiske omstændigheder i Grønland. Den stigende aktivitet på arbejdsmarkedet i Grønland producerer ikke nok til at holde landet økonomisk uafhængig, hvilket medfører nødvendigheden af et årlige bloktilskud som Grønland modtager fra Danmark, og som svarer til lidt under halvdelen af Grønlands bruttonationalprodukt. Minedrift og turisme i Grønland er under langsom erhvervsudvikling, som skal støtte fiskeriet i fremtiden. Fiskeindustrien er den største industri og indtægtskilde i Grønland siden grønlandske fangere konverterede til at blive fiskere i starten af 1900-tallet. (Lund Olsen 2006, 43-47)

Grønland er i dag blevet et moderne samfund med travle og fungerende byer og bygder, der udfordrer traditioner på alle fronter. I dag er der menneskerettigheder som skal sikre alle et sundt og meningsfuldt liv med lige muligheder, hvilket bliver tilset med samarbejde med Danmark og danske ansvarlige i Grønland. I de større byer er vinterforrådet blevet erstattet af vare der kan hentes i butikkerne året rundt, hvilket har indflydelse i vigtigheden af at tjene penge og få sig en uddannelse, mens fangst- og samlekulturen bliver mere udfordret. Dette er dog anderledes i mindre byer og bygder, da naturalieøkonomi stadigvæk har en enormt vigtig rolle, eftersom butikker har svært ved at få næringsrige vare til butikkerne hele året rundt. Dette betyder også, at mændene i mindre byer stadigvæk har en betydelige og vigtig rolle i forhold til at skaffe mad. Dette har medført, at uddannelsesprocenten blandt køn viser, at grønlandske kvinder har fået en central rolle i uddannelseskrævende stillinger, som giver balance i kønnenes roller i mindre byer og bygder, men desværre ubalance i større byer. Uddannelsesprocenten blandt køn og det, at mange fangere i de større byer, bliver udkonkurreret af andre fangere og især af butikker, der sælger billigere og færdigproduceret fødevarer, viser at moderniseringen har haft hård konsekvens for grønlandske mænd. Dette giver ikke mindst en kulturel distance på folket på flere fronter, eftersom nogle er opvokset med en kulturel eller økonomisk tryghed, mens andre ikke har haft nogle af delene i flere generationer, hvilket skaber uro i ens egen identitet.

Forholdet med Danmark, som engang blev kaldt for en forælder og barn forhold, bliver i dag udtrykket som storebror og lillebror forhold, der har et tæt forhold til hinanden. Forholdet kan tydeligt ses i familie-, fritids-, erhvervs- og politisk relaterede forhold, som er blevet indkoblet godt for altid. Forholdet er og har dog ikke altid været nemt, blandt andet på baggrund af skillet mellem hvem der tilhørte de under- og overlegende, som blev kategoriseret gennem kendetegn og adfærdsmønstre, der ikke mindst indebar kulturelle forskelle samt forskellige værdier, behov og perspektiver. I dag er der stadigvæk konflikter mellem kulturelle forskelligheder og om magtrelationen, som bliver særligt forstærket af danskernes centrale rolle i at opfylde ressourcemanglen i det grønlandske samfund, hvilket har fyldt meget på dagsordenen i medier og på forskellige platforme. Rapperen Josef Tarrak Petrusen, udgav sangen Tupilak, der rystede Grønland og Danmark, mens diskussionen om danskerne manglende kendskab til grønlændere var under debat, hvilket medførte at den danske tv-kanal DR, begyndte at sende udsendelser, der omhandlede livet i Grønland og det grønlandske perspektiv på rigsfællesskabet. Dette fik en påvirkning således, at flere blev opmærksom på, at der var mange emner, som havde behov for at blive diskuteret og drøftet på ny. Den yngre generation i Grønland blev dog også påvirket af andre hændelser i verdenen, som forholder dem til det historiske magtforhold, der har været og delvis er i dag, og som skabte en samfundskløft. 'Black Lives Matter' blev til en sammenlignelig sag for flere lignende majoritets- og minoritetsforhold i verdenen, blandt andet forholdet mellem grønlændere og danskere, som for nogle, tegnede et mangelfuldt og heftigere billede af forholdet end det egentlig var. Disse konflikter er jo ikke iblandt individer fra begge etniske grupper, der har en tilknytning til hinanden. Et familiemedlem, en ven(inde) eller en kollega er ikke en foregående kolonialist eller en af de "vilde", selvom et fremmed individ for nogle, kan associeres til tilsvarende på grund af deres etnisk tilhørighed. Dette sætter også spørgsmålstegn ved hvad de "blandede" så er? Etniske stereotyper der engang satte sociale grænser i Grønland, er i dag blevet tvetydige og varierende på samme tid med udviklingen af det moderne samfund, således at danskhed og grønlandskhed har fået andre betydninger og opfattelser, som jeg er interesseret i at undersøge i min afhandling.

Igennem mit feltarbejde har jeg endvidere fået indblik i, hvor meget etniske stereotyper og forholdet fylder i hverdagslivet i det grønlandske samfund, og hvor stor betydning det har i identitetsudviklingen af individer. Og ikke mindst hvor store forskelle, der er afhængigt af hvordan man bliver kategoriseret baggrundsmæssigt.

1.2. AFGRÆNSNING OG PROBLEMFORMULERING

Etniske stereotyper er et bredt emne, der er svært at begrænse, fordi der er uendelig mange retninger, der kan sættes fokus på, og som er relateret til emnet. Empiriske betragtninger, såsom tid, sted og informanter er i sig selv en begrænsning på emnet, ligesom dette projekt har afsæt fra et feltarbejde afholdt i året 2019, hvilket jeg vil beskrive nærmere under metode-afsnittet. Men det, der kan være svært at begrænse, er hvilke teorier man vil sætte fokus på, eftersom teorier synliggør en side af det indsamlet data og dermed fravælger en del af det, der også kan være relevant for emnet. Jeg har valgt at forholde mig til det grønlandske perspektiv på forholdet, samt kulturelle forskelle, der kunne medføre misforståelser, der har afsæt fra en anden måde at tænke på. Eksempelvis en individualistisk og kollektivistisk orienteret tankegang. Disse begreber er meget centrale omkring synet på 'den ideale person' i alle samfundsgrupper, og det har en stor betydning på individers adfærd, handlinger og følelser. Derudover har jeg under mit feltarbejde taget udgangspunkt i hvorledes majoritets- og minoritetsforholdet, samt 'spor af kolonialitet' kan tydes i individer samt under stereotypning af grønlændere og danskere.

Det jeg ønsker at afdække i dette projekt, er derfor, hvilke etniske stereotyper, der spiller en rolle i folks hverdagsliv. Hvornår et individ bliver identitetsmæssigt inkluderet eller ekskluderet i samfundet og hvilke konsekvenser etniske stereotyper har medført. I denne afhandling har jeg udelukkende koncentreret mig om det grønlandske perspektiv, og ikke det danske perspektiv på forholdet, for at give afhandlingen et narrativt aspekt. Dette vil jeg gøre komparativt mellem hovedstad og en mindre by, eftersom det narrative kan variere mellem de to forskellige miljøer. Disse skal føre frem til en diskussion af, hvilke forhold, der er til danskere og andre grønlændere, samt hvilke konsekvenser de har medført.

1.3. ANALYTISKE BEGREBER

Som tidligere nævnt, vil hovedgrundlaget i denne masterafhandling belyses ud fra kulturelle forskelle og magtforholdets afsæt, hvorfor det er vigtigt at afklare nogle analytiske begreber som jeg vil benytte, ved hjælp af udvalgte teoretikere, under denne afhandling. Her vil jeg også forklare begrebet 'danskere' fra et grønlandsk perspektiv, eftersom det kan være forvirrende, idet folk fra Danmark efterhånden er blevet et multietnisk og multikulturel samfund i Grønland. I forhold til belysning af kulturelle forskelle mellem inter-etniske relationer, er det vigtigt at komme nærmere ind på etnicitet og dermed også etniske stereotyper, som jeg vil afklare hovedsageligt ud fra Thomas Hylland Eriksen og Fredrik Barth. Desuden mener jeg, det er væsentligt at komme nærmere ind på individualisme og kollektivism,

eftersom det fylder en del i kulturforskellene mellem danskere og grønlandere, hvorfor jeg vil afklare begreberne ud fra nogle antropologiske og psykologiske tekster. Jeg vil derudover kort belyse hvorledes diskurser har relevans for kulturelle forskelle og perspektivering, som jeg vil illustrere ud fra Ivar Frønes.

Eftersom forholdet mellem danskere og grønlandere er et majoritets- og minoritetsforhold opstået gennem Danmarks kolonisering af Grønland, har det været vigtigt for mig at belyse hvad majoritet og minoritet indebærer, hvilket berører magtforholdet. Derudover har jeg forklaret hvad konceptet 'spor af kolonialitet' er inde på, som jeg har taget ud fra Jorun Bræck Ramstad's doktorgradsafhandling.

1.3.1 Begreberne 'Qallunaaq' og danskere

I en artikel skrevet af Martin Breum, blev jeg opmærksom på, at der findes individer, som ikke identificerer sig selv som danskere, men bliver opfattet som danskere efter de var flyttet til Grønland. I sin artikel skriver han om forfatteren og tidligere sygeplejerske Kim Leine, som opfattede sig selv som Nordmand, før grønlandere 'gav' ham titlen 'dansker'. Den anden var Ahmed Akkari, som var født i Tripoli i Libanon, men blev opfattet som dansker mens han var lærer i Sydgrønland (Breum 2019). Jeg mener det er vigtigt at påpege hvem grønlandere mener er danskere, eftersom jeg ofte kommer til at anvende 'danskere og grønlandere'. Det selvom færinger, nordmænd og andre etniske individer, der taler dansk bliver inkluderet i gruppen 'danskere'. Dette skyldes, at mange grønlandere anvender ordet Qallunaaq, når de primært mener danskere. Begrebet anvendes om dem der snakker dansk, selvom de ikke selv opfatter sig selv som danskere. Mine informanter har primært anvendt ordet 'Qallunaaq', som egentlig betyder 'hvidmand', og som også benyttes i Jean Briggs' beskrivelser (Briggs 1997). Men som påpeget, bliver begrebet primært brugt til dansktalende i Grønland, hvor engelsktalende ikke bliver inkluderet i 'Qallunaaq' begrebet, selvom de ofte også er 'hvide'. For at undgå forvirring vil jeg ikke bruge ordet 'Qallunaaq' og anvender dermed ordet 'danskere', selvom der kan være eksempler på dansktalende med andre etniciteter, hvilket kan være stødende for nogle. Fra et grønlandsk perspektiv, er det simple svar for hvem danskere er, dem der taler dansk og føler de ikke har grønlandsk herkomst, ligesom det er nævnt i Breum's artikel (Breum 2019).

1.3.2 Etnicitet og etnisk stereotypi

I pressen, i aviserne og blandt folk hører vi ofte konfliktrelateret udmeldinger om forskellige etniske baggrunde, uden at ordet etnicitet bliver omtalt. Når man søger på ordene

'etnisk' eller 'etnicitet' i søgefeltet på Sermitsiaq⁵ eller KNR⁶, er de fleste artikler relateret til forhold udenfor rigsfællesskabet eller indlæg fra enkelte kunstnere, der sætter fokus på diversitet eller racisme. Artikler, der omhandler forholdet mellem danskere og grønlændere bliver kun fremstillet som forholdet mellem danskere og grønlændere og ignorerer, at det er et etnicitetsforhold. Nogle vil nok mene at det rettere er majoritets- og minoritetsforhold end det er et etnicitetsforhold, fordi der er så meget fællesskab mellem danskere og grønlændere. Men antropologisk set, udelukker det ene ikke det andet, da det ligeledes er et etnicitetsforhold, ligesom det er et majoritets- og minoritetsforhold. Men hvad er forskellen på etnicitetsforhold og majoritets- og minoritetsforhold? Hvad er etnicitet og etnisk stereotypi?

Antropologiske publikationer, der omhandler etnicitet med ordet 'etniske grupper' fik stigende interesse i 1960'erne, hvor ordet 'stamme' tidligere blev anvendt, hvilket beviser at kendetegnene på stammer ikke længere er almindelig sammenligneligt med tidligere, og at distancen mellem forskellige folkegrupper er blevet tættere end før. Ifølge Thomas Hylland Eriksen, er etnicitet et fænomen med flere lag, da etniske grupper i dagligtale bliver forstået som minoritetsgrupper, der har forskellige forekomst fra majoriteten, hvor det i antropologien også kan forstås som forskellige majoritetsgrupper med en fællesenhed. Grønlændere og danskere er separatvis majoriteter indenfor samme rigsfællesskab, hvilket placerer dem i et majoritetsforhold og magtforhold alt efter, hvor i rigsfællesskabet de befinder sig. Med andre ord, kan en majoritets- og minoritetsforhold være indenfor etniske rammer. Det er nemlig også i disse former for kontakt – en tæt og længerevarende kontakt mellem forskellige etniske grupper – at mennesker konstaterer, at de er etnisk forskellige, når noget holder dem sammen, og giver mulighed for at lære ens forskelligheder. Dermed gøres kulturelle forskelligheder relevante i interaktionen og ikke omvendt, eftersom hvad der sættes fokus på, er ifølge hvad der er socialt relevant (Eriksen 2010, 256) (Barth 1969, 251-254).

Ifølge Frederik Barth er kulturelle former eller træk såsom fænotyper og identifikation foranderligt, men det han kalder, for social grænse vil eksistere så længe der er social relevans – et forhold. Med andre ord, er etnicitet og kultur adskillelige, da etnicitet har at gøre med typer af relation, mens kultur handler udelukkende om gruppen og subkulture inden for kulturen. Barth påpeger, at idet tilhørighed i en etnisk gruppe indebærer at være en bestemt slags person og at have en specifik identitet, også medfører at dømme sig selv eller at blive dømt for de standarder, der er relevant for den identitet. Det kan være udseende, sprog, måden at interagere,

---

⁵ Pressemeddelelsesplatform

⁶ Kalaallit Nunaata Radioa

fællesværdier og identifikationer, som ifølge Barth er det der tegner den sociale grænse. Det er også i den forstand inklusion og eksklusion fremgår, da den sociale grænse er en fællesbeskrivelse, en diskurs, som kan variere fra sted til sted og gruppe til gruppe inden for samme etnicitet. Behovet for at fremhæve diversitet (Etnisk klassifikation) blandt forskellige etniske grupper, der har en relation (blandt inter-etnisk relation), kan være relateret til hvem, der tilhører i den dominerende gruppe og den dominerede gruppe, for eksempel i koloniale opsæt, men ikke altid. Det der opretholder forholdet, er de gode og respekterende aspekter ved forholdet, som er fremhævet af den ene etniske gruppe til den anden. Hvis forholdet ikke også er komplimenterende, godt eller respekterende, er der ikke basis for at opretholde forholdet eller interaktionen (Barth 1969, 251-260). Ifølge Eriksen er der også en anden dimension af etnicitet, som er politisk og identitetsmæssigt vigtig, hvilket ikke blev drøftet af Barth. Dette omhandler kreation af fælleshistorie, der virker som en begyndelse af en fælleskultur og dermed kan ses som udvidet slægtsgruppe, ligesom forholdet mellem Grønland og Danmark engang blev kaldt for et forælder-og-barn forhold, og som i dag udtrykkes som storebror og lillebror forhold. (Eriksen 2010, 257)

Som tidligere hævdedet kan den sociale grænse blive bestemt gennem kulturelle træk såsom udseende, sprog, måden at interagere, fællesværdier og identifikationer, som også kaldes for etnisk klassifikation eller kategorisering. Kategorisering er et alment fænomen hos mennesker, hvilket er nødvendigt i forhold til at have styr på millioner af stimuli som vores sansapparater skal skelne imellem. Når mennesker udtrykker bestemte træk på baggrund af gruppetilhørighed, opstår der sociale stereotypisering, som for eksempel kan være køns-, seksualitets-, handicap- eller etniskbaseret stereotyper, hvilken med andre ord er sociale repræsentationer af majoritetsgruppen, hvilket også ignorerer individuel diversitet. Problemet med dette opstår først, når der til de forskellige grupperinger knyttes nedladende bemærkninger af gruppetilhørighedstræk, selvom stereotypisering ikke altid er nedladende (Kuschel og Zand 2007, 10), da den også kan være komplimenterende. Men ifølge Eriksen er etniske stereotyper ofte moralsk fordømmende mod andre etnicitet, da det ofte har til formål at styrke sin egen etniske tilhørighed ved at nedgøre den anden eller andre etnicitet. Det kan for eksempel være, at den dominerende gruppe laver påstande om den dominerede gruppe og fremhæver de gode stereotyper i forhold til sin egen gruppe. Disse stereotyper giver en ideologisk legitimering af etniske grænser, for eksempel ved at kommentere ”Lad vær med at gifte dig med sådan en” eller ”Det er godt vi ikke er ligesom dem”, som også styrker gruppefællesskabet. Når stereotyperne forbindes med rangordningen mellem grupperne, medvirker de til bekræftelse og opretholdelse af stereotyperne i længere tid. (Eriksen 2010, 257-258)

Et andet vigtigt punkt Erving Goffman påpeger, er at mennesker er opsøgende efter trykthed og dermed bliver påvirket af informationer de ser eller allerede ved, og som hjælper dem med at definere den situationen de står i. Særligt informationer under interaktioner. Mennesker interesserer ofte for andres socioøkonomiske status, selvopfattelse, kompetence, deres indstilling på andre, troværdighed med videre, for på den måde at opnå det mest trygge rum for dem selv. Goffman påpeger at mennesker hurtigt sætter folk i stereotyper eller associerer dem til det de minder om, ud fra deres opførsel og fremtræden, når de endnu ikke kender individet. Disse informationer hjælper dem med på forhånd at afgøre hvad de skal forvente, hvordan de skal opføre sig (Goffman 1959, 53). I sammenhænge af inter-etniske relationer kan dette være uheldigt, når en hel folkegruppe bliver generaliseret som fx voldelige, når det i virkeligheden ikke er alle, der er voldelige.

1.3.3 Majoritets- og minoritetsforhold

I sin bog, beskriver Charles Taylor at vores identitet bliver delvis udformet af anerkendelse eller mangel på anerkendelse, ofte fra mennesker omkring os. Folk med en identitet udformet ud fra manglende anerkendelse, får et længerevarende eller endda livslang præg, som kan være næsten umuligt at ændre, selv efter anerkendelsen senere hen har fundet sted. Folk som er præget af manglende anerkendelse i deres identitetsudvikling, kan være individer eller en folkegruppe, og er ofte minoritetsgrupper eller subalterne grupper såsom et koloniseret folk, kvinder, folk med mørke træk og andre, der gennem historien har oplevet undertrykkelse af fra den dominante gruppe – majoriteten. Det er det Goffman kalder for stigmatiseret individ(er), som han præciserer med særligt tre former for stigmatiseret individer; en med fysisk synlig anormalitet, der adskiller sig fra majoriteten; en der psykisk adskiller sig fra majoriteten, og dermed virker svag eller unaturlige, såsom folk med psykisk lidelser, misbrugere eller ekstremister; og endelig de individer der tilhører en speciel race, etnicitet, nation eller religion, som virker til at være svagere end den eller de dominerende (Goffman 1963, 11-15). Charles Taylor hævder, at den bedste måde individet eller minoriteten overkommer sin tilstand tilfredsstillende, er ved at være sammen med andre der har oplevet det samme og anerkender tilstanden, eftersom undertrykkelsen ikke kan fjernes endegyldigt efter den, er fundet sted, og dermed heller ikke kan fjernes fra ens identitet. (Taylor 1994)

Hvad majoritets- og minoritetsforholdet har at gøre med Charles Taylors og Erving Goffmans beskrivelser, er at betydningerne på ordene “majoritet” og “minoritet” allerede fremstår ulige, og som får en naturlig drejning mod et magtforhold, hvilket ofte indebærer

manglende anerkendelse og stigmatisering. Ifølge Eriksen, er en minoritet en gruppe mennesker, defineret som en ikke-dominant folkegruppe eller etnisk kategori, indenfor en større politisk sammenhængende gruppe. En etnisk minoritet kan ikke findes uden en majoritet indenfor en systematisk grænse, hvilket kun giver mening i sammenhæng af en stat. Dog kan en minoritet blive til en majoritet, hvis den systematiske grænse bliver omstruktureret eller set fra en anden kontekst, som dog vil lave andre nye minoriteter i den nye kontekst eller systematiske grænse (Eriksen 2010, 147-151). Et eksempel på en systematisk grænse og omstrukturering af den, kan være, hvis Grønland sammen med Færøerne er minoriteter indenfor det danske rigsfællesskab. Men en gruppe danskere, der bor i Grønland, kan være minoriteter i Grønland, da majoriteten af befolkningen i Grønland er grønlandere. Dog er danskere i Grønland ikke de eneste minoriteter, da der også findes filippinere, thailændere, islændinge, nordmænd og andre mindre etniske grupper.

Som tidligere nævnt, bliver etniske minoriteter dannet på grund af en anden etnisk dominant gruppe, kaldt majoriteten eller staten. Ifølge Eriksen, bruger en stat én eller tre hovedstrategier til at takle sine minoriteter, som han mener, er ved at kræve assimilation, adskillelse eller ændring af ideologi. Ved at kræve **assimilation** til minoriteten, må minoriteten begynde at identificere sig selv og opføre sig som majoriteten, som kan skyldes psykisk skade af den undertrykte gruppe, da det hentyder at ens etniske baggrund ikke er god nok. **Adskillelse mellem de etniske grupper**, går ud på at udelukke blanding af kulturer og genetik mellem grupperne, da ens rang er klassificeret ud fra ens etniske baggrund. Dette fører os tilbage til det Barth metaforisk kalder for social grænse, som fremstilles af ens biologiske forskelle, gruppe tilhørighed, fælles værdier, kommunikation, interaktion og traditioner. Det tredje hovedstrategi som Eriksen hævder, er at minoriteter **ændrer** deres nationalistiske ideologi ved at adoptere det multikulturelle ideologi. Disse giver også tre muligheder for hvorledes minoriteterne reagerer; de kan enten assimilere sig med majoriteten, forhandle mere autonomi eller løsrive sig fra det eksisterende system mellem majoriteten og minoriteten, (Eriksen 1994, 150), som endnu engang fører os tilbage til at inter-etniske relationer, må bevare en vis form for godt eller respekterende forhold, for at opretholde kontakten (Barth 1969).

De strategier der bliver foretaget mellem majoriteten og minoriteten, kan give enorme psykiske skader for visse minoriteter, da det ifølge Taylor, er en form for mangel på anerkendelse ved at undertrykke. Det som sker under strategierne, beskriver Pierre Bourdieu, ved at der igennem historien har været en tendens til ubevidst at udelukke en del ligheder mellem majoritet og minoritet og i stedet lagt vægt på forskellene, da grupperne ofte bliver presset til at blive

modsatninger ifølge et system af homologe modsætninger, som høj og lav, sort og hvid, højre og venstre, liv og død, også videre. Det betyder, at det gennem historien har skabt modstand mellem dem, for eksempel, hvor majoriteten eller magtudøveren nægter at have det samme træk, som minoriteten, da det bliver et ”svagt” træk. (Bourdieu 1999)

Ifølge John B. Ogbu og Herbert Simons findes der dog tre forskellige minoriteter, som adskiller sig ved, hvorledes minoriteterne er blevet til. Ogbu og Herbert påpeger at der findes minoritetsklassifikationer som autonome minoriteter, frivillige minoriteter og ufrivillige minoriteter, hvilket er adskilt under deres udvikling af kulturelle modeller. Kulturelle modeller er måder minoriteterne forstår og fortolker deres verden på, som får indflydelse på deres handlinger i hverdagen. Ogbu og Herbert fokuserer mest på hvorledes udviklingen af kulturelle modeller har påvirket minoritetens uddannelsesfærdigheder, eftersom undersøgelser havde vist at nogle minoriteter har gode uddannelsesfærdigheder, mens andre ikke har. Det vil jeg forklare nedenstående.

Frivillige minoriteter er minoritetsgrupper, som mere eller mindre frivilligt er flyttet til et andet land i håb om at finde bedre muligheder arbejds- og uddannelsesmæssigt eller for at opnå mere politisk eller religiøs frihed, end i deres oprindelige land. Disse minoritetsgrupper består altså af tilflyttere, immigranter og flygtninge, som er flyttet fordi de ikke havde andre eller bedre muligheder end at flytte fra deres oprindelige land for at opnå en bedre levestandard eller mere frihed. Det kan for eksempel være filippinere og thailændere i Grønland. Disse minoriteter har kun uddannelsesvanskeligheder i starten, på grund af sprog- og kulturforskelle, men idet vedkommende har mere eller mindre valgt at flytte til stedet, assimilerer de sig hurtigt og frivilligt. Ifølge Ogbu og Herbert har frivillige minoriteter ofte et positivt og accepterende perspektiv på deres egen situation, ved at se diskrimination som noget midlertidigt og kan virke som en motivationsfaktor til at arbejde hårdere på at assimilere sig. Deres syn på uddannelse er derved positivt motiveret, ved at sammenligne deres tidligere dårligere muligheder i hjemlandet. Selvom anden eller tredje generationsfrivillige minoriteter ikke har valgt at flytte til landet, har forældrenes positive syn en påvirkning på deres egne børn. **Ufrivillige minoriteter** er minoritetsgrupper, der gennem historien er blevet erobret, koloniseret eller gjort til slaver. I modsætning til frivillige minoriteter er ufrivillige minoriteter blevet en tvungen minoritet. Ifølge Ogbu og Herbert tror ufrivillige minoriteter, at diskrimination er en permanent sag, da det altid har været eksisterende gennem deres historie. De sammenligner ofte deres tab i livet med majoritetens succes, eftersom majoriteten har frastødt deres forfædres succes, og dermed også deres. De negative udgangspunkter udvikler mistro til majoriteten, som

sætter fokus på de negative dele af en given situation. De bliver desværre mindre succesfulde økonomisk, oplever mere vedvarende kulturelle og sproglige vanskeligheder, samt opnår mindre uddannelsesfærdigheder end andre minoriteter. Ifølge Ogbu og Herbert, ser de uddannelse som en ambivalent sag, idet uddannelse vil gavne minoritetens og individets fremtid, men eftersom uddannelse er hvad majoriteten har introduceret til minoriteten, kan dette forstås som at individet nedprioriterer sine oprindelige kulturelle særtræk, ved at anvende et andet sprog, normer, værdier og meget mere. Dette pres kalder Ogbu og Herbert for det sociale pres, der ubevidst skabes af samfundet i de standarder Barth har omtalt, om at tilhørighed i en etnisk gruppe indebærer at være en bestemt slags person og at have en specifik identitet, hvilket medfører at dømme sig selv og at blive dømt for de standarder, der er gældende for den identitet. Uddannelse er formentligt domineret af majoritetens sprog, som må mestres for at nå uddannelsesmæssigt langt. Mestrer man majoritetens sprog eller fremmed adfærd under uddannelse, kan det misforstås som en benægtelse af ens egen oprindelige identitet som minoritet. **Autonome minoriteter** er minoritetsgrupper indenfor samfundet, som adskiller sig gennem race, etnicitet, religion eller sprog. Det kan for eksempel være, danskere, nordmænd eller Jehovas vidner i Grønland. Ogbu og Herbert mener, at deres uddannelsesfærdigheder får samme niveau som majoriteten (Ogbu og Simons 1998).

1.3.4 Spor af kolonialitet

På skolebænken og ikke mindst i offentlige debatter og artikler har vi hørt om 'kolonialisme', som omhandler en lang række historier om besiddelse og kontrol over territorier og befolkningsgrupper, udenfor egne grænser til formål for at bestyrke sit eget lands økonomi og magtposition i verdenen. Mange har også hørt om 'postkolonialisme', der sætter fokus på hvad kolonialismen har medført efter endt kolonisering, og hvordan det har haft indflydelse i kulturen, efter flere generationers magtudøvende indvirkning. Men til modsætning for brugermængden af ordene 'kolonialisme' og 'postkolonialisme', anvendes 'kolonialitet' ikke i dagligtalen om emnet, hvilket er essentielt i forhold til denne afhandling. Den grundlæggende betydning på kolonialitet har jeg taget fra Jorun Bræck Ramstads doktorgradsafhandling, hvor hun anvender termet 'spor af kolonialitet'⁷, i sammenhæng til forholdet mellem Maori (Oprindelige folk i Aotearoa, New Zealand) og Pakeha (Europæiske bosættere, hovedsageligt fra Britannien). Ramstad beskriver at konceptet 'spor af kolonialitet' fremtydes når dagligdagssituationer i nutiden relateres til fortidige koloniale relations mønster blandt inter-etniske relationer, som er indkoblet og har haft en form for normalisering i

---

⁷ "Traces of coloniality" / "Sansen"

samfundet gennem historien. Ramstad hævder at etniske stereotyper får væsentlig betydning i konceptet, da stereotypisering foregår som det Bourdieu kaldte 'homologe modsætninger', hvor forskelle og modsætninger bliver fremhævet frem for ligheder, hvilket bliver til et våben indenfor kolonialitet. 'Spør af kolonialitet' finder ofte sted på offentlige steder og platforme, som hun kalder for "stedet"⁸, hvor de to etniske grupper oftest befinder sig sammen, hvilket betyder at størstedelen har eller kommer til at opleve det, selvom øjeblikket er ukendt (Ramstad, *Everyday life moralities and modernities: analytical perspectives* 2001, 72-87). I artiklen "once were warriors" viser Ramstad hvordan stereotypen av maori som voldelige cirkulerer i den New Zealandske offentlighed og media (Ramstad 2012). I de eksempler Ramstad tager op, har jeg personligt oplevet lignende hændelser, og det samme har mine informanter nævnt for mig under mit feltarbejde. Disse eksempler vil jeg komme nærmere ind på i min analysering.

1.3.5 Individualisme og kollektivism

Ordene individualisme og kollektivism er psykologiske begreber, der omfatter individets måde at tænke på eller måden individer organiserer deres tanker og erfaringer på, hvilket, der er forsket meget i, både indenfor psykologi og filosofi. Begreberne blev dog især taget i betragtning indenfor antropologiske diskussioner i 1950'erne med henvisning til Louis Dumont's komparative værk om forskellen på det vestlige og indiske syn på 'den ideale person'. Dumont's værk fik først sin popularitet, da Marilyn Strathern's brugte det til at differentiere det vestlige og Melanesien syn på 'den ideale person'. Her blev begreberne dog brugt *dividual* og *individual*, hvor det senere blev til en debat og uenighed omkring, hvilke begreber der skulle bruges og hvor vidt begrebet individualisme skal begrænses til den vestlige verden. Andre begreber som blev brugt i antropologien vedrørende de psykologiske begreber, kollektivism og individualisme, var for eksempel sociocentrisk, holistisk, kollektive, allocentrisk, idiocentrisk, autonom og egocentrisk, hvor begreberne også blev associerede til moderne og traditionelle personer eller samfund (Smith 2012); (Morris 1994); (Berkaak og Frønes 2005); (LiPuma 1998); (Triandis 1995). Jeg vil undvære at gå i dybden, om hvilke begreber, der egner sig bedst og derfor har jeg valgt at bruge de psykologiske begreber; kollektivism eller kollektivistisk orienteret person til det, der kaldes *dividual*, holistisk eller sociocentrisk person i antropologien, samt individualisme eller individualistisk orienteret person til egocentrisk person.

---

⁸ "The place"

Som nævnt er der mange antropologer, der associerer begreberne i forhold til diskussionen om modernitet, eftersom et folk bliver mere individualistisk samtidig med kapitalismens udvikling og fremgang, mens det traditionelle samfund bliver associeret med kollektivism (LiPuma 1998); (Berkaak og Frønes 2005); (Morris 1994, 92). Men ifølge psykologen Harry C. Triandis og ifølge flere antropologer, der adresserer emnet, er mennesker både individualistisk og kollektivistisk orienteret. Det, der gør forskellen, er at majoriteten af en gruppe kan være mere individualistisk end kollektivistisk orienteret og vice versa. Dette kan give forskellige variationer og grad gruppe til gruppe, ligesom hver kultur er forskellig på grund af ulige oprindelse og udvikling gennem interaktioner. Interaktioner er jo det der påvirker folks måde at tænke, føle og opføre sig på, og som skaber kulturen. Dette giver kollektivism og individualisme en central rolle i antropologien, idet det fremhæver det Barth, kalder for sociale grænser og påvirker fællesskabet og fællesskabets syn på individet. Men spørgsmålet er hvad kollektivism og individualisme så indebærer?

Kollektivism bliver associeret med et traditionelt eller primitivt samfund, hvor individer bliver set som sammenhængende dele af en større enhed, hvor gruppens ("vores") behov og intentioner bliver prioriteret mere end individets personlige ("mine") behov og intentioner. Den kollektivistiske tankegang kan opstå vigtigere end den individualistiske, når individer har centrale roller i en gruppe, som kan tydes indenfor familie, arbejdsplads, stamme eller nation, hvor gruppens mål bliver prioriteret fremfor individets. Derimod har individualismen afsat fra folk, der ser sig selv som autonome og uafhængige individer; en sammensætning af flere individer som er uafhængige af hinanden. Dette betyder at individualistisk orienteret individer prioriterer deres behov, mål og præferencer fremfor andres eller gruppens, hvilket har udviklet sig under kapitalismens fremgang (Triandis 1995). Kapitalismen har den effekt, at det der tidligere var "ejet" i fællesskab, nu ejes af en eller få person(er), som får ansvar og kontrol over det, der ejes. Dette gør individualistisk orienteret personer mere materialistiske og rationalistiske (Morris 1994). Rationalistiske således at ens forståelsesformer bliver baseret på videnskab og fornuft, idet personlige ejendom kan bevares bedre med viden (Berkaak og Frønes 2005). Men som tidligere nævnt, er et individ ikke udelukkende individualistisk eller kollektivistisk orienteret, eftersom forskellige givne situationer kan fremhæve de kollektivistiske eller de individualistiske karaktertræk. Kollektivism kan for eksempel blive fremhævet i familiemæssige eller arbejdsmæssige kontekster, selvom man generelt set er mere individualistisk orienteret i sine handlinger. Til modsætning kan individualisme for eksempel fremhæves indenfor konkurrerende adfærd, selvom man generelt er kollektivistisk orienteret. Men netop disse perspektiver af begreberne vil jeg ikke fokusere på i denne afhandling, da jeg

vil benytte begreberne i en større kulturelt sammenhæng. Jeg vil anvende begreberne i forhold til inter-etniske grupper med modsættende måder at tænke eller organisere deres tanker og erfaringer på, for derved at give en bedre forståelse af etniske misforståelser eller stereotyper, der har afsæt fra kollektivistisk eller individualistisk orienteret tankegang.

For at give bedre blik på forskellen på kollektivistisk og individualistisk orienteret samfundsgrupper, vil jeg ifølge Frønes, Triandis, LiPuma, Ogbu, Mauss og Morris vise modsættende træk i nedenstående Tabel 1:

Tabel 1

Kollektivistisk orienteret person	Individualistisk orienteret person
Står ikke frem som individer, går efter fællesmening og identificerer sig selv som en del af en social gruppe. Afhængig af andre og følger andre (Morris 1994, 96); (Berkaak og Frønes 2005, 78); (Triandis 1995, 4, 11); (LiPuma 1998, 58-59).	Står ofte for sig selv, sin mening og personlighed, som gør individet unikt, selvstændig og rationelt (Berkaak og Frønes 2005, 78); (Morris 1994, 16, 93-95); (Triandis 1995, 4); (LiPuma 1998, 58).
Har bestemte roller givet af den sociale gruppe, andre bestemmer individets personlighed. Identitet er identisk med socialposition (Berkaak og Frønes 2005, 79); (Morris 1994, 115-116); (LiPuma 1998, 58, 67). Der er sammenhæng mellem individ og fællesskab (Triandis 1995, 6).	Skal selv bestemme og udvikle sin personlighed. Præget af spørgsmålet ”hvem er jeg?” (Berkaak og Frønes 2005, 80-85). Autentisk og autonom (Morris 1994); (Triandis 1995, 6, 8, 10); (LiPuma 1998, 58).
Improviserer således materialer skal bruges til flere forskellige givne situationer.	Materialistisk således at givne situationer skal have separate materialer egnet til situationen.
Dårligt ligestillet i forhold til menneskerettigheder (Morris 1994, 92). Kan befinde sig i dårlige situationer eller personer uden hensigt om at ændre eller forlade omgivelser (Triandis 1995, 2, 12).	Vigtigt at alle får lige muligheder, bedre ligestillet i forhold til menneskerettigheder (Morris 1994, 92). Analyserer rationelt fordele og ulempe i givne situationer (Triandis 1995, 12).
Alle skal være lige gode eller lige dårlige; De dårlige skal hjælpes og de gode skal sættes på plads. Alt for god eller for dårlig er	Beundrer de gode og velstående og afskyer eller ser ned på de dårlige (Triandis 1995, 9).

associeret med konkurrence, egoisme og dermed individualisme. (Ogbu og Simons 1998); (Triandis 1995, 8); (LiPuma 1998, 70)	Konkurrence er godt og man skal være den bedste.
Hjælp eller gaver bliver set som nedgørelse af personen, da vedrørende må tro at personen ikke kan klare sig selv. Personer skal ikke hjælpes eller gives, så de beholder deres stolthed og prestige (LiPuma 1998, 67) .	Hjælp eller gaver fremhæver de gode ved individet, der hjælper eller giver (Triandis 1995). Hjælp eller gaver er til fordel for begge parter.
Personlige meninger er konfliktsøgende, som skal undgås ved at tie, fordi stilhed er styrke. Konfliktsky. Debat eller diskussion er konflikt (Triandis 1995, 13) .	Ingen skal være i tvivl om individets personlige holdning. Stilhed er en svaghed og diskussion er en proces til fællesforståelse (Triandis 1995, 13).
Historie og forfædre er enormt vigtigt, da man identificerer sig selv med forfædre og deres liv (Triandis 1995, 10) .	Lever i nuet. Det der var før eller kommer i fremtiden, er irrelevant (Triandis 1995, 10).

Grønlændere og danskere er modsættende inter-etniske grupper med hensyn til kollektivism og individualisme, som i flere generationer har skabt misforståelser og større adskillelse, hvilket giver begreberne en central rolle indenfor stereotyper imellem. Majoriteten af grønlandere er en befolkning, der tænker meget på kollektivistisk orienteret niveau, mens danskere som befolkning tænker meget individualistisk. Dette vil jeg blandt andet drøfte i mit svar på hvilke etniske stereotyper, der spiller en rolle i folks hverdagsliv i Grønland, og hvornår et individ bliver identitetsmæssigt inkluderet eller ekskluderet i samfundet.

1.3.6 Begrebet 'Diskurs'

Det sidste analytiske begreb jeg vil beskrive, er begrebet 'Diskurs', som de sidste halvtreds år har fået en central betydning i samfundsvidenskabelige studier. Forrige analytiske begreber jeg har drøftet, vil jeg bruge til at give en bedre forståelse for etniske stereotyper, der spiller en rolle i folks hverdagsliv og hvornår et individ bliver identitetsmæssigt inkluderet eller ekskluderet. Begrebet 'diskurs' ligger lidt udenfor det formål de tidligere beskrevne analytiske begreber omhandler, eftersom de grønlandske definitioner af de ovennævnte analytiske begreber er en form for krav – fælles kendetegn – til at være en del af gruppen, som adskiller perspektiver, værdier og attituder fra andre udenfor gruppen. Ifølge Ivar Frønes, er begrebet

'Diskurs', en meningsytring samt udfoldelse og udveksling af kulturudtryk på bestemte felter over tid, som er en slags samtale, der handler om mange ting på engang. En fællesfortælling om hvad der er acceptabelt og uacceptabelt indenfor udseende, attitude og handlinger, perspektiveret og udvalgt af de medlemmer gruppen har, som bliver grundlæggende for hvordan man ser på andre og omgivelserne. Diskurs er foranderligt og er i forskellige niveauer fra område til område indenfor gruppen, hvilket med andre ord kan beskrives som en fortælling fortalt af personer indenfor den sociale grænse. Bestemte symboler bliver over tid til antydninger til ens værdier og attituder, som skaber betydning til gruppen. Diskursive og gruppen, der er en del af den identitet, som opstår når deres værdier vises gennem stil og æstetik, og som kan opstå for at tage afstand fra det normale, som kaldes moddiskurs. Desuden skaber diskurser roller, idealer og forestillinger, hvilket kan have en inkluderende og ekskluderende fremtræden afhængig af hvem der forstår "koden".

Et godt eksempel på diskursiv handling er missionærernes formål at konvertere oprindelige folk til Kristendommen og udvikle et 'primitivt' samfund til samme niveau – at hjælpe de uciviliserede op på samme niveau som de civiliserede, selvom oprindelige folk ikke bad om denne udvikling i første omgang. At man med andre ord, projicerer egne forestillinger over på de 'andre'. Man skaber de sociale og kulturelle ved at bruge sproget og ved at producere udsagn og påstande, for eksempel gennem ideer for hvad der er vigtigt for gruppen og hvorfor. Derfor er de fleste diskurser præget af magtforhold. Man definerer positioner og placerer positioner, samt tydeliggør hvem, der har større magt, som for eksempel ved at sammenligne forholdet til barn og forældre eller en anden metaforisk homologe modsætning. Denne hierarkiske position giver blindt position til den dominerende, som kan resultere i ignorerende eller skeptisk adfærd mod den dominerede (Berkaak og Frønes 2005, 91-121). Jeg vil i denne afhandling skrive om de grønlandske diskurser, som har udviklet sig ved, at grønlændere er mere kollektivistisk orienteret, og gennem historien har oplevet undertrykkelse og kolonialisme, og derved befinder sig i den nuværende situation som Grønland befinder sig i.

1.4. KAPITEL OVERSIGT

Metode

I dette kapitel var det vigtigt for mig at beskrive hvordan feltarbejdet var forløbet og give forståelse for hvad feltarbejde i hjemmet indebærer. Derfor vil jeg starte med at beskrive andre antropologer, som har arbejdet med feltarbejde i hjemmet og derefter beskrive mit feltarbejde samt udfordringer og fordele, der opstod for mig. Jeg kommer blandt andet ind på kulturblindhed, min rolle som feltarbejder, mit netværk og tilliden, der bliver skabt, mine

følelser og derefter de metoder jeg har anvendt, samt hvorledes det gik ved at anvende metoderne.

Baggrund

For at give bedre forståelse for grønlændere, vil jeg i dette kapitel uddybe hvor grønlændere oprindeligt kommer fra og hvad, der er sket gennem historien, som har fået indflydelse på deres syn på danskere og andre grønlændere i dag. Jeg vil komme nærmere ind på inuitter, koloniseringens opståen i Grønland, hvordan forholdet mellem danskere og grønlændere har udviklet sig og hvordan det har haft indflydelse på begge køn. For at give bedre forståelse for det grønlandske syn på forholdet mellem danskere og grønlændere, har jeg prøvet at illustrere hvor svingende forholdet har været siden Grønland blev koloniseret. Det er også vigtigt at påpege, at selvom denne afhandling ikke hovedsageligt omhandler køn, har jeg valgt at drøfte hvorledes moderniseringen har haft indflydelse på begge køn, eftersom dette er essentielt i forhold til grønlændernes syn på dem selv, samt for at illustrere hvordan samfundet er i dag.

KAPITEL 4.0 - HVERDAGSLIV I DET GRØNLANDSKE SAMFUND

For at give bedre indblik på hverdagslivet i det grønlandske samfund, vil jeg i dette kapitel skrive komparativt om hvorledes hverdagslivet i Aasiaat er forskelligt fra hverdagslivet i Nuuk. Jeg vil i dette kapitel også beskrive hvad forskellen er på forholdet til danskere og derved forklare hvor forskellige deres syn er på danskere. Det vil jeg drøfte ved at især fokusere på observationer og samtaler med voksne, jeg har foretaget under mit feltarbejde i Aasiaat og derefter i Nuuk. For at vise hverdagslivet i Aasiaat, har jeg skrevet fortællinger og observationer, der nødvendigvis ikke omhandler forholdet mellem danskere og grønlændere, siden hverdagslivet i Aasiaat var meget præget af den grønlandske hverdag, som også er forskellen fra Nuuk. Desuden vil bruge dette kapitel som et introducerende emne for det andet analyserende emne, jeg vil påtage mig i denne afhandling som er etniske stereotyper der spiller rolle i Grønland og hvorledes inklusion og eksklusion kan tydes.

KAPITEL 5.0 – ETNISKE STEREOTYPER DER SPILLER ROLLE I GRØNLANDE

I kapitel fire, hvilket er det første analyserende kapitel, har jeg komparativt gennemgået hverdagslivet i hovedstaden og i en mindre by, for at belyse det grønlandske narrative forhold og forholdet med danskere. Dette fører frem til en diskussion af hvad forholdene har haft af konsekvenser, hvilket implicerer en misforståelsestilstand, forårsaget blandt andet af etniske stereotyper. I dette kapitel vil jeg derfor komme nærmere ind på hvad disse etniske stereotyper indebærer, udefra samtaler med voksne og tegninger fra børn. Under kapitlet om metodiske

betragtninger har jeg blandt andet beskrevet, hvorledes jeg har foretaget samtaler med voksne og hvorledes jeg har samlet børnetegninger i Nuuk og i Aasiaat. Her har jeg været særligt opmærksom på både gentagende træk og træk som var særskilt, men som var relevante i forhold til etniske stereotyper. Disse skal føre frem til en afsluttende diskussion om inklusion og eksklusion. Dog vil jeg begynde med at drøfte grønlændernes etniske stereotyper af danskere, derefter deres etniske stereotyper af dem selv og afslutte kapitlet med hvornår et individ bliver identitetsmæssigt inkluderet og ekskluderet af grønlændere.

KAPITEL 2.0 - METORISKE BETRAGTNINGER

2.1 Feltarbejde i hjemmet

Før jeg begynder at beskrive hvorledes jeg har foretaget mit feltarbejde, vil jeg fordybe mig i hvordan "Anthropology at home" eller feltarbejde i egen kultur, som Gry Paulgaard kalder det, bliver anset af antropologer i verdenen. "Anthropology at home" er relativt nyt i antropologien, som stadig i dag skaber debatter omkring hvorvidt antropologi vil være traditionelt, hvis feltet foregik blandt folk med samme kultur som feltarbejderen. Den traditionelle antropologi gik jo ud på at studere fremmed tilhørsgrupper og dermed er antropologiske metoder berettiget til at studere fremmede. Men nogle har valgt at foretage feltarbejde i egen kultur for at grave dybere ned end blot overfladen, eftersom det nærmest er umuligt at forstå en fremmed kultur fuldstændigt. Debatten om hvilken af disse metoder er bedre end andre, er ifølge Paulgaard et uløseligt dilemma, idet det skaber udfordringer for at distancere sig fra en insider, hvorimod en outsider får udfordringer med at få en dybere forståelse (Paulgaard 1997). Debatten om tvivlen på metodernes troværdighed under feltarbejde i egen kultur, har dog afsæt fra hvordan man ser et hjem, hvad angår hjemby, hjemland eller folk man kender. Et hjem er noget velkendt, habituelt, samt et sted der har formet vores identitet gennem sprog, manere, attitude og humør, hvilket gør det let for forskeren at agere og reagere på andres handlinger per automatik, som også kaldes for kulturblindhed i antropologien (Madden 2010, 45-49). Der er også andre, der debatterer om hvor moderne (eller rettere hvor primitivt) et samfund skal være før det kan kaldes for et traditionelt felt, som på mange måder viser, at antropologi i sin tid var en hvidemandsgrad. På trods af debatterne er flere antropologer begyndt at foretage feltarbejde iblandt samme etniske gruppe, subkultur, social klasse, historie og tradition ved at fokusere på udfordringer og problemer indenfor egen gruppe. Det er antropologer som Epili Hau'ofa, der mener at indfødte antropologer kan forbedre antropologiske emner, hvis de kan adskille følelser under forskning. Epili mener at projektet må laves så objektivt som muligt, da risici er at projektet bliver for subjektivt og biased under forløbet (Epili 1982, 218-222). Antropologer som Epili, kalder Donald A. Messerschmidt for "antropologer af udfordringer/problemer"⁹, hvilken er kommet efter verdenen blev mere globaliseret og hvor flere oprindelige folk, samt kvinder begyndte at uddanne sig indenfor faget. Messerschmidt hævder også at det ideale felt ændrede efter

---

⁹ Anthropologists of issues

traditionelle antropologer havde toppet det klassiske felt, hvilket er eksotisk, primitivt og fremmed (Messerschmidt 1981, 3-8).

Jeg har valgt at foretage feltarbejde om etniske stereotyper, der kan lede til udfordringer i hverdagen i Grønland og dermed i mit eget hjemland og blandt andet i min hjemby, fordi jeg har et andet syn på de ovennævnte debatter om det ideale felt i antropologien. Jeg forstår antropologer, der sætter spørgsmålstegn ved feltarbejde i egen kultur, da jeg ser vigtigheden af at undersøgelser også skal laves af udefrakommende forskere. Men jeg mener at det er ligeså vigtigt, at samme undersøgelser laves af 'indfødte' forskere, for at det ikke bliver for ensidet. Ensidede således at ligegyldigt hvor meget den udefrakommende antropolog har forsket i en etnisk gruppe, vil antropologen aldrig rigtig vide hvordan det virkeligt er at være fra den pågældende etnisk gruppe, fordi udefrakommende erfaringer stadigvæk vil have indflydelse på vedkommendes tanker og værdier. Dette gælder også for indfødte, som har haft udenlandsophold eller taget en uddannelse, idet ens tankegang og værdier kan få indflydelse udefra, selvom grundlæggende værdier stadigvæk vil være anderledes end en udefrakommende forsker. Det er netop også det, der er enormt vigtigt at undersøge, da grundlæggende værdier har indflydelse på, hvad der sættes fokus på, hvilket er forskelligt fra person til person, men specielt mellem udefrakommende og indfødt forsker. Spørgsmål er jo, hvordan en indfødt forsker ville have beskrevet analysen? Hvordan vil prioriteringen være anderledes? Og hvis informationen er så vanskeligt at få fat i fra en udefrakommende, er det så ikke en væsentlig og vigtig information for antropologien at tillade indfødte antropologer at forske i deres eget hjem?

Jeg mener dog, at det har en betydning på hvor meget samfundet er blevet forsket af udefrakommende eller 'indfødte' forskere, da jeg mener, at det skal have en form for balance. Derfor er det vigtigt at påpege, at udefrakommende har fortaget antropologiske undersøgelser af den grønlandske befolkning siden folket blev opdaget, og som hovedsageligt er af dansk herkomst, eftersom danskere igennem historien har forhindret andre nationaliteter at have tæt kontakt med grønlændere, hvilket jeg vil drøfte nærmere under afsnittet om etnografisk baggrund. I modsætning til danskernes forskning om Grønland, er højt uddannet grønlænderes forskning om Grønland stadigvæk meget nyt i dag, men det vil over tid forsøge at skabe balancen jeg omtalte tidligere. Dette omfatter alle uddannelsesgrader, og ikke kun antropologi. Dette giver antagelsesvis pres på de højt uddannede indfødte, idet meget af forskningen hertil er ensidet, som jeg kalder det og fordi forskning bliver nedprioriteret i forhold til stillinger, der

kræves for at holde samfundet kørende. Samfundet kræver stor efterspørgsel og ansvar hos indfødte akademikere, idet højt uddannet oprindelige folk ofte er færre end udlændinge.

2.1.1 Mit felt

Jeg har valgt, at mit feltarbejde skulle finde sted i to forskellige byer, der mere eller mindre er velkendte for mig. Den ene by jeg foretog mit feltarbejde, var i Nuuk, hvilket også er byen jeg identificerer som min hjemby. Her boede jeg i min egen lejlighed og havde særligt centrummet af Nuuk som mit felt. Den anden by jeg foretog mit feltarbejde, var i Aasiaat, hvor jeg har boet, i lidt over to år, fra da jeg var syv år til jeg nærmede mig tiårsalderen. I første omgang, forestillede jeg mig, at rejsen udenfor Nuuk skulle finde sted nord for Aasiaat, primært fordi området er ukendt for mig. Men i anledning af en anden rejse til Aasiaat, besluttede jeg at holde feltarbejdet i Aasiaat, eftersom det blev indlysende at byen ikke skulle være meget mindre. Dette skyldes, at synet af udefrakommende ikke skulle være fjernt i forhold til emnet, eftersom det kan påvirke personlige meninger om etniske relationer og derfor stereotypningen. I Aasiaat valgte jeg bevidst ikke at bo hos familiemedlemmer eller venner, med tanke på, at det vil kunne påvirke mit feltarbejde. Jeg fandt et fint værelse jeg kunne leje, hos et ældre par, som har voksne børn jævnaldrene med mine ældre søskende. Jeg kendte ikke familien, udover at min søster legede kort med deres datter, som gav mig tryghed og en vis adgang til et hjem i Aasiaat. Aasiaat er primært omringet af grønlandere, selvom synet af udefrakommende ikke er et usædvanligt syn, hvorimod Nuuk er ligesom andre hovedstæder i verdenen, er et mere sammensat forsamlingssted af de lokale og udefrakommende. Her fik jeg svar på to variationer af hvilke stereotyper, der spiller rolle i folks hverdagsliv udefra to forskellige levevis og prioriteringer. Men uanset byernes betydning for dette projekt, er det svært at omgå min tætte tilhørsforhold til feltet, som kunne have påvirket mit feltarbejde for det bedre eller ringere.

2.1.2 Kulturblindhed

Under feltarbejdet havde jeg ikke kunnet undgå ulemper, såsom kulturblindhed, selvom jeg prøvede at undgå det bedst muligt ved at snakke med flere om samme emne, notere så meget som muligt og derefter forsøge at reflektere over hvordan det indsamlede data kunne opfattes. Problemet med kulturblindhed ifølge Hau'ofa Epili er, at det nødvendigvis ikke er feltarbejderen, der undervurderer vigtigheden af detaljer, men at informanterne også kan undlade vigtige detaljer på grund af deres forventning om feltarbejderens baggrundsviden (Epili 1982). Det lagde jeg især mærke til, når jeg stillede spørgsmål, hvor mine informanter derimod reagerer på min 'uvidenhed' eller 'ignorance' for min egen kultur. Jeg blev hurtigt

vant til at forklare, at jeg var påpasselig med at bruge mig selv som informant, og at jeg gerne vil vide mere om deres personlige tolkning i forhold til emnet.

I forhold til kulturlblindhed, har det været svært for mig at vurdere hvilke detaljer jeg har misset, ved at være grønlander. Jeg kunne dog mærke store forskel fra Aasiaat til Nuuk, da mit besøg i Aasiaat føltes mere målrettet og spontant end mit feltarbejde i Nuuk. Perioden i Aasiaat var klart tidsbestemt – jeg skulle være psykisk og fysisk på som feltarbejder, fra startdato til slutdato. Hvorimod mit feltarbejde i Nuuk var en længere periode, hvor feltarbejdsdagene måtte koordineres efter hvornår jeg var på og hvornår jeg ikke var på. Og selvom jeg ofte mindede mig selv om at være opmærksom under perioderne, hvor jeg var mindre på, var der episoder hvor jeg ikke tyder, at det er relevant data. For eksempel, en weekend eftermiddag i Nuuk, sad jeg sammen med to andre udenfor en cafe, hvor den ene småt begyndte at smile, mens hun pegede med sine øjne og øjenbryn hen mod et par, som gik forbi. Kvinden havde en grønlandsk oprindelse, hvor manden kom fra Danmark. Imedens det var normalt, at en grønlander og en dansker var i et parforhold, var det usædvanligt, at den grønlandske kvinde (som var cirka 155cm) var langt højere end den danske mand. Da vi havde set parret, tilføjede hun, ”Så længe han er dansker, er det godt nok”. Det var først senere på aftenen jeg tænkte, hvor grønlandsk hele hændelsen egentlig var. Ikke kun det, der blev sagt, men også hele adfærden og opfattelsen af hændelsen. For det første, er det ikke normalt at grønlandske kvinder (eller mænd) er højere end danskere, men det, der blev sagt indirekte var, at manden stadigvæk var bedre end grønlandske mænd på trods af sin højde, fordi han havde dansk oprindelse. Her blev det tydeligt, at der var tale om etniske stereotyper og visse forventninger omkring parforhold mellem danskere og grønlandere. For det andet, mener jeg, at det var et godt eksempel på et fænomen som findes blandt rigtig mange grønlandere. Nemlig, nedgørelse af andre grønlandere, som vil have det godt eller prøver at opnå et bedre i liv. Det vil jeg uddybe nærmere senere i rapporten.

2.1.3 Min rolle som feltarbejder

Tidligere i afhandlingen påpegede jeg Goffman's beskrivelse af menneskers handlingsbehov for at opnå tryghed. Denne beskrivelse berører, at mennesker bliver påvirket af informationer de ser eller allerede ved, som hjælper dem med at definere situationen de er i, hvilket særligt er informationer under interaktioner. Vi interesserer os ofte på andres socioøkonomiske status, selvopfattelse, kompetence, deres indstilling på andre, troværdighed med videre, for at opnå det mest trygge rum for os selv. Derfor sætter vi hurtigt folk i stereotyper eller associerer dem til det, der minder om noget vi kender, ud fra deres opførelse

og fremtræden, når vi ikke kender individet. Disse informationer hjælper os med at se på forhånd hvad vi skal forvente, hvordan vi skal opføre og engagere os med pågældende, for ikke at skuffe vedkommende, os selv eller andre (Goffman 1959, 53-). Under feltarbejdet blev disse teorier ikke mindre aktuelle for mig, da min fremtræden, informationerne informanterne besad om mig gennem min opførelse, ofte var bestemmende for hvor meget data mine informanter vil give mig. Velvidende om, at min fremtræden kan have en påvirkning, var jeg opmærksom på hvordan jeg så ud i situationer, hvor jeg skulle møde informanter. Min udfordring og fordel i til tider var dog, de informationer de allerede havde eller som kom løbende. Det kan for eksempel være om min familie, min socioøkonomiske status eller kombinationen mellem mit køn, etnicitet og alder, da disse fortæller noget om min status og rolleforventning i samfundet. Ifølge Tor Halfdan Aase, er status tæt knyttet med rettigheder, grænser og pligter forbundet med en række uformelle normer. Disse fortæller om individets sociale position og dermed også individets rolleforventninger. Aase påpeger, at rolleforventninger sætter grænsen for hvilke pligter eller handlinger, der er acceptabelt for individet at handle ud fra, og som er bestemt af omgivelsernes opfattelse af den status individet besidder. Aase brugte eksempler på statusser som en hvidmand, der bliver associeret med tidligere magthavende; en lærer, der kan have forskellige fremtræden og adfærd i en vis acceptabel grænse; en gæst, som skaber en form for forpligtelse til at gæsten skal tjenes, da vedkommende ikke har mange rettigheder; og en forsker, der kan se ud til at være alvidende (Aase 1997).

I mit tilfælde, havde jeg allerede en bestemt status og rolleforventning i samfundet, på baggrund af min grønlandske oprindelse, hvilket har givet store fordele og desværre ligeså store ulemper. Fordelen var som Goffman har påpeget, at mine informanter får større tryghed ved at være sig selv, da de får en mere transparent ide, om hvordan de skal agere omkring mig. Jeg mener dog, at det varierede hvor positivt en betydning det fik, da det for nogle målgrupper, for eksempel kan give en større tryghed til at give et afslag. Dette mener Raymond Madden, betyder at informanterne ikke anerkender feltarbejdernes profession eller formål for undersøgelsen, eftersom rolleforventninger og status påvirker anerkendelsen af ens profession (Madden 2010). Dette kan bedst illustreres ved, dengang jeg spurgte flere arbejdspladser om jeg kunne snakke med deres personale om mit projekt. En af arbejdsgiverne i Aasiaat havde blot sagt, jeg var universitetsstuderende i Tromsø, hvor personalet havde automatisk tænkt, jeg var nordmand. Da jeg kom for at hilse på dem, var de så lettede, men nærmest også skuffet på samme tid, at vi måtte grine færdigt før vi kunne tage projektet med vis seriøsitet. Halvdelen deltog i samtalen, hvor det senere blev tydeligt, at den anden halvdel deltog som moralsk støtte

for de som skulle snakke med en nordmand. Det var morsomt, fordi de pludselig følte, at de ikke var vigtigere, da det gik op for dem, at de alligevel ikke skulle have samtale med en nordmand.

Min status som ung grønlandsk kvinde, uerfaren studerende i en højere uddannelsesgrad og opvokset i hovedstaden, gav forskellige reaktioner hos kvinder, afhængigt af deres baggrund. Nogle så mig som én der gør en forskel og én, der var der for at lære, hvilket oftest gav positive følger. Dog var der enkelte kvinder, som desværre så mig som bedreviddende, lige meget hvor godt jeg prøvede at undvære titlen. Disse få kvinder var dog omkring min egen alder og selv opvokset i Nuuk, hvilket kan indikere konkurrerende adfærd indenfor samme tilhørsgruppe. Mændene, især de ældre mænd, reagerede hovedsageligt i forhold til mit køn, alder og delvis uddannelsesgrad. Mændene så ikke ud til at have spekulationer for hvordan jeg var som person og hvad mit formål var, men fokuserede mest på at en samtale med en ung grønlandsk kvinde i en længerevarende uddannelse vil gøre situationen ubehageligt for dem. De fleste mænd, som gav afslag til en samtale, viste ofte interesse for emnet og endte med at give forslag til hvad jeg kunne gøre i stedet for en samtale med dem. Dette kan være en form for at tage kontrol over en ubehagelig situation for mændene. Det var tydeligt at mændene ikke brød sig om at befinde sig i styret samtaler om emner de ikke selv havde valgt, hvilket fik mig til at tænke på hvorledes situationen ville have været hvis jeg ikke havde så grønlandske træk? Jeg formoder, at min grønlandske oprindelse og højere uddannelse gjorde, at mændene i en vis grad måtte være påpasselig med aktuelle detaljer, hvilket kunne give en form for forventningspres om at de skulle sige noget aktuelt eller ekstraordinært. Jeg kan dog kun formode, at min status var intimiderende og skabte utrygt rum for mændene, på trods af jeg viste interesse for at høre deres perspektiv.

Jeg vil dog gerne indrømme, at jeg selv følte at jeg overskred grænser, hver gang jeg skulle komme til fremmede mænd for at spørge om jeg kunne have en samtale om mit projekt. Om det har at gøre med mit kendskab til rolleforventninger i Grønland, ved jeg ikke. Som feltarbejdet gik, foretog jeg nogle ændringer på mine prioriteter og metoder vedrørende møder med mænd. Observation og uoplagte samtaler måtte prioriteres, for at overhovedet have mandlige informanter. Dette vil jeg drøfte nærmere under *metode diskussion og udfordringer*.

2.1.4 Netværk og tillid

Tidligt på feltarbejdet blev det indlysende, at jeg kunne udnytte min allerede eksisterende netværk til at skabe nye netværk i Grønland, samt ved at gøre feltarbejdet trygkere for mig selv. Jeg har under feltarbejdet været meget påpasselig med at bruge mit nærmeste netværk, som

informanter og prioriteret udelukkende at bruge dem til at finde nye netværk. Dog var der enkelte i mit nærmere netværk som var yderst relevante som informanter. Udover at bruge min nærmeste netværk til at finde informanter, har jeg spurgt tilfældige arbejdspladser og institutioner med det formål at tale med tilfældige, som var interesseret.

Min grønlandske oprindelse var i de fleste tilfælde til stor nytte for at skabe bedre tillid blandt fremmed mennesker. Ikke kun fordi informanterne lettere kunne vurdere min status og rolleforventning, men også fordi vores fælles baggrund, gav dem mulighed for at snakke mere frit om danske indflydelser i fortiden og navnlig i nutiden. Mit grønlandske modersmål, skabte også tillid, ikke kun fordi det gjorde situationen let, men også fordi det grønlandske sprog for mange grønlændere, bliver brugt som en etnicitetsmåler, hvilket hjælper vedkommende med at afgøre, hvilke punkter og emner, der er acceptabelt at nævne og tale om. Mine grønlandske træk og modersmål indikerede mindre fare for misforståelse og anerkendelse for deres mening eller følelser. Dette fænomen går desværre ud over grønlændere, der ikke har det grønlandske sprog som modersmål eller træk, da det i visse situationer kan give følelse af eksklusion og splittelse af berettiget rettighed, grænse og pligt, som Aase også berører. Det vil jeg komme nærmere ind på senere. Derudover skabte mit grønlandske modersmål og mine danskundskaber en større målgruppe, således jeg fik mulighed for at snakke med informanter, der kun snakkede dansk eller grønlandsk.

Jeg lagde også mærke til at tilliden til fremmede mennesker var meget større i en mindre by end i en større by, hvor befolkningen i Nuuk var mere reserveret og sværere at skabe relation til, medens folk i Aasiaat var indbydende og åbne for fremmede. I Nuuk kunne jeg nemt snakke med folk i flere timer og aldrig hilse på dem efterfølgende, mens jeg følte at jeg skabte venskaber i Aasiaat. Men dét venskab jeg skabte i Aasiaat, viste sig at være mindre fremtrædende med de samme personer i Nuuk, hvor travlhed blev til undskyldning. Hvor jeg for eksempel, spiste med-, var til strikkeaften med-, hang ud med individer i Aasiaat, som havde bopæl i Nuuk, men som vi ikke fortsatte med efterfølgende i Nuuk. I Aasiaat blev jeg også overrasket over, hvor tillidsfulde børn var mod fremmed voksne. I Nuuk kan jeg knap nok have dialog med børn i mine omgivelser, hvor børn i Aasiaat havde nemt ved at spørge om, hvad jeg lavede; om jeg kunne hjælpe med at få én ned fra et legetårn; om jeg lige hurtigt kunne tælle hvor mange kroner en 6-årig dreng havde i hånden, hvor jeg i alle tilfælde bare gik forbi. Disse hændelser ville ikke have sket i Nuuk, med mindre jeg tog initiativ til at kende barnet og barnets familie i en længere periode.

Både i Nuuk og i Aasiaat var der fire grupper, som havde forskellige behov for at skabe tillid og dermed også fik forskellige adfærdsmønstre efter tilliden var skabt. Disse grupper var individer, der var ældre end mig, individer på samme alder som mig selv, individer yngre end mig og børn. For informanter ældre end mig, var det vigtigt at vide undervejs, hvor jeg var opvokset og hvem af mine familiemedlemmer der var deres jævnaldrende – ”Hvem er dine forældre/bedsteforældre/søskende?” og ”Er du ikke Ivik’s/Anja’s lillesøster?” blev der ofte spurgt, lige meget hvor lidt jeg kendte vedkommende. Efter informanterne har fået at vide hvor jeg tilhørte i Grønland, blev samtalen lidt mere flydende og uformel, hvilket jeg fandt var godt for feltarbejdet. I så fald, fik jeg gode historier om mine familiemedlemmer og nogle gange mig selv som barn. For mine jævnaldrende informanter, var det vigtigt at have forbindelse med for eksempel skole eller fællesven, for at holde samtalen kørende, idet klassedelingen blandt folket mest kunne tydes i jævnaldrende. Alligevel har de fleste informationer de besidder af hinanden, som betød at mine jævnaldrende både i Nuuk og i Aasiaat havde informationer om mig, da de allerede vidste lidt om mig selvom de ikke ligefrem kendte mig. Disse informationer kan være svære at ændre, eftersom deres adfærd bliver påvirket af de informationer de besidder, som har udfordret mig i at kunne tale dybere med vedkommende. Informanter yngre end mig – unge og børn – havde behov for at være et trygt sted, såsom gymnasiet, folkeskole eller lignende for at kunne snakke med mig i længere tid. Det var også vigtigt for unge og børn, at være sammen med en eller flere kammerat(er), som kan støtte deres mening. Dette kan indikere at min alder og kendskab til emnet kan være intimiderende for unge, fordi de ikke kender mig nok til at vide hvordan jeg vil reagere, hvis de tog fejl. I alle fald har jeg prøvet bedst muligt at gøre det nemmere for informanterne at dele information, for på den måde at opnå det bedste udbytte.

2.1.5 Følelser

Tidligere drøftede jeg, at Epili mente, at indfødte antropologer kan forbedre antropologiske emner, hvis de kan adskille følelser under forskning. Et andet vigtigt punkt Epili nævner, er at personlige følelser under feltarbejdet i hjemmet kan stå i vejen for undersøgelser, da det handler om samfundet og informanter, der blandt andet har været med til at forme feltarbejderen som person. Dog mener han det nødvendigvis ikke som en ulempe, da det forstærker indholdet af projektet, ved at stille dybere spørgsmål gennem baggrundsviden og ved at få bedre adgang til muligheder, som andre forskere måske ikke ville have fået (Epili 1982, 218-222). Jeg er meget enig i, at følelser til en vis grad må adskilles fra forskningen, og at følelser kan stå i vejen. Derfor har jeg allerede i begyndelsen af projektet, besluttet mig for at bruge min nærmeste

omgivelser udelukkende for at finde andre netværk, da man ikke kan være sikker på hvordan pårørende kan have indflydelse på én selv. Jeg mener også, at det endnu engang sætter diskussionen om 'Anthropology at home' i gang, da følelser for feltet eller informanter kan medføre en forskel på, hvad man vælger som fokus, og dette på trods af, at efterrationaliseringer vedrørende personlige følelser kan være en energidrænende proces for den indfødte antropolog. Personligt brugte jeg meget energi på at efterrationalisere mine følelser vedrørende situationer i møde med informanter og under skrivningen, som måske kunne have været undgået, hvis jeg var udefrakommende. Men jeg mener også at følelser er vigtige og nødvendige, da følelser differentierer projektet fra en udefrakommende antropolog.

Det er dog væsentligt at påpege, at det har været meget vigtigt for mig at vide hvornår, det er acceptabelt for mig at bruge mine følelser i projektet. Under samtaler og møder med informanter, var jeg meget påpasselig med at vise følelser eller egne meninger, for at give plads til informanten. Men under observation og deltagende observation har det været vigtigt at inkludere mine følelser for situationen, for at mærke hvordan jeg tog hændelsen som en grønlander. På den måde har jeg brugt mig selv som informant, selvom rationalisering også har været nødvendigt efterfølgende. Under skriveprocessen, har det været vigtigt at se forskel på min rolle som informant og den person, som skrev projektet, og jeg har derfor analyseret mine følelser, på samme måde som jeg ville gøre med informanternes beskrivelser og følelser. Tidligere nævnte jeg at, jeg prøvede at undgå kulturblindhed bedst muligt, ved at snakke med flere om samme emne, notere så meget som muligt og derefter prøve at reflektere over hvordan det indsamlede data kunne opfattes fra flere vinkler og synspunkter. Dette har jeg gjort med alle informanter, inklusiv mig selv.

2.2.0 Metode diskussion og udfordringer

I det følgende vil jeg fordybe mig i hvilke metoder jeg har valgt at bruge under feltarbejdet og hvordan det er gået. Her vil jeg primært drøfte selve metoderne og hvor jeg har anvendt de forskellige metoder. Jeg har under feltarbejdet valgt at bruge observation, deltagende observation, samtaler med børn, unge, voksne og ældre, med forskellige samtalemetoder i de forskellige aldersgrupper. Det vil jeg følgende beskrive fortrinsvis.

2.2.1 Samtale med voksne

For at kunne give et bedre billede af det grønlandske perspektiv, har mit formål med samtalerne været at tale med så mange forskellige informanter som muligt. For at gøre det lettere for mig selv, har jeg før feltarbejdet inddelt informanterne i de grupper jeg gerne vil

snakke med, med det formål at finde ud af, hvor jeg bedst kan søge efter de informanter, der kan passe til de enkelte grupper. Inddelingen af de voksne informanter bestod af alder, køn, femininitet, maskulinitet, socialt standpunkt, udseende og modersmål. Dette kan for eksempel være, hvor jeg tager til gymnasiet, universitetet eller til sportsgrene for at finde informanter som unge grønlændere; værksteder for at finde informanter som grønlandske mænd; selvstyret for at finde højt uddannede grønlændere, også videre. Disse inddelinger blev ikke fastgjort i deres grupper, da man sagtens kunne kombinere to eller tre på en person. Ulempen og fordelene ved det var, at jeg delvis brugte mig selv som informant, da jeg udpegede informanter ud fra min mening om for eksempel femininitet og maskulinitet i Grønland. Risikoen er derfor at mit syn på for eksempel femininitet i Grønland kan være forskelligt fra en anden persons syn. Dog er det vigtigt at påpege, at jeg har prioriteret køn, modersmål og sociale standpunkt for ikke at snævre det til mit syn på inddelingen af samfundet.

Samtalerne varede oftest mellem tyve minutter og en time, afhængig af hvor længe informanterne ville fortsætte. Nogle samtaler foregik over flere samtaler, hvor jeg mødtes med en informant mere end en gang før jeg følte, at jeg havde stillet alle de spørgsmål jeg ønskede. Inden jeg begyndte at stille spørgsmål, modtog informanterne informations- og samtykkeerklæring, samt et lille udfyldningsblanket, som skulle dække de mest basale spørgsmål, såsom alder, hjemby og samfundsstilling. Dette skabte en form for formalitet i samtalen og kan desværre nogle gange bryde den naturlige samtale i starten, men disse informationer var i sidste ende nyttige for mig, og var vigtige for min kortlægning. Dette måtte jeg dog ændre i nogle tilfælde, for især ældre mænd, da formaliteten skabte utryghed for at fortsætte samtalen i længere tid. Jeg måtte undervejs skifte metode, således at jeg stillede enkelte spørgsmål til ældre mænd og havde dybere samtaler med dem jeg kunne, som var udelukkende unge og voksne grønlandske mænd. Jeg endte også med at fokusere mere på observation og almindelige samtaler med mænd i aldersgruppen 40-70 år, således samtalerne ikke blev for opstillede. Samtalerne foregik enten på grønlandsk eller dansk, afhængig af hvad informanterne foretrak. Nogle samtaler foregik i caféer, nogle på informanternes kontorer eller gennem en gåtur, hvilket igen var afhængigt af hvad informanterne foretrak. Jeg havde i alt tredive personer jeg fik en dybere samtale med af en times varighed, hvor resten snarere kan beskrives som kortere samtaler eller observationer. Under samtalerne havde jeg forberedt basale spørgsmål jeg ofte stillede, men jeg prøvede også at beholde spontaniteten i samtalen ved at undvære at stille kronologiske spørgsmål eller undlod nogle spørgsmål, der ikke passede til vedkommende og situationen. På den måde kan samtalerne også kaldes interviews, hvilket

jeg har valgt at kalde samtalerne, fordi jeg i de fleste tilfælde prøvede at undgå opstillede samtaler, ved at gøre interaktionen så naturligt som muligt.

Det har jeg gjort fordi, ifølge Randi Kaarhus, har interviewets ramme, stor betydning på hvorledes interviewet og endda forespørgslen af interviewet vil gå. Hun forklarer at interviewets ramme består af interviewsituation og kontekst, hvor interviewsituation primært består af måden og miljøet, der bliver givet fra interviewer til interviewperson. Kaarhus beskriver at metoden bliver asymmetrisk, fordi i modsætning til en almindelig samtale, er kontrollen over samtalen, emnet og stedet ikke en gensidig kontrol, og at det derfor kan blive opfattet som en magtrelation (Kaarhus 1999, 39-41). For ikke at gøre samtalen til en magtrelation, har jeg givet rammen af samtalen til informanten og gjort samtalen så gensidigt som muligt. Men synet på hvor opstillet samtalen var, varierede fra informant til informant, især når grønlandske mænd i aldersgruppen 40-70 år, ikke ville fortsætte samtalen med mig. Senere blev det også indlysende at det personligt var nemmere at give kontakt til kvinder, særligt fordi flere kvinder accepterede min anmodning.

2.2.2 Spørgsmål til samtaler

Spørgsmålene jeg stillede under samtalen, indebar typisk nedenstående spørgsmål, afhængigt om spørgsmålene passede til vedkommende:

- Hvornår bruger du dansk/grønlandsk? (Det du bruger mindst)
- Har du nogensinde oplevet at der bliver sat spørgsmålstejn ved din grønlandskhed?
- Har du nogensinde oplevet nedladende opførsel eller behandling om din identitet, enten fra danskere eller grønlændere?
- Hvornår føler du dig mest grønlandsk? Når der sker hvad...? Når du laver hvad...?
- Hvad er grønlændernes kendetegn?
- Er der noget der skal til eller man skal have for at være en grønlænder?
- Hvis en grønlænder får en høj uddannelse, vil han/hun blive tættere på at være en dansker?
- Kan en dansker blive til en grønlænder?
- Kan du beskrive en dansker?
- Kan du forklare danskere i Grønland? Hvem er de/hvad laver de?
- Hvordan er grønlændere og danskere forskellige? For eksempel under:
  - Fællesskaber
  - Samtale

- Konfliktåndtering
  - Forståelse
  - Humor
  - Prioritet
- Hvordan vil du beskrive forholdet mellem grønlandere og danskere i Grønland?
  - Kan du beskrive en person fra Nuuk? Hvordan er de anderledes end den resterende befolkning på kysten?
  - Hvad er en grønlanders/danskens måde at være i naturen på?

Som påpeget tidligere, blev alle spørgsmålene ikke stillet til alle tredive informanter, men de blev brugt som samtaleemner for på den måde at holde samtalen kørende og give de data jeg var ude efter.

2.2.3 Børnenes tegninger

Både i Aasiaat og i Nuuk besøgte jeg folkeskoler med det formål at få børnene til at tegne deres opfattelse af en grønlander og deres omgivelser, samt en dansker og deres omgivelser. Mit formål med to forskellige steder var at opnå muligheden for en komparativ metode og analyse, for at se forskellene på stedernes opfattelser. Formålet med tegningerne var derfor at se forskel, samt at bedre kunne se og forstå hvad børnenes syn var på etnicitet, da længerevarende interviews ikke er særlig godt beregnet til børn uden yderligere aktivitet. Tegningerne kan nemlig også fortælle hvorledes børnene var blevet fortalt om og selv opfattede etnicitet, hvilket er enormt vigtigt for dette projekt. Jeg vil skrive om børnenes tegninger under kapitel 5 – etniske stereotyper der spiller rolle i Grønland.

Da folkeskoler ofte har en fast undervisningsplan for hele året, kontaktede jeg skolerne et par måneder før mit besøg, hvor skolerne så modtog informations- og samtykkeerklæring to uger før mit besøg. Skolerne videresendte informations- og samtykkeerklæringen til forældrene, som skulle være underskrevet til mit besøg. Før sommerferien besøgte jeg tredjeklassebørn fra Gammeqarfik skole i Aasiaat og fjerdeklassebørn fra Kangillinnguit skolen i Nuuk, hvor skolen i Nuuk blev besøgt efter sommerferien. Børnene i tredje og fjerde klasse er mellem otte og ni år, som går på mellemtrinnet i folkeskolen. Tanken var, at jeg også skulle besøge yngste og ældste trinnet i folkeskolerne, men jeg kunne desværre ikke besøge andre trin i Aasiaat, da ældste trinnet havde eksamensperiode og yngste trinnet havde fået sommerferie, på det tidspunkt jeg var i Aasiaat. Dette stemte ikke overens med at lave

komparativ metode for børnenes tegninger i alle trin i Aasiaat og i Nuuk, hvilket gjorde, at jeg kun valgte børn i samme årgang.

Starten af timen introducerede lærerne mig for børnene, hvor jeg selv skulle forklare hvad deres opgave var den næste halvanden time. Børnene vænnede sig hurtigt til min tilstedeværelse i klassen og så mig som en almindelig vikar eller gæstelærer, der var ansvarlig for børnene. Børnene tegnede i halvanden times tid inkl. pauser, hvor jeg så gik rundt for at spørge hvad de tegnede og hvad der skete på tegningerne. Lærerne hjalp til når børnene var i tvivl om hvad opgaven drejede sig om, og gik lidt rundt for at spørge hvad de tegnede. Jeg modtog i alt seksoghalvtreds tegninger, hvor lidt mere end halvdelen kun havde tegnet en grønlander og deres omgivelser. Jeg spurgte de fleste børn, der ikke tegnede en dansker og deres omgivelser, om hvorfor de kun har valgt at tegne grønlandere, hvor de fleste svarede de ikke ville eller vidste hvordan de skulle tegne danskerne og deres omgivelser.

2.2.4 Fortællinger

Under mit feltarbejde samlede jeg også fortællinger, i tanke om at min målgruppe skulle være ældre grønlandere, der fortæller om deres barndom og ungdom i Grønland. Men under feltarbejdet blev det indlysende, at andre former for fortællinger også var vigtige for projektet, da fortællinger er så centralt i grønlandsk sammenkomstkultur. Den første form for fortællinger var som sagt, de ældres fortællinger om deres omgivelser i deres barndom og ungdom, for at skabe en historisk baggrund på hvordan hverdagen i Grønland har været for få generationer siden. Jeg fik snakket med tre ældre individer fra Aasiaat og to fra Nuuk, hvor de kort fortalte om familieroller, omgivelser og hvad de har oplevet i deres liv. Den anden form for fortælling var blandt unge, voksne og gamle og omhandlede spændende eller sjove hændelser, der er sket for personerne. Det kan være en spøgelseshistorie, qivittulersaat¹⁰, sjove fejltagelser, som ofte fortælles videre af andre med lidt personlige justeringer til næste familiære eller venskabelige sammenkomst. Jeg var med til to fortællingsaftener, hvor den ene var sammen med unge og voksne i en restaurant, mens den anden var sammen med voksne under rensdyrjagt.

2.2.5 Komplet deltager, observationer og deltagende observation

Komplet deltagende, observatør og deltagende observatør er ifølge Russell H. Bernard de roller en feltarbejder kan have. Ifølge Bernard er en observatør en, der følger og er opmærksom på folk, uden rigtig at have en interaktion med folket. Ved komplet deltagende mener han det

---

¹⁰ Historier om Qivittut (pl.) - Qivittoq (s.) - fjeldgænger - en person, der lever alene i naturen i stedet for at begå selvmord, der har fået overnaturlige kræfter. Det kan også være en person, der er meldt omkommet, som aldrig kom tilbage og på den måde fik overnaturlige kræfter.

kræver en form for bedrag, for at blive en del af gruppen uden at projektet eller undersøgelsen styrer ens tilstedeværelse og handlinger. Hvor han mener, at deltagende observatør kan være en insider eller outsider, som observerer eller optager omgivelserne (Russel 2011, 260). Dette mener Tor Halfdan Aase er mere kompliceret end beskrevet, da han ligesom Bernard mener at observation kræver bedrag. Dog mener Aase, at alt observation kan være krævende og til tider være vanskeligere end beskrevet, da det mere eller mindre kræves at der etableres en relation til de man observerer. Aase mener, at man skaber status og rolleforventninger på samtid med, at man skaber relation (Aase 1997). Her kan det diskuteres hvor meget relation, der skal til for at have status, eftersom fremmed mennesker og individet selv kan have fornemmelse af egen status eller forventningsrolle i et samfund, selvom der ikke er yderligere interaktion med andre. I komplet deltagende og deltagende observation kræves der en etableret relation og dermed klarere definition på egen status og rolleforventning, der i tider kan gøre det vanskeligt, eftersom relationen må være skabt eller skal skabes.

Disse metoder Bernard beskriver, har jeg brugt i forskellige sammenhænge. Nogle dage havde jeg kun planlagt at observere, hvor jeg tegnede eller beskrev det jeg så på offentlige steder, såsom i sportshallen, på biblioteket, i kirken, ved gågader også videre. Her må jeg skabe en relation til folk, der i alle tilfælde var blandt fremmede grønlandere.

I de andre observationsmetoder er min relation til nogle af informanterne jeg observerede allerede etableret eller skabt, selvom jeg tidligere drøftede, at jeg har prøvet at undgå at bruge mit eget netværk. I dette tilfælde har det været svært at undgå at bruge mit netværk som informanter under observation. Dette skyldes at mit netværk ligesom mange andre grønlandere, er skabt gennem traditioner såsom kaffemik, rensdyrjagt, fejring af højtideligheder, sejle-, hytte- og teltture, indsamling af planter, bær og meget mere, hvor jeg allerede er en insider. Jeg har dog gjort mit bedste for at være med til andres traditioner, for ikke udelukkende at færdes blandt informanterne indenfor mine egne traditioner i mit netværk. Jeg har dog ikke udelukket mit eget netværk under observation og især i deltagende observation samt komplet deltagende, da den allerede etableret relation har skabt flere anledninger til grønlandske traditioner.

Det har for eksempel givet mig forholdsvis bedre adgang til at foretage deltagende observation på fx rensdyrjagt. Mit netværk har endvidere givet mig adgang til at se forskelle på at tage på rensdyrjagt med fritidsfangere, der var oplært fra den grønlandske måde, og med fritidsfangere der har fået udenlandsk indflydelse i rensdyrjagt. Jeg fik også observeret en mand, der fortæller sin syv årige søn, hvor han og sine mandlige familiemedlemmer gik på

rensdyrjagt og hvad de plejede at se i forskellige områder, mens vi fløj fra Aasiaat til Kangerlussuaq, som jeg synes var enormt vigtigt for projektet, da det giver en komparativ data for rensdyrjagt jeg har været med til i Nuuk. Det vil jeg skrive nærmere om i kapitel 4 – hverdagslivet i Nuuk.

KAPITEL 3.0. - ETNOGRAFISK BAGGRUND

For at give bedre forståelse for grønlændere, vil jeg i dette kapitel uddybe hvor grønlændere oprindeligt kommer fra og hvad, der er sket gennem historien, som har fået indflydelse på deres syn på danskere og andre grønlændere i dag. Jeg vil komme nærmere ind på inuitter, koloniseringens opståen i Grønland, hvordan forholdet mellem danskere og grønlændere har udviklet sig og hvordan det har haft indflydelse på begge køn. For at give bedre forståelse for det grønlandske syn på forholdet mellem danskere og grønlændere, har jeg prøvet at illustrere hvor svingende forholdet har været siden Grønland blev koloniseret. Det er også vigtigt at påpege, at selvom denne afhandling ikke hovedsageligt omhandler køn, har jeg valgt at drøfte hvorledes moderniseringen har haft indflydelse på begge køn, eftersom dette er essentielt i forhold til grønlændernes syn på dem selv, samt for at illustrere hvordan samfundet er i dag.

3.1. Historisk baggrund

Den grønlandske befolkning stammer oprindeligt fra Sibiriens nordøstligste hjørne og har samme etnisk oprindelse som inuitter i Alaska, nordlige del af Canada og nordøstligste del af Rusland, separeret fra egen udvandring, forskellige magthavende og fremmede indflydelser. Koloniseringen af inuitlandene skete mere eller mindre i samme periode, hvilket var under Peter den Store's, Kong Christian IV samt under USA's og Canada's ekspansionistiske regeringer under tidligere kolonistyrers indflydelser. (Lynge 1993, 28-34).

3.1.1 Kolonisering og første indtryk

Før Danmark koloniserede Grønland, havde tanken om at kolonisere Grønland fra forskellige stormagter strejft i langtid. Hvor der førhen har været opdagelsesrejsende, handlere eller hvalerfangere fra blandt andet Danmark, England, Frankrig og Holland, har der været stor interesse for landet. Dette skabte bekymring i Danmark, hvor den dansk-norske missionær Hans Egede foretog et koloniseringsforsøg og som lykkedes i 1721 med støtte fra Kong Christian IV. Med koloniseringen havde Hans Egede og den danske stat primært to formål: at lave et handelsmonopol og (gen)etablere kristendommen i god tro om at størstedelen af befolkningen i Grønland var efterkommere fra nordboerne, der bosatte Grønland i 900-tallet e.Kr., og som på det tidspunkt ikke havde haft kontakt til hjemlandet i mere end hundrede år. Koloniseringen lykkedes, dog var det med de "vilde" og ikke de tidligere nordboere, der var forsvundet imellem tiden. Udviklingen af kolonierne var gået relativt hurtigt, hvorimod yderdistrikterne havde gået meget langsomt og dermed delte grønlænderne sig i to

grupperinger; de konverterede kristne grønlandere og grønlandere med oprindelig levevis (Mikkelsen 1998).

I 1728 havde kongen ligesom andre kolonimagter, tvangsendt flere af Danmarks "problembørn" til Grønland, som skulle arbejde som håndværkere, handelsmænd, sømænd og ansvarlige hjælpere for missionæren. På daværende tidspunkt var det ikke almindeligt at danske hustruer rejste med til Grønland, selvom det dog ikke var forbudt, men fordi de troede vilkårene ikke egnede sig for kvinder. De danske mænd giftede sig med grønlandske kvinder, hvilket i begyndelsen blev set som en fordel og økonomisk fordelagtigt for Danmark, eftersom mændene lovgivningsmæssigt blev tvunget til at forblive i Grønland og opdrage deres blandingsbørn til at arbejde indenfor koloniseringsprocessen og endda med mindre i løn. Men dette ændrede da man i starten af 1800-tallet begyndte at diskutere civilisationstanken i kolonialismen, hvor blandingsforholdene verden rundt blandt andet skulle forhindres helt, da man blev opmærksom på skillet mellem civiliseret og uciviliseret. Re-civiliseringsprocessen satte tydelige krav om adskillelsen, som satte sig som spor i opfattelsen på de 'uciviliserede', og dermed havde en påvirkning således at mændene begyndte at tage deres europæiske koner med til kolonien. De europæiske kvinder fik en vigtig rolle som forbilleder for hvordan en 'civiliseret' kvinde tog sig af de huslige og opdragelsesmæssige ansvarsområder, som både havde en distancerende effekt på forholdet mellem de indfødte og de udefrakommende, hvilket var med til at udvikle moderniseringen i Grønland (Seiding 2015, 190-192).

Det huslige arbejde og opdragelsesformerne var dog ikke det eneste der påvirkede de indfødte. Kristendommen og de kristelige forventningsroller for både mænd og kvinder, ændrede mange af de daværende grønlandske kulturelle normer, og det viste sig at være sværere at adoptere for de grønlandske mænd end for kvinderne. Især også fordi hierarkiets mønstre ændrede således at mændene ikke havde den overordnet bestemmelse længere, det havde Kristendommen og danskerne. Men mændenes husherreskab i hjemmet fortsatte. Grønlandere stammer oprindeligt fra et meget opdelt samfund, hvor forestillingen om den største fjende, ikke var længere væk end den næste landsby foruden familiemedlemmer. Folket samledes i store grupper om sommeren – kaldt Aasivissiorut på grønlandsk, hvor alle familiemedlemmer og venner mødtes i midten af byerne, for at samle og fange forsyninger til resten af året, eftersom større byttedyr bedre kan fanges som en gruppe. Om vinteren delte de sig i små grupper, hvor de nærmeste familiemedlemmer klarer vinteren sammen. Folket var enormt præget af tabuer, hævn, shamanisme og voldelige og streng adfærd for at undgå dårlige hændelser forårsaget af ånder. Mændene havde en enormt vigtig rolle i at bestemme og være

primære forsørgere for husstanden, hvor kvinderne sørgede for varme, børnepasning og alt andet som mændene måtte forlange. De ældre som har opdraget sønnerne til at være storfangere, var enormt respekteret for deres erfaring og viden, som ikke mindst sikrede deres overlevelse ved alderdommens komme. MarieKathrine Poppel beskriver blandt andet at det der gav mændene ære, blev udtrykket som, at de for det første, skulle være dygtige fangere med koner, som skulle kunne få børn og have et andet familiemedlem (fætter eller bror) som alliancepartner. For det andet, skulle de handle i henhold til forfædrenes normsæt og tabuer, og de skulle opdrage storfangere som kunne forsørge dem, og dermed sikrer deres magt og tryghed i alderdommen. Alle fik dog en vigtig rolle i klargøring af vinterforråd og opdragelse, men alle som ikke forsørgede husstanden eller sig selv havde anseelig dårlige vilkår og blev ofte mishandlet, myrdet eller efterladt. Det var almindeligt at have flere koner, at have samleje med andre end sine koner og bytte koner, hvilket blev en synd og et kendetegn for de uciviliserede ved konvertering til kristendommen. Handlinger i henhold til forfædrenes normsæt, godtgøres også af næstekærlighed og forsoning i konvertering til Kristendommen (Poppel 2005, 176-194) (Mikkelsen 1998)

I 1776 stoppede kolonimagten grønlændernes kontakt til andre end danskerne og fik dermed statsligt monopol, der fortsatte helt frem til 1950, hvilket har resulteret i en meget snæver ide om omverdenen for de fleste grønlændere. For at opretholde mængden af skind og spæk, der blev sendt til Danmark, havde det også været vigtigt for danskere i begyndelsen af koloniseringen at undlade en større udvikling i Grønland, således befolkningen fortsatte deres oprindelige fangstkultur og fangsttryk, med undtagelse for bevaring af deres forfædres tro. Med tiden, bevægede grønlænderne sig længere væk fra deres oprindelige kultur ved at blive afhængige af europæiske varer; nye sygdomme og behov for hjælp havde vundet frem; sommer- og vinterboplads blev unødvendige; befolkningen havde vokset og den inuitiske stolthed for at kunne forsørge sig selv blev langsomt erstattet med afhængighed for hjælp fra kolonimagten. Men bevidstheden som nation og en politisk bevågenhed overfor uretfærdige handlinger var småt begyndt at opstå blandt inuitterne.

I 1830 begyndte man at uddanne grønlandske mænd til kateketer eller håndværkere, som skulle være knyttet til handelen, kirken og administrationen, hvilket i øvrigt formede en elitedannelse og en dansk middelklasseideologi blandt grønlændere (Trondheim 2005, 212). Men først så sent som i 1860'erne besluttede man for at den grønlandske befolkning som hele, skulle have mere indflydelse og ansvar for deres hverdag, hvor der efterfølgende blev skabt grønlandske forstanderskabe, folkeskoler, uddannelsesmuligheder og meget mere (Mikkelsen

1998). Disse ændringer satte fart på udviklingen. Synet på grønlændere har dog ikke været særligt positivt frem til starten af 1900-tallet, hvor flere beskrivelser af grønlændere blandt andet fra Hans Egede, blev fremstillet som koldsindige, dumme, følelsesløse, umoralske og i øvrigt manglede disciplin, religion, lov og orden. Dette ændrede specielt på samme tid med de arktiske ekspeditioner foretaget og fortalt blandt andre af Knud Rasmussen og Peter Freuchen, hvor de beskrev meget af de hidtil 'uciviliserede' og umenneskelige handlinger grønlændere gjorde, som også blev romantiseret til 'naturens frie børn' eller naturfolkene (Trondheim 2005, 218). Selvom grønlændernes syn på danskere og deres handlinger på daværende tidspunkt havde været formodentligt lige så ulogiske og bizarre, som danskernes syn på grønlændere, findes der ikke dokumentationer for grønlændernes syn på danskere på daværende tidspunkt (Bjørnsson 2016).

3.1.2 1900-tallets modernisering

Under Anden Verdenskrig mens Danmark var besat af tyskere, var Grønland under amerikanske tilsyn, som ikke havde nogle intentioner om at bevare den oprindelige grønlandske kultur, end at bevare folkesundheden. Her blev der introduceret en masse nye madvare, tøj, informationer om verden og moderne daglige ting, der ændrede den grønlandske opfattelse. Det var dog ikke kun udviklet materiel. Erfaringer med anden central styrelse end styrelsen fra Danmark viste sig at være mere effektivt og havde stor indflydelse i behovet for et skift blandt grønlændere. Efter krigen ville islændinge løsrives fra Danmark, færinger krævede selvstyre, mens grønlændere forblev en koloni med krav om forandring. Det gik op for danskerne at den oprindelige grønlandske fangerkultur ikke kunne opretholdes og gik med til at sørge for, at modernisere Grønland, gennem de såkaldte G-50- og G-60-kommissioner. Formålet med G-50 var at ligestille grønlændere med danskere, modernisere samfundet og bryde monopolet, hvor G-60 var en forstærket udgave af G-50. Befolkningen blev centraliseret ved at bygge huse og blokke i byer. I byerne blev der bygget arbejdspladser som fiskefabrikker, butikker, havne, veje, heliporte, elværker, vandforsyning, skoler separeret fra kirken, større sygehuse og meget mere, alt sammen betalt af Danmark, hvilket, for grønlænderen resulterede i en tilskuerrolle i deres eget land. Men Grønland udviklede sig til et komplekst samfund med store modsætninger mellem uddannede og uuddannede, opdragede fanger og opdragede skolebørn, grønlændere og danskere, ældre generation og ny generation og ikke mindst mænd og kvinder.

Folk i mindre bygder fortsatte deres gamle levevis som fangerfamilier, hvor de fleste mænd i større byer konverterede fra at være fangere til fiskere, hvor kvinderne fik arbejde i

fiskefabrikker og servicefag. Sproget dansk skulle styrkes, så børn kunne uddannes i Danmark, hvilket krævede at man sendte børn til danske plejefamilier i Danmark, nogle permanent og nogle midlertidigt. Ifølge en af mine ældre informanter var man meget optaget af at tilfredsstille danskerne og lære deres børn eller nogle af deres børn dansk, eftersom uddannelse, arbejde og det at udvikle ens eget land var det vigtigste på daværende tidspunkt. Mange forældre opdragerede deres børn forskelligt, hvor de vælger nogle som fremtidige elever, og nogle som fangere og hjælpere indenfor familien. En af mine informanter fortalte at hun var opdraget til at passe børn, hjælpe til i husholdningen, lærte håndarbejde og havde knap tid til at lave lektier, mens hendes søster kunne lege med danskere, skulle fokusere på lektier og havde fri efter skolen. En anden informant fortalte, at hun ofte blev tvunget til at spise hos en veninde af sine forældre, fordi hendes venindes far havde dansk oprindelse og hun skulle blive bedre til dansk.

Fiskeriet og industrialiseringens indførelse skabte radikale ændringer i samfundet, som påvirkede familien og ikke mindst kønnenes samfundsmæssige situation. Under moderniseringen blev kvinderne lønarbejdere samtidig med at have ansvar for de huslige- og opdragelsesmæssige pligter, som var et brud på den traditionelle rollefordeling, ved nu også at overtage forsørgerrollen. Imens har juridiske undersøgelser fra slutningen af kolonitiden vist at mændenes husherrerolle havde fortsat, hvor den tidligere voldelige adfærd mod kvinder og børn vedblev, hvis ikke intensiverede pga. af mændenes frustration. I 1953 samtidig med den nye grundlov i Danmark, var Grønland ikke længere en koloni, selvom forholdene blev værre. Danisering i G-50 og G-60 fortsatte, mens store sociale problemer såsom misbrug, vold og omsorgssvigt fyldte i mange familier, en ond cirkel, der efterfølgende frem til i dag har været skyld i selvmord, og som dengang skabte utilfredshed blandt de første højt uddannede unge grønlændere både i Danmark og i Grønland. Nytænkning eller nye grønlandske diskurser blev skabt af de unge, som stillede dybere spørgsmål til den danske rolle i udviklingen af Grønland, som ikke mindst indledte en generationskløft mellem forældre og børn, idet danskloyale forældre var imod nytænkningen, og som var påvirket af lignende debatter fra andre lande, såsom USA. Dette synes danskerne og mange grønlandske forældre var enormt utaknemmeligt, eftersom moderniseringen var udelukkende betalt og sørget for af danskere (Olsen Rosing 2002); (Mikkelsen 1998).

I 70'erne var der dog ikke kun utilfredshed og uro imellem grønlændere og danskere. Grønlandisering indledet af den nye generation startede på samme tid som de europæiske kvindebevægelser kritiker af det kapitalistiske samfunds patriarkalske kønsrelationer, som begge medvirkede til etablering af flere uddannelsesområder, som de grønlandske kvinder nu

også havde mulighed for at engagere sig i. Det moderne samfund – urbaniseringen, industrialiseringen, lønarbejderlivsformen – og muligheden for at starte uddannelse, resulterede i at kvinder integrerede sig fint og udviklede deres identitet i det moderne, mens mændene stadigvæk hentede deres identitet i det traditionelle fangererhverv. En undersøgelse fra 1993 i Nordgrønland, viste i øvrigt at kvindernes selvstændighed var stigende siden kvindebevægelsen i 70'erne, hvor synet på familiedannelse ikke nødvendigvis inkluderede manden, men rettere ser manden som en biologisk nødvendighed i familiedannelse, men ikke som far, idet kvinderne nu var forsørgere. Børn født udenfor ”ægteskabet” var også ligeså statusgivende som børn født indenfor, som medvirkede til kvindernes yderligere uafhængighed fra mænd i 90'erne. Dermed undgik kvinderne også misbrug, overgreb, nedværdigelse eller blot mangel på mændenes efterlevelse af det kvinderne lægger vægt på af værdier (Trondheim 2005).

Grønlandisering forstærkedes ved at Aasivissiorut genetableres ved at samle de unge i en bestemt by af politiske grunde, og dermed gav Aasivissiorut et andet formål og betydning end de grønlandske forfædre havde. Da folkeafstemningen i Danmark, stemte ja til EU, havde over 70 % af grønlandsk befolkning stemt nej, men alligevel blev en del af EU, da et flertal i Danmark havde stemt ja. Dette fik stor indflydelse på behovet for et hjemmestyre i Grønland, der kunne blandt andet være med til at kæmpe for fiskerettighederne i de grønlandske farvande. Efter syv år blev hjemmestyret indført i 1979, hvilket var et stort skridt for grønlændere. Forholdet mellem grønlændere og danskere blev dog udfordret på forskellige fronter; Grønland blev beskyldt for at kølleslagte sælunger fra forskellige dyreforekæmpende individer og organisationer, som egentlig skulle have været rettet mod sælfangere fra New Foundland. Grønlændere ville have ansvaret for sine egne folk, men manglede ressourcer både økonomisk og af uddannet folk, der må hentes i Danmark. Mange uddannede grønlændere forblev i Danmark på grund af stiftelse af familie og fødestedskriteriet i Grønland, der gav danskere langt højere løn for samme arbejde end grønlændere. Først i 1990 blev fødestedskriteriet ophævet, som ligestillede grønlændere og danskere (Mikkelsen 1998, 122-132); (Olsen Rosing 2002). Disse udfordringer og deres følgeudfordringer gennem flere år, hjalp ikke med at se forholdet med danskere som noget positivt, og dermed styrkede det hidtil største parti Siumut¹¹, der arbejder hårdt for selvstændighed og som har primært fisker- og fangerfamilier som vælgere udenfor hovedstaden.

---

¹¹ 'Siumut' betyder 'fremad'

3.1.3 Dagens Grønland

30 år efter indførelse af hjemmestyre, fik Grønland selvstyre i 2009, som stadigvæk i dag er under den danske stat og en del af Rigsfællesskabet. Som skrevet i introduktionen er der forskellige måder magtforholdet kan tydes i dag. Hvad angår arbejdskraft kan Grønland stadigvæk ikke klare sig selv uden kvalificeret folk fra Danmark, der hyppigt tager uddannelseskrevende og ledelsesstillinger i kortere eller længere perioder. Økonomisk set, producerer den stigende aktivitet på arbejdsmarkedet i Grønland heller ikke nok til at holde landet kørende af sig selv, hvilket medfører nødvendigheden af det årlige bloktilskud Grønland modtager fra Danmark. (Lund Olsen 2006: s. 43-47) Forholdet der har en kolonial afsæt og som nu er en del af Rigsfællesskabet, skaber en fælleshistorie, der virker som en fælleskultur og dermed kan ses som udvidet slægtsgruppe. Men som Barth har udtrykt, er det under disse fællesenheder der bliver konstateret forskellighed og dermed igangsætter adskillelsen fra 'os' til 'dem', samt sætter forholdet i en hierarkisk position, så længe forholdet er relevant (Barth 1969). Selvom det kan debatteres om Danmark er afhængig af Grønland, er det ikke ligervis tilfældet som Grønland er afhængig af Danmark, hvilket gør Danmark til den dominerende gruppe. Denne adskillelse og hierarkiske position igangsætter visse kædereaktioner, såsom behov for fremhævning af diversitet (Barth 1969); en hierarkisk position der giver blindt position til den dominerende (Berkaak og Frønes 2005), som kan virke arrogant for den dominerede; og ikke mindst en række etniske stereotyper, der ifølge Eriksen har til formål at styrke egen etnisk tilhørighed (Eriksen 2010).

I så fald, er det rigtigt nok at den danske position i forholdet har mere eller mindre været i en blind position. I debatter om forholdet, har fordomme om grønlændere samt danskernes rolle i Grønland altid fyldt meget i det offentlige Grønland, hvilket har iværksat flere forsøg på at ændre danskernes diskurs på grønlændere. Forsøgene dør ofte ud når debatten skal involvere flere danskere end dem der har kendskab til Grønland. For eksempel er der foretaget undersøgelser der viser, at de fleste grønlændere bosat i Danmark har oplevet diskrimination, stigmatisering og fordomme, der påvirker deres hverdag¹²; at der er to dominerende diskurser om grønlændere: Den romantiske og positive forestilling som naturfolk, der lever i harmoni med naturen. Samt den negative forestilling om et forfaldet samfund¹³; og at grønlændere associeres med druk, misbrug, sociale problemer, dagpenge og kontanthjælp¹⁴ (Epinion 2019).

---

¹² Lise Tøgeby 2002, Grønlændere i Danmark – en overset minoritet. Aarhus universitetsforlag.

¹³ Lill Rastad Bjørst 2008, En anden verden – Fordomme og stereotyper om Grønland og Arktis.

¹⁴ Spørgeundersøgelse foretaget blandt 1017 danskere i alderen 18-74 fra 2012. Den seneste undersøgelse fra 2018, viste samme resultater.

Men disse resultater er blot også konstateringer, der ikke giver et nyt og aktuelt billede, som skal erstatte de gamle stereotyper. Disse skaber ikke mindst en forventningsrolle til hvad danskernes position er i Grønland og dermed reflekterer over hvad grønlændernes position er.

Den lave uddannelsesprocent i Grønland har ikke mindst været meget i fokus i både Grønland og Danmark, hvilket har været medvirkende til at legitimere andre påstande og etniske stereotyper om grønlændere, end de ovennævnte. Statistikken viser dog at langt flere uddanner sig og i højere grad end for 15 år siden, hvilket er det landet og Danmark sætter pris på. Tallene viser at langt flere kvinder påbegynder og færdiggør en uddannelse, som sætter mændene i et dårligere lys (Statistikbanken 2020). Det er dog her jeg mener, at mange kulturelle misforståelser opstår, fordi mange danskere ikke tager i betragtning, at der er forskellige syn på uddannelse og erhverv, samtidig med at de vigtigste kulturelle værdier i Grønland, især blandt mænd, ikke bliver anerkendt som uddannelser eller en del af moderniseringen – nemlig fisker- og fangerlivet. Tidligere i kapitlet blev det hævdet, at grønlandske kvinder har integreret sig fint og udviklet deres identitet i det moderne, mens mændene stadigvæk hentede deres identitet i det traditionelle fangererhverv, hvilket stadigvæk er gældende i dag. En stor procentdel af grønlandske mænd vælger at beskæftige sig med naturrelateret og den traditionelle levevis, som frem til i dag ikke er anerkendt som en profession. Fangerlivet eller livet i naturen er for mange grønlændere et valg, og ikke et alternativt valg fordi de ikke klarede sig godt i skolen. Her bliver det tydeligt at værdier og prioriteter er anderledes i forhold til synet på skole og arbejde blandt grønlændere og danskere, hvilket også er under forandring mellem hovedstad og øvrige byer i Grønland. I så fald, mener jeg ikke at statistikken på uddannelsesprocenten bør ikke sammenlignes med Danmark.

Grønland er stadigvæk et komplekst samfund med store modsætninger mellem uddannede og ikke-uddannede; fangerfamilier der lever mere traditionelt og storbyfamilier, der har lidt kendskab til den traditionelle levevis; udsatte og velstående familier; grønlændere, danskere og andre minoriteter; ældste generation opvokset under kolonitiden, den ”nye” generation som indledte grønlandisering, deres børn og nuværende generation opvokset med teknologien og mere vestlige værdier. Uafhængigt af hovedstad og mindre by er familier stadigvæk meget tæt knyttede og relativt store. Det grønlandske samfund er uden tvivl et kollektivistisk orienteret samfund, hvor fællesskabet bliver prioriteret højere end individets eget behov. Dette er dog udfordret i hovedstaden Nuuk, hvor multikulturalisme og modernitet er betinget under den travle dag, Nuuk dagligt byder på. Nuuk er ligesom andre hovedstæder i verden, et stort arbejds- og forsamlingssted fra alle mindre byer og andre lande, hvilket medfører at den

grønlandske befolkning i Nuuk bliver påvirket af mange udefrakommende kulturer. Dette sætter deres egen kultur under pres, og derved kan nogle sætte spørgsmålstegn ved deres egen eller andres grønlandskhed i forhold til andre regioner i Grønland. Jo længere nordpå man tager, bliver betragtelige stolte og arrogante grønlandere tydeligere, som primært kommer fra fangerfamilier. En anden vigtig faktor, som nordgrønlanderne i Øst og Vest har, er at mange har mere eller mindre beholdt deres traditionelle fangstkultur med hundeslæde, hjemmelavet kajaker og fordelingsmetoder under jagt, som kan være medvirkende til nordgrønlandernes autentisk følelse. Som Georg Henriksen hævder, bliver et samfund og dermed en individ stærkere jo mere fællesskabet drøfter og udøver grundlæggende kollektive værdier, værdikonflikter, dilemmaer og ambivalenser, samt forestillingen om det gode samfund og person, som betyder at et individ kan hvile bedre i sig selv, hvis samfundet har et tydeligt svar på individets tilhørsforhold og fællesværdier (Henriksen 2003).

KAPITEL 4.0 - HVERDAGSLIV I DET GRØNLANDSKE SAMFUND

For at give et bedre indblik på hverdagslivet i det grønlandske samfund, vil jeg i dette kapitel skrive komparativt om hvorledes hverdagslivet i Aasiaat er forskelligt fra hverdagslivet i Nuuk, samt hvorledes danskere og grønlændere har en påvirkning på deres hverdag. Det vil jeg vise ved at især fokusere på observationer jeg har foretaget under mit feltarbejde i Aasiaat og derefter i Nuuk, som jeg desuden vil bruge som et introducerende emne for andre analytiske emner jeg vil påtage mig i denne afhandling. For at vise hverdagslivet i Aasiaat, har jeg skrevet fortællinger og observationer, der nødvendigvis ikke handler om forholdet mellem danskere og grønlændere, siden hverdagslivet i Aasiaat var meget præget af den grønlandske hverdag, som også er en af hovedforskellene fra livet i Nuuk.

4.1. HVERDAGSLIVET UDENFOR NUUK

Mens jeg ventede på flyet til Aasiaat i Kangerlussuaq, sad jeg udenfor lufthavnen og strikkede. Kort tid efter jeg satte mig, satte nogle andre sig ved siden af mig og inkluderede mig i deres interne samtale, som endte med at jeg talte med vedkommende i to timer. Specielt én af mændene var snaksalig og fortalte nærmest hele sin livshistorie og om succesen i sin karriere uden at have en specifik uddannelse og trods flere forhindringer undervejs. Han havde oprettet flere døgninstitutioner i Grønland, som han blandt andet har startet med sin ekskone.

”Det er altså virkelig svært at skabe en virksomhed som grønlænder. Det har været nemt for mig at iværksætte virksomheder¹⁵ i Sisimiut og i Kangerlussuaq og jeg har ellers arbejdet hårdt på at iværksætte en virksomhed i Nuuk, som jeg fik afslag på. Det ville nok havde lykket hvis jeg stadigvæk var gift med min ekskone.”

Han fortalte at han engang havde været gift med en dansk kvinde, som han har børn med. Han fortalte videre, at livet var nemmere med en dansk kone end med en grønlænder, fordi alting blev nærmest serviceret og givet for en. Han mente de havde højere indkomst tilsammen, fik bedre adgang til ressourcer, samt flere muligheder til at skabe noget i Grønland, som han lidt usikkert begrundede med, at hun var mere pålidelig netop fordi hun var dansk. Han snakkede også om problemet med det store personaleskift, som er en form for dobbeltsvigt for personer der bliver berørt, hvilket han understøttede med manglen på kvalificeret personale. Hvilket er rigtig nok i en større sammenhæng, eftersom hyppige personaleskift er et generelt problem i hele Grønland, hvilket er et svigt for alle.

---

¹⁵ Anonymisering af hans oprindelige ordvalg

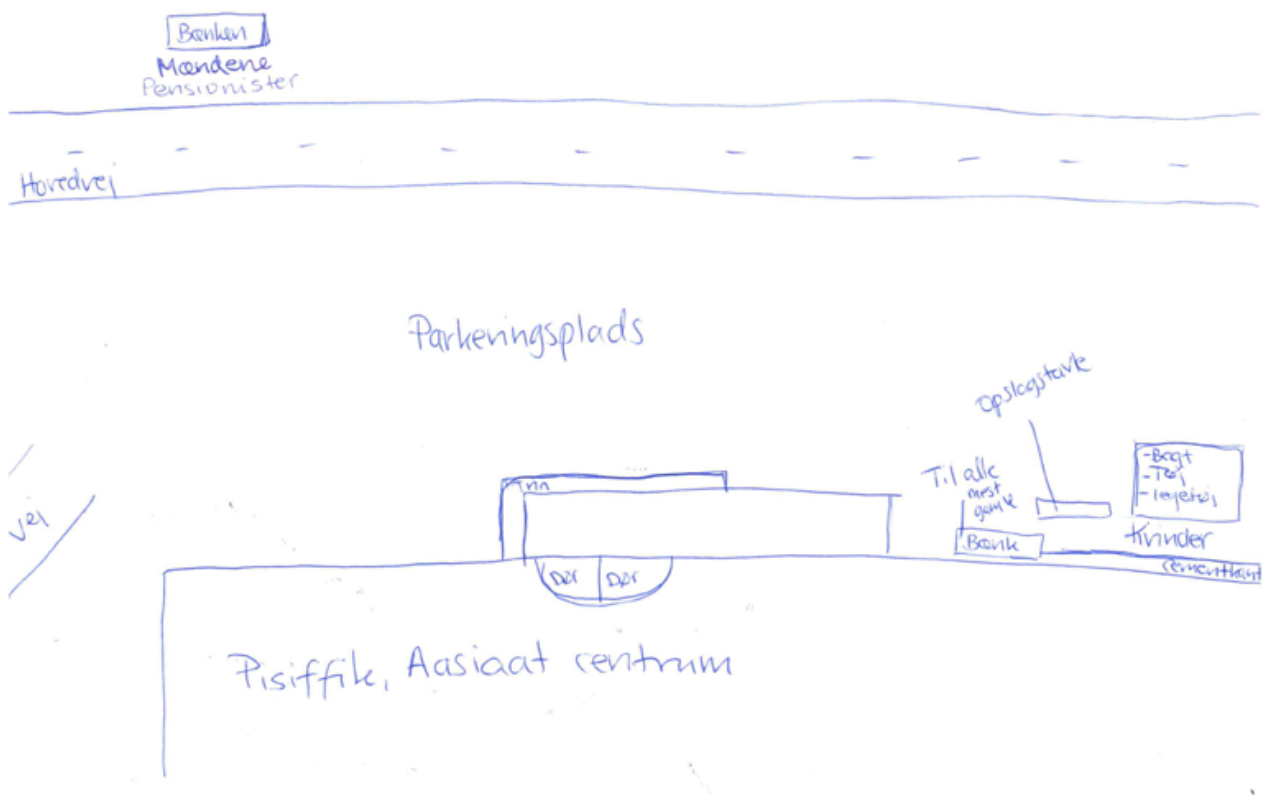
De første to nætter under mit ophold i Aasiaat skulle jeg sove hos nogle ældre bekendte, som jeg i denne afhandling vil kalde for Minik og Lisa¹⁶, da værelset jeg havde lejet, ikke var klart før om lørdagen. En time efter min ankomst, gik jeg en lille tur rundt i byens centrum med Lisa. Hullerne på asfalterne i Aasiaat var så store, at nogle veje var blevet til grusveje, da hullerne ikke var blevet lappet med ny asfalt. Det kan man ikke sige om vejene i Nuuk, da alle hovedveje bliver skiftet ud med ny asfalt hver sommer, så snart sneen er smeltet. Udover hullerne på vejene lagde jeg også mærke til, at der ikke var særligt mange biler. Det fleste biler, der kørte forbi, var de samme biler eller taxaer, jeg så flere gange i løbet af kort tid, og der kunne roligt gå fem minutter uden at der kørte en bil forbi, hvilket folk havde vænnet sig til. Mange gik midt på vejen og gik ikke til side når der kom en bil, som om det var bilerne der skulle køre til side og ikke folk, som skulle vige for trafikken. Hele byen var også fyldt med små og store børn, der legede selvstændigt rundt omkring i byen. Alle legepladser jeg så (også steder som ikke var legepladser) var fyldt med børn, som skabte en god stemning i byen. Det var først der, det gik op for mig, hvor tomme legepladserne i Nuuk plejer at være. De fleste børn i Nuuk leger under tilsyn af voksne - enten lige udenfor institutionerne eller tæt på deres hjem, som ser tomme ud i forhold til legepladserne jeg så i Aasiaat. Den mest centrale del af Aasiaat ligger midt i byen, udenfor dagligvarebutikken Pisiffik. Overfor butikken sad der en samling af mandlige pensionister på bænken og kiggede på folk, nærmest som om de ejede stedet. Tyve meter overfor pisiffik sad de mandlige pensionister med Tretorn Koster gummistøvler, Navy blå overalls eller fiskerkedel og vinterhuer uden at huerne dækkede noget på hovedet, næsten som en krone. Bænken mændene sad på, stod et sted hvor det var umuligt at komme forbi, og dermed umuligt at engagere sig med mændene, med mindre man gik direkte til dem. Det var et perfekt sted for mændene, men svært og intimiderende for mig at komme til, uden invitation. Det var klart at mændene enten havde været erhvervsfangere eller fiskere hele deres liv og endda stadigvæk tager en daglig tur på havet engang imellem. Senere på mit besøg i Aasiaat og efter jeg havde observeret dem siddende der hver dag, mødte jeg en barndomsveninde udenfor Pisiffik, hvor jeg nævnte hvor søde de ældre pensionister på bænken var.

”Ja, de sidder der året rundt. Mændene mangler en tyk mand, han kommer sikkert først ved et tiden” svarede hun.

---

¹⁶ Disse navne er pseudonymer (falske navne), for at beskytte anonymiteten af vedkommende.

Der var ingen tvivl om at de var godt kendt i Aasiaat og har en central rolle i byen, således at de var en del af byens stolthed. I løbet af eftermiddagen så jeg at den tykke mand havde sluttet sig til de andre. Der var primært fire mænd som sad der hverdag, og det så også ud til, at de havde forsteret til at sidde på bænken, men en dag så jeg omkring ti til femten ældre mænd rundt om bænken. I den anden ende af butikken sad de ældre kvinder (se Tegning 2) og solgte tøj, gamle legetøj, boller og grønlandsk kage. Deres "bænk" var ikke så meget som en bænk, men var en cementkant stikkende ud fra butikken. De havde taget deres egne lagener med for at lægge deres varer ud. De kiggede på folk eller havde travlt med at snakke med andre kvinder. Kvinderne var meget nemmere at komme hen til og snakke med, idet deres plads ikke kunne undgås på vejen. Al den tid jeg var i Aasiaat, så jeg de samme ældre mænd og kvinder, som sad på deres pladser, hvor de sidder fra omkring klokken ti om morgenen til sent om eftermiddagen.

Tegning 2 - Aasiaat Centrum

Under min første gåtur til centrum med Lisa, blev jeg desuden overrasket over hvor mange danskere, der var i Aasiaat. Lisa hilste på de fleste, eftersom hun arbejder i sygehuset. Hun forklarede hvem hun hilste på, var og hvad deres position var på sygehuset. Hun fortalte også om deres personligheder, som hun mente var lidt for firkantet og opmærksomhedskrævende, således at danskerne pointerede og krævede ligegyldige bemærkninger i alle kontekster. Hun klagede over at lægerne og sygeplejerskerne i Aasiaat blev skiftet ud med nye hver fjerde uge eller hver tredje måned, hvis de var heldige, hvilket gjorde, at de ikke fik lært deres midlertidige

kollegaer at kende før de tog afsted igen. Alligevel snakkede hun om sine daværende og forrige danske kollegaer ved deres personligheder og ikke gennem deres navne.

Tidligt i løbet af feltarbejdet i Aasiaat fandt jeg ud af hvor lille byen var. Ikke i forhold til byens størrelse, men ved at snakke og være sammen med folket. Alle hilste med et smil uafhængigt om de kender vedkommende eller ej, og de talte langsomt og i længere tid end en person fra hovedstaden typisk havde behov for. Det var vigtigt at give plads til de mindste detaljer, holde grinepauser og tænkepauser i løbet af samme fortælling, hvilket testede min tålmodighed. Jeg kom derved til at reflektere over hvor forhastet mine og mine omgangskreds' fortællinger plejer at være i Nuuk. I Café 3 serverede de mad såsom Qaleralilaat¹⁷, som man normalt fik i hverdagen i hjemmet. Folk blandede sig i andres samtaler som de overhørte, selvom samtalen var imellem andre, der kom ind sammen. Desuden lagde jeg mærke til at klassedelingen som er så klar i Nuuk, og som betyder at en persons baggrund afgør om det er acceptabelt at omgås vedkommende socialt, fandtes ikke i samme grad i Aasiaat, hvilket viste sig ved en mere rummelig og anerkendende attitude. Den enorme åbenhed og tillid mærkede jeg også i alle aldersgrupper, og jeg følte mig bæret over, at de stolede på mig, selvom det måske virkede intimiderende i forhold til de emner jeg selv syntes var enormt sensitive og private at tale om. Deres åbenhed var stor trods det at jeg lige havde mødt dem eller lært dem at kende. Det skete blandt andet under en tur med taxachaufføren, jeg kørte med fra lufthavnen til Minik og Lisa' hus, hvor han åbent snakkede om sin søn, som havde fået en depression efter at have mistet sin bedste barndomsven, hvilket naturligvis påvirkede familien på forskellige måder. En af dagene fortalte Minik og Lisa også hver især nogle personlige fortællinger, der havde påvirket meget af deres liv. Det uden at tænke over eller tage hensyn til hvor mine egne grænser er i forhold til de emner og detaljer, som jeg fik overleveret fra flere end blot de tre ovennævnte. Tidligere i afhandlingen nævnte jeg også at jeg var overrasket over, hvor tillidsfulde børnene var mod en fremmed voksen, og genertheden som jeg kender den hos børn i Nuuk, forekom ikke i samme grad hos børnene i Aasiaat.

Aasiaat er et hundeslædedistrikt, som betyder at al indførsel af fremmed hunde end den oprindelige grønlandske slædehund, er forbudt i området, dog på nær politihunden. På Figur 3, kan

Figur 3 - Grænsen for slædehundehold i Grønland

¹⁷ Hellefisk med grødris og kartofler

grænsen for, hvor hundeslædehold i Grønland er tilladt. Det er forbudt at have slædehunde syd for grænsen, som går syd for Sisimiut. Formålet er blandt andet at beskytte hundeslædekulturen og undgå sygdomme. I centrum af Aasiaat var hundene ikke i syne, men kunne høres, når de gøede og høl som ulve, hvilket skabte en mere oprindeligt grønlandsk stemning i byen sammenlignet med Nuuk. Eftersom hundene bliver set som arbejdsredskab mere end et kæledyr, beholder ejerne hundespanden enten udenfor deres hus eller lidt udenfor byen. Hundene står lænket med metalkæde, som også skaber et anden syn på hunden end tilfældet ville være for en almindelig hund i Nuuk. En dag var jeg sammen med en familie, som var sammen med faren, der skulle fodre sine tyve slædehunde, der var placeret overfor deres boligblok. Mens faren forberedte maden til hundene, blev hundene enormt ivrige og gøede, indtil han en ad gangen fodrede dem, kælede og legede lidt med dem. Hans tiårige søn så meget op til sin far og fortalte at han lige havde fået sit eget hundehvalpespand, så han kunne begynde at lære at styre slædehunde og tage på slædeture, eventuelt deltage i hundeslædemesterskaber, der foregår hvert år mellem slædehundedistrikterne. Faren var godt kendt i Grønland, eftersom han har dedikeret sit liv som musiker og sportsmand ved siden af sit arbejde, og var kendt som stærk og uovervindelig, også når det angik håndgemæng og slagsmål. Af en anden informant blev jeg fortalt, om farens barske barndom. Hans søskende var blevet delt op mellem flere familiemedlemmer i forskellige bygder, efter deres mor døde, hvor det viste sig at den familie han kom til, var voldelig. Som syvårig, havde han prøvet at gå gennem havisen, for at komme til en anden bygd, hvor andre familiemedlemmer boede, men blev fundet af en fanger. Som fjortenårig, efter at have lært ruten til den anden bygd, havde faren sluppet væk og kom aldrig tilbage til familien, hvor han oplevede volden. Hans bekendte brugte historien til at vise, hvor stærk han var og altid havde været, hvilket også betød at han ikke var typen, man skulle spille smart overfor.

Efter en længere periode i Aasiaat, hvor jeg havde fået mulighed for at lære folk bedre at kende, fascinerede folket mig med deres åbne spiritualitet, hvor jeg ligeledes fandt ud af hvor centralt fortællerkulturen var i Aasiaat. I Gammeqarfik folkeskolen, inden jeg skulle få børnene til at tegne, snakkede jeg med bekendte lærerinder i læreværelset, som jeg endte med at besøge i flere omgange. Under frikvarteret delte lærerne sig i faste borde og grupper i læreværelset, hvor den gruppe jeg blev bekendt med fortalte om personlige oplevelser med spøgelse, skytsengle og overnaturlige fænomener. Jeg synes det var enormt modigt, at de turde fortælle oplevelser med spøgelse, skytsengle og andre overnaturlige fænomener i første persons fortælling. Selvom fortællinger om overnaturlige fænomener ikke er fremmede i Nuuk, og selvom mange tror på overnaturlige fænomener, fortælles de fleste ved at de havde hørt

historien fra andre, som distancerer dem fra spiritualiteten. I en anden kontekst blev jeg overrasket og endnu mere fascineret over deres spiritualitet, efter jeg var flyttet til værelset jeg havde lejet. Jeg kendte ikke særlig meget til familien jeg lejede værelset fra, men vidste at familien var anstændig og veluddannede. Eftersom udlejerens kone var på en længerevarende rejse i en anden by, snakkede jeg ofte med manden om morgenen og om aftenen vedrørende mit projekt, om etnografer, metoder, Grønland og mange andre ting, inden vi startede og sluttede dagen. En dag mens vi snakkede om naturvidenskab, nævnte han flere fysikere og forskere i naturvidenskabelige sammenhænge, der havde sagt deres job op, efter de havde oplevet mærkelige ting, der ikke var i overensstemmelse med deres uddannelser. Jeg forstod ikke rigtig hvad han mente med det, idet han ikke uddybede det videre før hans telefon ringede. Det var først et par dage senere jeg forstod hvad han mente. En mandag formiddag, sad jeg ude på altanen og drak min morgenkaffe, mens jeg læste en bog jeg havde fundet hos dem. Jeg troede jeg var alene, da han var gået tidligere på formiddagen. Jeg fik det største chok, da jeg kom ind fra altanen. På vej til værelset, var døren til værelset overfor mit åben, hvor der stod en massagebriks indeni. Ovenpå briksen lå en ung kvinde og en mand sad ved siden, hvor udlejeren sad ved enden af briksen og holdt kvindens fødder. Gardinerne var trukket og et billede af Jesus var fremme. Ejeren sagde hej, men jeg følte at jeg forstyrrede ret meget, så jeg tog min jakke, glemte alt andet og gik ud af huset. Det mest logiske forklaring jeg kom op med var, at han også må være en massør. Jeg mente det var lidt mærkeligt, men tænkte ikke mere på det. Da jeg kom tilbage til huset senere på dagen, forklarede han, at han hjalp folk med at få det bedre, uden en videre forklaring. Senere på ugen spurgte jeg en bekendt, om ejeren også var massør og fortalte hvad jeg havde set tidligere på ugen. Det viste sig at han ikke var massør, men en spirituel healer. Vedkommende fortalte at ejeren healer folk og ejendomme fra onde ånder uden betaling, hvilket kom som en overraskelse for mig. Jeg fik desværre ikke spurgt om hans karrierer som healer, eftersom det ikke kom naturligt og jeg mente han selv ville fortælle uddybende, hvis han ville.

Det grønlandske sprog har altid været et meget debatteret emne i Grønland, men sprogets vigtighed kunne jeg mærke var mere intensivt i Aasiaat. Hvor dygtig man var til sproget grønlandsk, var en parameter for hvor grønlandsk man var, og majoriteten viste deres grønlandskhed ved at irrettesatte taleren gennem en afbrydelse eller efterfølgende rettelse, hvis en forkert term var anvendt. For en person opvokset i Nuuk, blev jeg ofte irrettesat mens jeg snakkede, som jeg synes var provokerende af forskellige grunde. Sproget var dog ikke den eneste parameter for ens grønlandskhed. Der er en række andre kulturelle karakteristika, som jeg vil komme mere ind på under kapitel 5 – etniske stereotyper, der spiller en rolle i Grønland,

og som jeg vil analysere gennem mine samtaler med voksne. Det var tydeligt at de standarder Barth påpeger, for at tilhøre i en etnisk gruppe, og i dette tilfælde som rigtig grønlander, havde strengere krav i Aasiaat end i Nuuk (Barth 1969). Det føltes som om grønlandskhed var en konkurrence, jeg var tvunget til at være en del af. Elitegrønlandere havde sproget og kulturelle kundskaber i orden, opvokset i hundedistriktet og jo mere mørketid byen eller bygden havde om vinteren, jo mere grønlandsk var man, hvilket per automatik sætter folk udenfor hundedistriktet i bås som værende mindre grønlander.

Ifølge Ahmed Akkari, som Martin Breum skrev om i sin artikel, er der tre bestemte typer danskere der opholder sig i Grønland:

”Der alle dem, der ikke rigtigt kan begå sig socialt i Danmark. Så er der dem, der vil på eventyr, og den tredje slags er dem, der faktisk prøver at gøre en forskel, og som oplever Grønland som en forpligtelse og et ansvar.” (Breum 2019)

Selvom jeg er delvis enig i Akkari’s kategorisering af danskere i Grønland, ville jeg ved hjælp af mine voksne informanter, kategoriserer danskere i to kategorier i Aasiaat og i Nuuk. Jeg vil også beskrive kategorierne anderledes, idet alle kategorier ikke udelukker eventyr. Kategorierne er dog også lidt anderledes i Aasiaat end i Nuuk, som jeg vil uddybe nærmere under Hverdagslivet i Nuuk.

Ifølge mine informanter, er den første type i Aasiaat, dem som opholder sig i Grønland midlertidigt, enten for at arbejde, mest det i offentlige, eller som turister. I beskrivelser vil jeg undlade at beskrive turister og fokusere på dem, der har daglig interaktion med grønlandere. De, som er rejst for at arbejde i en periode fra et par måneder op til et par år, består ofte af nyuddannet eller unge voksne, der søger erfaring og eventyr; en familie med små børn; men også ældre danskere, der har rejst frem og tilbage mellem Danmark og Grønland i flere år, selvom de har været bofast med familie i Danmark. Men om de alle eller nogle har en følelse af forpligtelse og ansvar for Grønland, som Akkari har udpeget, udelader dette ikke nødvendigvis ønsket om eventyr.

Den anden type danskere, er især ældre danske mænd, som har stiftet familie med grønlandere og som gennem årene har fået en høj position i samfundet. Selvom de har boet i Grønland i mange år, er det heller ikke ens betydende med at deres rejse ikke er begyndt som et eventyr eller fordi de ikke kan begå sig socialt i Danmark. Ifølge mine informanter kan disse danskere deles i to typer. Den første type er den gruppe, som har arbejdet hårdt for at lære sproget, adfærdsmønstre, kulturen og folket, ved at assimilere sig og beholde det bedste ved begge kulture og dermed har opnået stor respekt fra det grønlandske folk. De får også en central

rolle i samfundet ved at gøre en forskel og er med til at udvikle samfundet for noget bedre, som mange grønlandere ser som en ligemand. De får ofte et øgenavn eller kaldenavn på grønlandsk, der passer til deres personlighed eller udseende, som personen bærer med stolthed. Selvom der findes danske kvinder, som er gift med grønlandske mænd, er det sjældnere end danske mænd, som er gifte med grønlandske kvinder. Disse kvinder er ofte gifte med velrespekteret og velstående grønlandske mænd, og assimilerer sig ligesom de danske mænd. Dette er ifølge Eriksen en form for ændring af nationalistisk ideologi, ved at assimilere sig indenfor de ideologier, der kommer fra den anden etnicitet. Men eftersom minoriteten ifølge Ogbu og Herbert, er en autonom minoritet, bliver de ikke presset til at assimilere sig og dermed er en frivillig proces, der giver en motiverende effekt (Ogbu og Simons 1998).

Derimod er den anden type, nærmest det modsatte af den første type, der har valgt at assimilere sig frivilligt. Den anden type er nærmest eller udelukkende danske mænd, som gennem årene har beholdt det danske kultur og antaget at de ikke har eller haft behov for at lære de grønlandske kulturelle modeller, selvom de har formået at lære de mest almindelige. De er ofte forretningsmænd indenfor håndværkererhvervet, som udnytter monopolet i et lille samfund og dermed har en høj økonomisk position i samfundet.

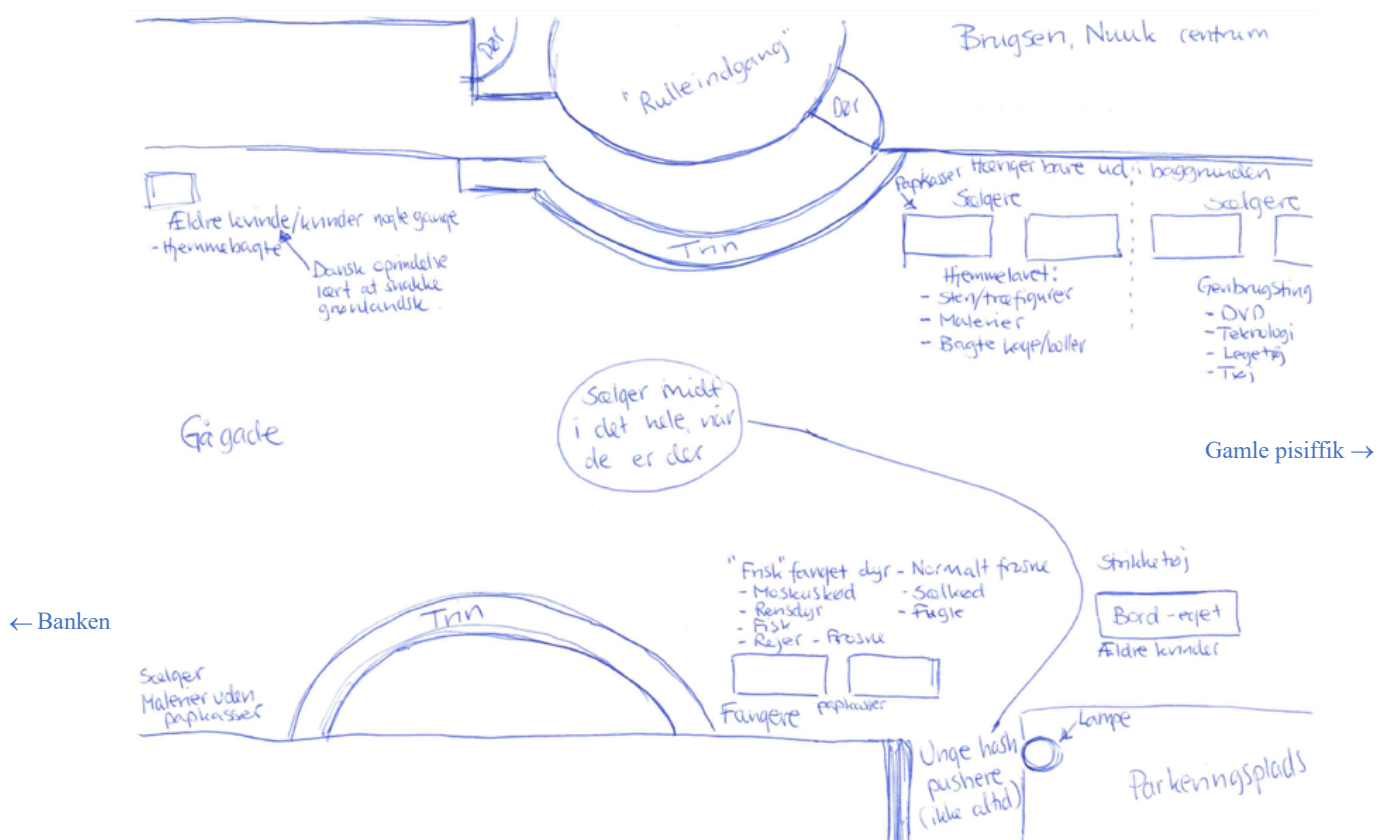
Under mit ophold i Aasiaat, blev jeg, fra forskellige informanter, bekendt med at der fandtes en billardklub, som var ejet af tilsvarende danske mænd som grønlandske mænd og kvinder ikke måtte være medlem af. Nysgerrig, spurgte jeg folk jeg kendte om dette, blandt andet en person jeg vidste havde tæt kontakt med en af ejerne. Overraskende nok fortalte vedkommende nærmest alt om billardklubben, men på en mere finpoleret måde end andre beskrev klubben. Vedkommende forklarede, at grønlandske mænd kunne være medlemmer, men at det var usandsynligt fordi, der var krav om at de skulle være anstændige, således at de har økonomisk råd til at foretage forretningsmøder og har forståelse for dansk kultur. Hun fortalte også at grønlandske kvinder må komme ind på nær nogle dage, også selvom de ikke var medlem af klubben. Jeg blev fortalt, at der ovenpå billardklubben var to soveværelser i tilfælde af at kvinderne ville have samleje med ejerne. Til slut tilføjede vedkommende, at den grundlæggende årsag til at klubben fandtes og var lukket for grønlandske mænd, var for at holde pause fra det grønlandske samfund og fordi medlemmerne betalte fællesdrikkevarer, som ikke alle har råd til. Alle dem jeg snakkede med, vedrørende billardklubben, mente klubben var diskriminerende og afskyeligt, men alligevel mente de, at de ikke kunne gøre noget ved sagen, da mændene ejede mange betydelige virksomheder i byen.

Tilsvarende danske mænd, deres diskurs på deres position i det grønlandske samfund og deres ekskluderende handlinger, er eksempler på det Ramstad kalder for 'spor af kolonialitet'.

Deres syn på grønlandske mænd og kvinder, deres position og deres udnyttelse af et mindre samfund, kan relateres til fortidige relationsmønstre mellem danskere og grønlændere. Men mændenes diskurs og diskriminerende handlinger er ikke alene det, der gør situationen til 'spor af kolonialitet', det har ligeså meget at gøre med, at der er sket en normalisering i samfundet, hvilket tillader disse typedanskere, at have den form for magt, der kan sammenlignes med kolonitiden.

De ovennævnte data jeg har skrevet under Hverdagslivet udenfor Nuuk, vil jeg drøfte nærmere under punkt 4.4.3. - Opsamlende analyse af hverdagslivet i og udenfor Nuuk, efter jeg har drøftet punkt 4.4.2. - Hverdagslivet i Nuuk.

4.2. HVERDAGSLIVET I NUUK

Tegning 3 – Nuuk Centrum

Under min opvækst i Nuuk har den mest centrale del af byen været gågaden udenfor Brugsen (se Tegning 3), der starter fra omkring banken henimod den gamle Pisiffik, før butikken flyttede lokation til det nye butikscenter i 2012. Som barn var jeg bange for at gå gennem gaden, fordi der altid stod en gruppe grønlændere der stod midt på dagen med en ølflaske i hånden og enten prøvede at sælge skrammel, stod der for at være social eller ventede på at skabe uro. Gaden i dag, er stadigvæk et centrum, hvor folk står for at være sociale, hvis ikke de sælger brugte eller hjemmelavede ting. Synligheden af stivfulde mennesker er dog

blevet mere usædvanligt end da jeg var barn, ikke kun i bymidten, men også i andre gader. De grupperinger af grønlændere, der står udenfor butikken fra formiddag til aften, fortæller dog ret tydeligt at de enten er arbejdsløse eller hjemløse, hvilket minder om den gruppe grønlændere, der samledes i danske gader og som danskere associerer med druk, misbrug, sociale problemer og modtagere af sociale ydelser. Det er dog ikke kun danskere, der associerer dem med druk, misbrug, sociale problemer og hjemløshed, eftersom grønlændere også gør det. Forskellen er dog at denne associering ikke bliver til en generalisering iblandt grønlændere eller udefrakommende med godt kendskab til Grønland. Det vil sige at grønlændere nuancerer kategorierne og udvider disse med henvisning til variation og specifikke forhold. Derudover mener jeg også, at de har en lighed med de pensionister jeg mødte i Aasiaat, og som folk var så stolt af. Begge grupper står ved bycentrum året rundt, med den hensigt at tilhøre en gruppe og være sociale. Forskellen er dog at stoltheden mod pensionisterne i Aasiaat, bliver erstattet med stigma mod de grønlændere udenfor Brugsen i Nuuk og i de danske gader, fordi misbrug og hjemløshed blokerer socialitetsstoltheden med stigmaet og fordi denne praksis rangeres forskelligt i Nuuk og i Danmark end i Aasiaat. Hvilket resulterer i at mange grønlændere bliver påvirket af stigmatiseret fordomme og etniske stereotyper.

Selvom Nuuk er den mindste hovedstad i verden, kan "storbyen" fornemmes på mange forskellige måder, selvom en stemning som i en mindre by også kan forekomme. Ved siden af at skulle holde hovedstaden kørende, bearbejdes alle beslutninger, der vedrører hele landet fra Nuuk, som er det centrale styre for hele Grønland. Hjertet af Nuuk ligger i det man kalder for "byen" eller Nuuk. Nuuk består også af bydelene, der hedder Nuussuaq¹⁸ og Qinnqorput¹⁹. Restauranter, caféer, storcenter og nyhedsaviser, der ofte præges af hovedstadens fremtidige udviklingsplaner af lufthavnsprojekt, byggeri af nye skoler, fremtidig ny bydel er nogle eksempler på en voksende modernitet. I forhold til månedlige arrangementer og få aktivitetsmuligheder i Aasiaat, findes der flere ugentlige arrangementer, koncerter og mange aktivitetsmuligheder i Nuuk. For at give plads til alle forskellige samfundsgrupper, anlægger arrangørerne i betragtning af en større målgruppe, ved at inkludere flere sprogpræferencer, mens arrangementer i Aasiaat ubevidst kan virke til at være ekskluderende for de enkelte dansksprogede, bosat i Aasiaat. Offentlige steder og gågader i Nuuk, møder man mange bekendte som har for travlt og er for reserveret til at have dybere samtaler eller hilse på en, hvilket har vist sig at være modsat i Aasiaat, og som kan tyde på at moderniseringens

---

¹⁸ Direkte oversættelse består af 'Stor Nuuk', der også kan forstås som forlængelse af Nuuk.

¹⁹ Direkte oversættelse består af 'Overfor os', som ligger overfor Nuuk og Nuussuaq.

konsekvenser er individualisering. Dette betyder, ifølge Giddens, at diversitet og muligheden for at vælge sin identitet og livsstil, styrkes samtidig med moderniteten. Dette gør at traditioner som for eksempel involvering i hinandens liv, langsomt opløses og til dels erstattes af et andet system, såsom eksperter (Giddens 1991).

Mindre bysamfund og kollektivismen kan tydes ved at grønlændere i Nuuk ofte ser og kender til hinanden, og ved derfor mere eller mindre hinandens socioøkonomiske status, selvopfattelse, kompetencer, indstilling på andre, troværdighed og rollefordeling, som ifølge Aase er tæt knyttet til rettigheder, grænser og pligter forbundet med en række uformelle normer (Aase 1997). En af mine ældre informanter fra Nuuk, nævnte under en samtale, at oprindelige folk fra Nuuk, som hun kalder for "Nuummiuit" er meget få og er efterhånden blevet gamle. Voksne, unge og børn fra Nuuk i dag har enten en dansk modersmål, dialekter fra andre bosteder eller forkorter ordene, samtidig med at blande ordene sammen med danske ord, hvilket adskiller dem fra Nuummiuit og alle andre grønlændere på kysten. Den konkurrerende adfærd om 'den ideale grønlænder' findes heller ikke nær så meget i Nuuk som i Aasiaat, men er erstattet af at prøve at være særegen type, hvem der er mest moderne og hvem, der er bedst til dansk og engelsk, som er sprogene, der åbner op for højere uddannelseskvalifikationer. Alligevel er behovet for at blive anerkendt som en del af de traditionelle grønlændere stor, og som bliver lettere anerkendt af udlændinge fremfor andre grønlændere udenfor Nuuk. Dette lod jeg især mærke til under besøg hos dansktalende grønlandsk par i Nuuk, i sammenligning med folk jeg besøgte i Aasiaat. Det mest almindelige hjem jeg har set hos flere familier blandt andet i Aasiaat og i Nuuk, er hvor den store kærlighed mod eget land kan tydes ved udskårne grønlandske figurer, billeder af gamle sportshold og den store familie, der hænger på alle vægge, mens de fleste også har møbler købt i Jysk. En dag var jeg på besøg hos et yngre dansktalende grønlandsk par i Nuuk, og blev overrasket over en større samling af grønlandske ting, parret havde samlet, såsom udskårne eller syede figurer, grønlandsk tromme, pisk til slædehunde, grønlandske malerier, som de havde fyldt deres hjem med. Selvom det er sædvanligt at se grønlandske ting i hjemmene, havde jeg ikke selv set så mange grønlandske ting hos yngre par, som virkede til at tingene blev brugt til at vise deres grønlandskhed. Hvis mønsteret kan findes i flere hjem i Nuuk, tyder dette på, at den materielle kultur i grønlandske hjem nu er præget af emblemer for grønlandsk identitet – og særlig som en kontrast til danske identitet, som jeg vil komme nærmere ind på senere i analysen (Briggs 1997).

I foråret 2019 sad seks fangere i tre joller fast i isen, i to uger i Nordgrønland og først kontaktede politiet, da de havde næsten tom for petroleum for varme. De fik tilbudt at blive

hentet af Arktisk Kommando, men takkede nej, hvis Arktisk Kommando blot kunne sørge for at kaste petroleum til fangerne (Redaktionen 2019). Hændelsen blev set som heltemodigt i Nuuk, som mange delte på sociale medier med stolthed, ved at identificere sig selv i hændelsen og være en del af kulturen. Men majoriteten af folk fra Nuuk, som delte historien, er ikke længere en del af den kultur, mange mindre byer stadigvæk har. Selvom få er erhvervsfagere og nogle er gode fritidsfagere i Nuuk, har mange mistet den autentiske inuit identitet, som stadigvæk kan findes især i nordlige del af landet. Nogle af mine informanter konstaterede også, at den større del af befolkningen i Nuuk, har desværre for lidt kendskab til forholdene i mindre byer, som også skaber kløft i samfundet. I Nuuk er det som om, at de bedste skal kunne blande den traditionelle grønlandske kultur med den moderne, ved at snakke grønlandsk, dansk og engelsk; opnå en højere uddannelse; være dygtige i forhold til rettigheder og bæredygtig i forhold til klima; eje en båd og eventuelt en hytte, der giver dig adgang til naturen og økologien, samtidig med at have psykisk og fysisk sundhed. For eksempel blev topture, som er længere vandreture i fjeldet, set som en unødvendig handling, med mindre man havde et målrettet formål, såsom rensdyr- eller rypejagt. Men det bliver i dag set som en daglig fornøjelse, der er med til at skabe sundhed i Grønland. I slutningen af 00'erne blev det også populært, for kvinderne indbyrdes, at tage på jagt sammen, hvor det tidligere hovedsageligt var mændene, der gik på jagt, hvilket stadigvæk er tilfældet i Aasiaat. Omkring 2017 blev det også en trend for både kvinder og mænd, især i Nuuk, at få traditionelle inuittatoveringer på fingre, hænder, arme og ansigt, som repræsenterer tilhørighed af en ældre kultur, der engang var blevet frataget af Kristendommen og som nu er ved at vende tilbage. I indledningen påpegede jeg også at den unge generation i dag er blevet påvirket af andre hændelser i verdenen, såsom 'Black lives Matter', som sætter fokus på det historiske og nuværende magtforhold, hvor etniske stereotyper har spillet en stor rolle i utilfredsheden. Det var også det rapperen Josef Tarrak Petrussen fik sin opmærksomhed for – nedladende etniske stereotyper mod grønlændere, der oftest handler om sociale problemer, uddannelses- og professionskundskaber og uretfærdig behandling, hvilket jeg vil komme nærmere ind på i opsamlende analyse af hverdagslivet i og udenfor Nuuk og i næste kapitel. Tidligere nævnte jeg også klassesdelingen, der er tydelig i Nuuk, ved at en persons baggrund afgør om det er acceptabelt at omgås vedkommende socialt. Dette er mest baseret på fremtoning, familietilhørighed, sprog og status, hvilket blandt andet er mellem grønlændere og danskere.

Selvom danskere og grønlændere arbejder tæt sammen indenfor de fleste arbejdspladser, holder de fleste sig separeret i deres egen omgangskreds, som kan ses ved større forsamlinger,

for eksempel i frokostpauser, ved middage med videre, og som også blev indikeret i artiklen som Martin Breum har skrevet i Sermitsiaq (Breum 2019).

Under mit feltarbejde var jeg med til et tre dages arrangement, hvor fællesspisning blandt deltagere var en del af programmet. Vi var i alt fjorten deltagere, hvor halvdelen af deltagerne var danskere og dansktalende grønlændere, og hvor den anden halvdel havde grønlandsk som modersmål. Under pauser og til fællesspisningen satte deltagerne sig sammen alt efter hvilket sprog som blev talt, ved de to borde. Under fællesspisningen satte jeg mig sammen med grønlændere, hvor der blev fortalt en masse sjove og spændende hændelser de har hørt eller oplevet. Historierne blev fortalt ved at man klumpede sig godt sammen og fortalte med relativt lav stemme, men grinte højt. Det andet bord, var også i gang med fortællinger, men både fortællingerne og deres grin var så høje, at jeg kunne høre nærmest alt hvad de sagde. Jeg lagde mærke til, at det andet bord snakkede to-og-to sammen, mens deres fortællinger blev højere og højere, eftersom flere snakkede på samme tid. Hvorimod i det grønlandsktalende bord, var der én fortæller blandt syv grønlandsktalende, hvor de fleste er opvokset med at skulle vise respekt og lytte efter indtil vedkommende, var færdig med at fortælle. Opdelingen bliver dog ikke ment negativt, selvom det kan virke ekskluderende, da opdelingen ofte sker gennem personlige interesser, behov og forventninger om hvad grupperne formodentligt vil komme til at snakke om. Dét mange af mine informanter fortalte, var at de fleste samtaler med danskere bliver for faktuelle og diskuterende, i betragtning af at man holder fri eller holdt pause. Ikke fordi, alle samtaler med danskere bliver betragtet som krævende, men bliver ofte krævende når samtalen når til en forklarende fase, som det ofte gør. En af mine informanter formulerede det således:

”Dét mange danskere ikke tænker på, når de tager det personligt at nogle grønlændere ikke deltager aktivt i samtaler med danskere, er at der har været mange andre tidligere bekendte, der har spurgt/snakket/drøftet om det samme før vedkommende påpegede det, og at der kommer til at være rigtig mange andre.”

Nogle nævnte også at den evige genstart af forholdsofbygning med nye danske tilflyttere med masser af eventyrlyst og for lidt kendskab til grønlandske forhold, bliver med tiden en krævende og gentagende indsats, som nogle fravælger at bruge tid på, uden at det er personligt ment. Med andre ord, gentager nogle temaer og samtaleformer sig, som i dette tilfælde, forstærker etniske stereotyper og træk ved etniske relationer mellem grønlændere og danskere. Jeg vil dog ikke udelukke at danskerhadet ikke fandtes i Nuuk eller i Grønland, da emnet er lige så aktuelt som diskriminationen og etniske stereotyper som grønlændere oplever fra danskere, hvilket jeg mener har afsæt fra uvidenhed og dårlige minder. Selvom danskerhadet er enormt relevant for

dette emne, vil jeg undgå at komme nærmere ind på den danske diskurs, idet denne afhandling fokuserer på den grønlandske diskurs. Jeg vil dog komme nærmere ind på den grønlandske diskurs på danskerhadet under opsamlende analyse af hverdagslivet i og udenfor Nuuk.

I Nuuk er det nærmest de samme kategorier af danskere som i Aasiaat, men i større antal, idet Nuuk er en stor arbejdsby og centralstyre for hele landet. Nyuddannede, der søger erfaring og eventyr; familier med små børn; og ældre danskere der har rejst frem og tilbage mellem Danmark og Grønland i flere år, findes på de fleste arbejdspladser. Men i Nuuk findes der også danske familier, der har bosat sig i længere tid og ofte tager hjem, når de pensioneres. Den anden type danskere, er dog anderledes end i Aasiaat. Selvom der findes mange danskere, som stifter familie med grønlændere og opnår respekt fra grønlændere, lærer de fleste ikke sproget. Ikke fordi nogle ikke ville, men fordi det er sværere at lære sproget, når dansk er så alment og når grønlændere automatisk snakker dansk til dansktalende. Den sidste type danske mænd, som jeg beskrev i Aasiaat, er heller ikke så tydelig i Nuuk som i Aasiaat, eftersom større konkurrence gør det sværere at have monopol i Nuuk. De 'spor af kolonialitet' der var så normaliseret i Aasiaat, kan altså ikke tydes lige så godt i Nuuk. Jeg mener også at denne gruppe bliver sværere at tyde i Nuuk ift. Aasiaat, når begge typer i gruppen ikke lærer grønlandsk, i de fleste tilfælde, hvilket kræver længere samtale før deres intentioner bliver anskueliggjort for en grønlænder. Gamle monopolister i midten af 1900-tallet, er i dag enten gået bort eller pensioneret, og kan tydes ved deres efterkommeres popularitet eller høje sociale status i samfundet. Dog er danskere med direktørposter ikke et sjældent syn, idet mange højere stillinger og direktørstillinger er besat af danskere.

4.3 OPSAMLLENDE ANALYSE AF HVERDAGSLIVET I OG UDENFOR NUUK

I mine beskrivelser af hverdagslivet i Aasiaat og i Nuuk, har jeg prøvet at vise, dilemmaet befolkningen i Nuuk befinder sig i, på baggrund af byens status som hovedstad. Dette dilemma går ud på, behovet for at tilhøre et samfund, der kan tilpasses til resten af omverdenen, samtidig med at tilhøre den ældre grønlandske kultur, hvilket bliver mere presset med tiden. I Aasiaat findes dilemmaet ikke så nært, idet de primært har fokus på det nationale fremfor det internationale og har bedre adgang til at udøve traditionelle og grundlæggende værdier, som desuden betyder, at individer kan hvile bedre i sig selv (Henriksen 2003). Jeg har også prøvet at vise, at de standarder Barth har påpeget for at tilhøre en etniskgruppe, er forskellige i Aasiaat og i Nuuk. Dette medfølger forskellige værdier på standarder, som skaber forskellige konkurrerende adfærd, for 'den ideale grønlænder' i Aasiaat og i Nuuk. I Aasiaat er 'den ideale grønlænder', et individ, der anvender sproget korrekt og som har mestret de grønlandske

kulturelle kundskaber, såsom hundeslædehold, jagt, skindarbejde, humor og meget mere. Mens standarden i Nuuk nødvendigvis ikke indebærer sprogkundskaber på grønlandsk eller traditionelle kundskaber, men er rettere mindre vigtige egenskaber. De vigtige egenskaber, der sætter standarden høj i Nuuk, er kundskaber, der kan sikre individet en fremtid på arbejdsmarkedet, såsom udenlandske sprogkundskaber og være særegen type. Dette er i sig selv, en forskel der kan tyde på individualisering i Nuuk, hvor især egne behov og mål er blevet til en prioritet, fremfor gruppens behov, jo mere befolkningen tilpasser sig til et etableret arbejdsmarked i Nuuk (Triandis 1995). Det betyder dog ikke, at grønlændere i Nuuk er blevet mere individualistisk orienteret end kollektivistisk, eftersom meget stadigvæk tyder på den mere kollektivistiske orientering, som fremhæves bedst under mødet med danskere. Men individualiseringen er også en ambivalent sag for folk fra Nuuk, som Ogbu og Herbert har påpeget, idet individualisering og udenlandske sprogkundskaber ofte er det der skal til, for at kunne uddanne sig og gavn samfundet, hvorimod det kan føles som et svigt overfor egen kultur, ved at blive influeret af for eksempel et samfund, der er mere individualistisk orienteret (Ogbu og Simons 1998). Et eksempel kan være synet på længerevarende diskussioner/samtaler eller endda også meningsytring. Grund til at jeg skriver diskussioner/samtaler, er at det der kaldes diskussion på grønlandsk, bliver set som en almindelig samtale blandt danskere. Længerevarende diskussioner/samtaler og meningsytring er væsentlige dele af uddannelse, som bliver set som positive i Danmark, idet længerevarende diskussioner/samtaler og meningsytring betyder at vedkommende viser interesse, hvilket endvidere løser problemstillinger og dermed skaber udvikling. I Grønland bliver længerevarende diskussioner/samtaler og meningsytring ofte set som negative handlinger eller konfliktsøgende, også selvom diskussionen menes positivt fra dansk side. Det kan være grønlænderen var uenig i det der blev sagt eller besluttet, men vælger at tie, i frygt for at skabe konflikt/diskussion. Det kan også være diskussionen/samtalen drejer hen imod noget der ikke kan forestilles, som mister grønlænderens interesse. Dét påpeget, vil jeg nævne at grønlændere tænker enormt visuelt og mener diskussioner/samtaler, der ikke kan forestilles, er spild af tid, og som skal diskuteres mens man handler på dem og ikke før. Når grønlændere lærer at sige deres mening under diskussioner/samtaler eller aktivt diskuterer i noget der ikke kan forestilles – som igen, nødvendigvis ikke er negative – bliver det set som et emblem, hvilket kendetegner en form for danskhed. Ifølge mine informanter skaber dette også det største kulturшок, når de flytter til Danmark for at uddanne sig, da samtaler som disse, er uforklaret misforståelser, hvor grønlændere definerer det som en diskussion og danskere, at det var en almindelig samtale.

Emblemer er ifølge Jean Briggs knyttet til forandringer fra noget anset som traditionelt (grønlandsk) til et symbol, der er en kontrast til majoriteten (dansk), mens hun kalder det traditionelle, for træk. Et eksempel på et træk og et emblem i Grønland, kan tydes for eksempel under rensdyrjagten i Nuuks bagland.

Rensdyrjagt er en vigtig del af Nuuk, idet Nuuk er i et område med masser af rensdyr, som desuden er det, der udtrykker både grønlandskhed og robusthed. De fleste danskere, nordmænd og andre udefrakommende, om de er mænd eller kvinder, der flytter til Nuuk, finder det enormt attraktivt at tage på rensdyrjagt. Men forskellen ligger i at de fleste udefrakommende ser rensdyrjagt, som en sport eller som trofæjagt, der bestyrker deres position, end at se det som naturalieøkonomi, hvilket de fleste grønlandere gør. Fordi grønlandere ser rensdyrjagt, som en forsyningsmæssig nødvendighed, er det vigtigt at skyde et sted, der ikke ødelægger kødet. Hvis kroppen rammes og dyret ikke dør med det samme, ændrer kødets konsistens på grund af stress. Og hvis kroppen rammes, bliver en stor del af kødet spildt, eftersom såret ødelægger kødet. Af disse grunde, er det vigtigt for en grønlander at ramme hovedet eller halsen, eftersom mindst kød går til spilde. Men dette bliver set som enten ubarmhjertigt eller ødelæggende for trofæet af udefrakommende, som ofte har lært at skyde efter hjertet. Det der får relevans i Briggs' påstand, er at nogle grønlandere også er begyndt at skyde efter hjertet, men mener stadigvæk at det er et symbol på grønlandskhed, når man skyder efter hovedet eller halsen. Det vil sige at rensdyrjagt bliver et emblem, når halsen eller hovedet rammes.

Ifølge Briggs har kulturens tilstand betydning på hvorledes emblemer bliver modtaget indenfor en etnisk grænse eller en kultur. Når kulturen er ikke truet, bliver emblemer forklaret som de fremgår (at det er mere humant), hvorimod emblemer bliver tegn på forråd af egen kultur, når kulturen er truet på flere fronter. For eksempel diskursen fra folk fra Aasiaat og ældre folk fra Nuuk, er at de yngre generationer i Nuuk, er en gruppe der truer kulturen – en fordansket gruppe – som ligger på bunden af 'den ideale grønlander'. Dette er ifølge Briggs, det som får gruppen "der truer kulturen" behov for at dramatisere eller markere deres tilhørighed for at bevise deres tilhørighed, som tydes gennem handlinger og fremtoning (Briggs 1997). Ligesom dette kan tydes ved at nogle folk i Nuuk, har større behov for at markere deres tilhørighed gennem genstande i hjemmet, inuit tatoveringer, hyppigere debatter relateret til identitet samt om majoritets- og minoritetsforholdet og lignende.

I mine beskrivelser af hverdagslivet i og udenfor Nuuk, har jeg også prøvet at vise forskellen på danskere, der bor i Nuuk og i Aasiaat, samt grønlandernes forhold til dem. For begge steder har jeg kategoriseret danskerne i to, hvor der er de danskere, som er midlertidigt

i Grønland og dem som har stiftet familie i Grønland. Jeg beskrev også, at der er underkategorier på begge kategorier, som er forskellige og som grønlændere fra Nuuk og Aasiaat har forskellige relation til. Danskere der befinder sig midlertidigt i Grønland tydes mest i Nuuk, hvor relationerne er mere længerevarende og kontinuerlige, hvorimod folk fra Aasiaat ikke når at lære de fleste danskere at kende. Derimod har folk fra Aasiaat tæt relation til den anden kategori, som er danskere, der har stiftet familie med grønlændere, som de i øvrigt har en ambivalent relation til. Nogle danskere assimilerer sig og tilpasser deres liv gennem årene, således at de engagerer sig i den grønlandske levevis, ved at lære sproget og adaptere adfærdsmønstrene. Selvom de er danskere, begynder de at blive set som grønlændere, jo mere de adopterer kulturen. Men nogle nægter også at tilpasse sig, ved at bibeholde den danske kultur og sproget, som i øvrigt udnytter deres høj økonomiske status, hvilket er det Ramstad kalder for 'spor af kolonialitet'. De bliver ved med at blive set som danskere, som nogle grønlændere begynder at associerer alle danskere med, også danskere med gode intensioner. Under en samtale med en ældre dame i Nuuk sagde hun noget, som minder om sammenligningen jeg kan se i Aasiaat og i Nuuk, under feltarbejdet:

"Jeg tror, selvom forholdene var uretfærdige, da vi var yngre (i Nuuk), havde danskere og grønlændere meget tættere forhold end i dag. De omgik hinanden dagligt, mens de (grønlændere og danskere) i dag kan leve separat (i Nuuk). I dag er folk også mere opmærksomme på det negative ved forholdet, end dengang."

Det var som om, hun forklarede Aasiaat og Nuuk i dag, som om byerne var i forskellige tidsaldre. I Aasiaat kan de uretfærdige og diskriminerende situationer tydes mere end i Nuuk, men de har også en meget tættere forhold, hvor de er mere separat og fjendtlige i Nuuk. Det kan hovedsageligt nævnes, at den sidste underkategori ikke længere findes i Nuuk, eftersom modernitet, globalisering og højere uddannelsesniveau blandt grønlændere, har givet en mere ligeværdig effekt mellem etniske grupper. På trods af mere lighed mellem forskellige etniciteter i Nuuk, findes der også andre udfordringer, der sætter fokus på forholdet mellem danskere og grønlændere. Erhvervslivet og dermed uddannelseskravet er mest baseret på sproget dansk, hvilket giver en form for association med visdom, mens grønlandsk accent eller sprogvanskeligheder på dansk bliver en automatisk association med uintelligens. Det er også det rapperen Josef Tarrak Petrussen påpegede i sit rap nummer:

"Hvis du ikke kan snakke dansk, vil uddannelsessystemet ikke have dig. Hvis du ikke kan snakke grønlandsk, flyder de bare ind. Det er den realitet i lever i."

Personligt er det, den eneste sætning jeg er enig i, i lyrikken. Selvom jeg ved, at alt hvad Josef Tarrak Petrussen pointerer i sin rap, er rigtigt og at de sker, mener jeg også at det er et godt eksempel på en typisk grundlæggende tanke, der skaber misforståelse mellem begge parter, og som mange heller ikke ved er en misforståelse. Denne konstatering, vil jeg forklare i lyset af de danske kategorier jeg har forklaret i hverdagslivet i og udenfor Nuuk, inspireret af hvad Ogbu og Herbert samt Berkaak og Frønes har påpeget og ifølge undersøgelser om danskernes syn på grønlændere i Danmark. I introduktionen nævnte jeg blandt andet, at konflikter ikke findes iblandt individer fra begge etniske grupper, der har en tilknytning til hinanden. At et familiemedlem, en ven(inde) eller en kollega ikke er en foregående kolonialist eller en af de ”vilde”, selvom et fremmed individ for nogle, kan associeres til tilsvarende på grund af deres etnisk tilhørighed. I mine forklaringer på danske kategorier påpegede jeg også, at danskere der lærer sproget og som engagerer sig i grønlændere, begynder at blive set som ligemænd eller endda som grønlændere. Hvorimod de danskere som bibeholder danske adfærdsmønstre og nægter at lære grønlandsk, er dem grønlænderne associerer med danskere. Andre, der bliver set som danskere, er danskere som er i Grønland midlertidigt og uvidende danskere, der bor i Danmark. Med andre ord, fokuserer grønlænderne ikke på det positive ved forholdet, fordi det positive bliver rettere set som ligemænd eller ”grønlandsk”. Under etnografisk baggrund, har jeg også påpeget undersøgelser om hvad danskere associerer grønlændere med, hvilket er med misbrug og sociale problemer. Men det Ogbu og Herbert har påpeget er at ufrivillige minoriteter ofte har tendens til at se det negative ved forholdet og majoriteten (i dette tilfælde danskerne). Det samme har Berkaak og Frønes budskab i forhold til den modsatte retning, at den dominerende majoritet (danskere) får en blind position, der virker nedværdigende og arrogant fra de dominerendes (grønlandsk) perspektiv. I øvrigt skaber begge inter-etniske grupper etniske stereotyper, som oftest indebærer negative stereotyper, for at løfte egen gruppe fremfor den anden (Eriksen 2010). Det jeg prøver at belyse er, at majoriteten af begge inter-etniske grupper handler mere på det negative fremfor det positive, at folk fra Aasiaat og Nuuk har forskellige fortolkning af danskere og at misforståelser ofte befinder sig i forskellige fortolkninger af noget (i dette tilfælde af en gruppe). I udgangspunkt i mit feltarbejde, ser jeg en tendens til at negative stereotyper af ’de andre’ fremhæves. Det kan være, når Josef Tarrak Petrussen rapper om, at danskere kommer med attitude, at grønlændere skal opføre sig ordentligt, at danskere diskriminerer, at han mere konkret mener de uvidende danskere fra Danmark eller danskere i for eksempel Aasiaat, der bliver set af samme mønstre som i kolonitiden, fordi han ser andre danskere rettere som ligemænd og endda nogle som grønlændere. Imedens vil nogle danskere måske også fortolke hans rap som målrettet til alle

danskere, inklusive danskere med gode intentioner. Det er fordi kulture kan skille sig fra hinanden både ved, at tegn læses forskelligt (grupper ser tingene forskelligt) og har forskellige værdigrundlag for tingene (Berkaak og Frønes 2005). Eksempler af disse vil jeg fremhæve i kapitel fem, om etniske stereotyper, der spiller rolle i Grønland.

KAPITEL 5.0 - ETNISKE STEREOTYPER DER SPILLER EN ROLLE I GRØNLAND

I kapitel fire, hvilket er det første analyserende kapitel, har jeg komparativt gennemgået hverdagslivet i hovedstaden og en mindre by, for at belyse de grønlandske narrative forholde og forholdet med danskere. Disse har ført frem til en diskussion af hvad forholdene har haft af konsekvenser, hvilket implicerer en misforståelsestilstand, forårsaget blandt andet af etniske stereotyper. I dette kapitel vil jeg derfor komme nærmere ind på hvad disse etniske stereotyper indebærer, ud fra samtaler med voksne og tegninger fra børn. Under kapitlet om metodiske betragtninger har jeg blandt andet beskrevet, hvorledes jeg har foretaget samtaler med voksne og hvorledes jeg har samlet børnetegninger i Nuuk og i Aasiaat. Her har jeg været særligt opmærksom på både gentagende træk og træk som var særskilt, men som var relevante i forhold til etniske stereotyper. Disse skal føre frem til en afsluttende diskussion om inklusion og eksklusion. Jeg vil begynde med at belyse grønlændernes etniske stereotyper af dem selv, derefter deres etniske stereotyper af danskere. Jeg vil begynde med hvad de voksnes holdninger var og derefter gennemgå børnenes tegninger. Jeg vil afslutningsvis drøfte hvornår et individ bliver identitetsmæssigt inkluderet og ekskluderet af grønlændere.

5.1 DE VOKSNES HOLDNINGER

Under mine samtaler med voksne har deres udtalelser været enormt gentagende, men også udtalt forskellige, afhængigt af individets baggrund. Af de voksne jeg havde samtale med, var der voksne som har boet i en mindre by hele deres liv, dem som har været mest omgivet af nationalister, dem som var flyttet til Nuuk, og dem der har boet udenfor Grønland. De fleste pointerede det samme i deres svar på mine spørgsmål, men fra forskellige diskurser, som fremhæver, hvor stor en betydning uvidenhed eller ensidighed har på etniske stereotyper. Det virkede til at det sociale pres, som Ogbu og Herbert har påpeget, var dirigeret af uvidende eller ensidige grønlændere. Forstået således, at de individer, som har boet i en mindre by hele deres liv eller ubevidst har valgt at have en ensidig forståelse eller udgangspunkt, også var de grupper, der var dominerende til at skabe det sociale pres i Grønland. Det vil sige, de som var dominerende for at bestemme standarder, som skal bruges til at dømme etnisk tilhørighed (Barth 1969). I kapitel fire, har jeg drøftet, at de standarder er forskellige i Nuuk, i sammenligning med Aasiaat (mindre by). Men i dette kapitel, vil jeg prøve at fokusere på de generelle standarder, der anvendes til at dømme alle grønlændere, eftersom de standarder, der findes i mindre byer også findes i mere eller mindre grad i Nuuk.

5.1.1 De voksnes holdninger af grønlændere

Under analytiske begreber beskrev jeg at den sociale grænse bliver bestemt gennem kulturelle træk såsom udseende, sprog, måden at interagere, fællesværdier og identifikationer, som også kaldes for etnisk klassifikation eller kategorisering. Jeg påpegede også at etniske stereotyper er moralsk fordømmende mod andre etnicitet, da det ofte har til formål at styrke egen etnicitet, ved at nedgøre den anden eller andre etniciteter. Det kan for eksempel være, at den dominerende gruppe laver påstande om den dominerede gruppe og fremhæver de gode stereotyper i forhold til sin egen gruppe. I forhold til de voksne informanternes forklaringer, mener jeg at dette forekommer forskelligt, igen afhængigt af deres baggrund. Nogle påpeger udelukkende det gode ved grønlændere, mens andre fortæller om både de gode og negative sider om grønlændere. Men før jeg begynder at beskrive hvilke sociale grupper, der har beskrevet grønlandskhed forskelligt, vil jeg begynde med at beskrive de generelle holdninger, for at give indtryk af, hvilke etniske stereotyper, der er af grønlændere.

Det var tydeligt at alle voksne, havde betydeligt stolthed for at tilhøre et så unikt samfund, der adskiller sig både geografisk, kulturelt og sprogligt fra andre steder i verden. Når jeg stiller spørgsmålet, om hvad grønlændernes kendetegn er eller hvornår de føler sig mest grønlandsk, kommer der et stort smil, ofte efterfulgt af et svar, der indebærer fællesspisning af grønlandske provianter eller overfejring og overtaknemmelighed af noget, der ville have virket for småt til at fejre for udefrakommende.

”Når jeg er i gang med at gnave ben eller spise noget rått såsom mattak²⁰ og mine kinder og hænder bliver helt fedtet, føler jeg mest grønlandsk.”

Dette blev der flere gange sagt som det første. Flere nævnte også, at når forældre eller bedsteforældre, begynder at råbe, synge, tage noget sjovt tøj på, rulle rundt og danse, når man har scoret i en kamp, fanget første dyr eller når de råber paggaa²¹ under sammenkomster, såsom til kaffemikker og besøg af familie og venner, er det hændelser, hvor man føler sig mest grønlandsk.

Ifølge mine informanter er en grønlænder en åben, smilende og venlig person, der ikke handler udefra egne behov i situationer, for på den måde at være ydmyg. Det er vigtigt at alle skal have plads i fællesskabet, hvilket betyder at alle skal være lige og ingen skal være bedre eller dårligere. De fleste har også svært ved at sige deres personlige mening, eftersom fællesmening er det vigtigste, hvilket også skaber en form for afhængighed af andre eller en fællesenhed.

---

²⁰ Rå hvalhud og spæk

²¹ Et ord man råber når et familiemedlem kaster mønter eller kombination af hjemmelavet og købte, på gulvet under sammenkomster, så gæster samler det der bliver kastet om kap. Det er en måde at vise overglæde og er ofte uventet og pludseligt.

Dette skaber også en form for konfliktskyhed, siden konflikt har udgangspunkt i personlige behov og meninger, der ofte afsluttes med at man er enige for at være uenige. Under opsamlende analyse af hverdagslivet i og udenfor Nuuk, påpegede jeg blandt andet at længerevarende diskussioner og meningsytring bliver set som negative eller formåls- og situationsbaseret, i forhold til om det skal diskuteres før, under eller efter handlinger. En grønlander er også rolig og ikke grebet af tidspress, da naturen og vejret er det der bestemmer og fordi tingene skal færdiggøres med omhu. Denne gamle tankegang har haft påvirkning, således at tingene tages som de kommer, hvilket har en accepterende effekt på uventet ændringer og spontanitet. Dette er kendt for at handle udefra *ajunngilaq/ajornavianngilaq*²²-mentalitet, som betyder at det går eller at det nok skal gå. En af mine mandlige informanter fra Aasiaat forklarede det således:

”Når vi er ude på isen og har fanget et større dyr, der skal skæres op og flyttes til slæden, er det meget vigtigt at jeg ikke forhaster mig, fordi min krop bruger mere energi, når det er koldt. Energi jeg har brug for. Hvis jeg handler hurtigt, er der større risiko for at jeg tager fejl, der kan koste mig stort. Jeg ville også bruge mere energi, der ender med at jeg begynder at svede, som efterhånden får mig til at fryse mere i kulden.”

Selvom alle ikke er fangere og arbejder i kulden længere, eller har adopteret en mere travl hverdag, er det alligevel blevet en del af folket, på mange måder. Ifølge mine informanter kan det for eksempel tydes når nogen er kommet forsinket og grønlandere ser det som ’i det mindste kom han/hun’, hvor danskere ville være mere disciplineret og disciplinerende; når flyet er forsinket på grund af vejret eller teknisk fejl, accepteres det uventet hurtigt, hvor danskere typisk hurtigt vil handle med frustration; det kan være at der er en opgave, der er tidsbegrænset, hvor grønlanderen tager det med ro og efterhånden, bliver forsinket. Det er også derfor det er vigtigt at tingene, såsom diskussioner skal tages som det kommer og først handles på under og ikke før. Enkelte påpeger at det er det, mange danskere ikke forstår og ser det som dovenskab, mangel på disciplin og dumhed, eftersom tavshed og mangel på disciplin bliver set som noget svagt fra mange danskeres perspektiv. De fleste nævnte også den mørke og ubarmhjertige humor grønlandere har, som mange danskere misforstår, lige så meget som grønlandere misforstår den danske sarkastiske og ironiske humor. Den grønlandske humor har ofte grundlag fra at nogen laver fejl eller når nogen slår sig i mindre grad, og hvor døden også er en almindelig del af humoren. Det kan være at nogen falder og andre griner før de hjælper vedkommende. Det kan være nogen laver sjov eller griner meget, når en dansker (eller også en grønlander)

---

²² ”Det går”/”det skal nok gå”

udtaler grønlandske ord forkert, det kan også være at nogen laver sjov om noget grænseoverskridende. Under en samtale med en dansker, har jeg engang stødt på at vedkommende havde misforstået en situation hvor hun havde udtalt grønlandske ord forkert, og taget det negativt, at grønlændere havde grinet og drillende karrikeret vedkommende. Hun havde ikke forstået, at det var en almindelig grønlandsk måde at interagere på og at drilleri ofte er kærligt ment overfor dem man godt kunne lide, og som især kan tydes mellem voksen og barn (Williamson og Kirmayer 2010).

Under fællesspisningen, som jeg deltog i, under mit feltarbejde, blev der blandt andet fortalt at en familie havde tabt en kiste mens de var på vej op til kirkegården om vinteren. Da kisten landede, var den begyndt at kure hen mod vandet, hvor den ramte en sten og fik den afdøde til at falde ud og flyve mod vandet. Da barnebarnet så sin bedstefar flyve, havde han råbt ”bedstefar batmaan”, hvor alle var begyndt at grine på en ellers sørgelig dag. Det er ikke sikkert, at fortællingen er en virkelig hændelse, men det vigtigste var at få andre til at grine. En af mine informanter, mente at det mørke og ubarmhjertige humor sikkert har oprindelse fra fangersamfundet, hvor død, fejltagelser og små skader var en del af hverdagen. Mine eksempler illustrerer, hvordan en stereotypi af grønlændere giver retning til eller influerer på, hvordan grønlændere tænker om eget liv som grønlænder. Derfor er stereotypi en faktor som er delagtig til at give mening til hverdagslige hændelser og personer. Nogle gange for at skabe et billede om ’den ideale grønlænder’ og nogle gange for at bekræfte en faktisk grønlænder.

5.1.2 De voksnes holdninger om danskere

Under samtaler med de voksne lagde jeg mærke til, at etniske stereotyper af danskere ofte er det modsatte af hvordan de beskriver en grønlænder. Under opsamlende analyse af hverdagslivet i og udenfor Nuuk, lavede jeg eksemplet på misforståelsen af hvad en samtale er, hvor en almindelig samtale fra dansk perspektiv, kan ses som en negativ diskussion fra et grønlandsk perspektiv. Eftersom dybere samtaler og meningsytring er enormt situationsbaseret blandt grønlændere og det bliver set som en naturlig del af interaktion blandt danskere, bliver der ofte udtrykt, at danskere snakker meget højt, snakker meget og entusiastisk om faktuelle emner, som mange grønlændere beskrev som værende stressende. Eftersom individer, der ofte starter diskuterende og faktuelle samtaler, generelt bliver set som bedrevidende og arrogante, ikke mindst fordi, der er forskellige samtalemåder, hvor mange danskere bliver beskrevet som bedrevidende og arrogante. Det mener jeg har at gøre med, at det sociale pres i den grønlandske befolkning påstår, at alle skal være lige, således at de dårligt stillet i samfundet skal løftes, mens de som er økonomisk, socialt og intellektuelt godt stillet, skal sættes på plads, således de kommer i samme niveau med majoriteten. Dette er blandt andet en af kendetegnene på et

kollektivistisk orienteret samfund, som jeg også lavede eksempel på, under kapitel to om kulturblindhed, hvor en grønlandsk kvinde var blevet kæreste med en lavere dansk mand, og en anden fremhævede en indirekte kommentar, om at danskere er bedre end grønlandske mænd lige meget hvad.

En anden kendetegn, der blev beskrevet om danskere er, at de har behov for at planlægge og holde sig til planen, hvilket ofte beskrives metaforisk som firkantet og rund for grønlændere:

Han: De ankommer altid meget firkantet, hvor de mener tingene skal gøres på deres måde og mener deres måde er bedst, men nogle bliver lidt rundere, jo længere tid de er i Grønland og er sammen med grønlændere.

- Kan du beskrive deres måde?

Han: De planlægger nogle gange måneder før de skal ses og uger før hvis det skal være spontant. De tager det også hårdt, når deres plan ændres pludselig. Jeg går bare ud og banker på og ser om personen vil ses med mig og hvis planen ændres, er der altid i morgen.

Nogle beskrev også at firkantethed kan forstås som anspændthed, og at man selv bliver lidt firkantet eller anspændt, når der er danskere til stede, for eksempel under en kaffemik. Kaffemik er hvor familie og venner kommer forbi og spiser flere forskellige kager, eventuelt mad og kaffe og te for at fejre personen, kaffemikken holdes for²³. Fordi grønlændere har så store familier og mange bekendte, har de fleste lært at lave hurtig plads til andre, ved at sætte sig på sofaen efter kagespisning ved bordet. Og når andre er færdige ved bordet, må dem på sofaen gå for at lave plads til andre, der skal sætte på sofaen. Grønlændere har også lært at de skal underholde sig selv med andre gæster, eftersom værter har travlt med at vaske service og sørge for, at alt er som det skal være. Mine kvindelige informanter fortalte at de ofte føler danskere skal underholdes af dem når de er vært, at de sidder for længe ved bordet og i sofaen, fordi de ikke kender til normerne, hvor de for øvrigt bliver svære at underholde, fordi de ikke har den samme humor som grønlændere. Til gengæld fortalte flere af mine informanter også, at de har svært ved at forstå den danske humor, som er ironisk og sarkastisk, hvilket er i uoverensstemmelse med det meget direkte grønlandske sprog og humor.

Et andet emne, der fyldte mange hos de voksne, var handlinger, der foretages ude fra fordomme og stereotyper af nogle gruppedanskere. Den mest almindelige fordomsfulde handling, kan være antagende kommentar, der vedrører misbrug eller seksualitet, som er grundlæggende de samme antagelser, siden forholdets tidlige begyndelse i

---

²³ I anledning af fødselsdag, dåb, dimission med

koloniseringsprocessen. Det var også det Ramstad beskrev som at 'Spor af kolonialitet' navnligt finder sted på offentlige steder og platforme, som hun kalder for "stedet"²⁴, hvor de to etniske grupper oftest befinder sig sammen, hvilket betyder at størstedelen har eller kommer til at opleve det, selvom øjeblikket er ukendt (Ramstad, *Everyday life moralities and modernities: analytical perspectives* 2001, 72-87) Mine informanter fortæller, at de ofte oplever kommentar som ros for at ikke drikke alkohol til en julefrokost, ved at sige at vedkommende er et godt eksempel for andre grønlandere eller antager, at vedkommende drikker i smug; antagelser om hjemløshed; antagelser om at grønlandske kvinder nemt kan scores eller har eksessive seksuelle præferencer; antaget for at en elitesportsudøver, ikke har ret til at anvende det danske flag under konkurrencer. Som Eriksen påpeger, bliver disse eksempler på stereotypiserende handlinger ideologisk legitimeret af etniske grænser, såsom adskillelse af "os" og "dem", og ikke mindst når stereotyperne forbindes med rangordning, der medvirker til at bekræfte og opretholde stereotyperne i længere tid (Eriksen 2010, 257-258). Et tydeligt eksempel på ideologisk legitimering med rangordning, findes i en kendt dansk erindringsroman, der hedder Kalak, hvor forfatteren Kim Leine har skrevet om sit barske liv i Norge, Danmark og Grønland. Leine havde gennem mange år af sin barndom, været misbrugt af sin far og efterfølgende blev til alkohol- og stofmisbruger, mens han arbejdede som sygeplejerske i forskellige byer i Grønland. Romanens budskab var, at han fandt sin grønlandske identitet, fordi han ligesom sine grønlandske kærester og venner, havde nogenlunde den samme opvækst og havde på daværende tidspunkt misbrugsproblemer. Leine fortæller især om hvilke drastiske forhold, han havde med grønlandske kvinder, på mange måder sætter sig selv som offer og derudover fortæller, at det var grønlænderne selv, der havde givet ham hans grønlandske identitet, fordi han ligesom dem var misbruger, ved at kalde ham Kalak²⁵. I Martin Breums artikel fra 2019, som er den samme artikel jeg har anvendt tidligere, påpegede Leine blandt andet at han stadigvæk ser sig selv som grønlænder, norsk og dansk. Især i sin erindringsroman fortæller han indirekte til læseren, at vejen for en grønlandsk identitet er gennem seksuel misbrug, alkohol og stofmisbrug, samt ustabile forhold, hvilket opretholder fordomme.

---

²⁴ "The place"

²⁵ Som betyder 'Ulækker person' eller 'Rigtig grønlænder'

5.2 Børnenes tegninger

5.2.1 Børnenes tegninger af danskere

Når man kigger på børnenes tegninger af danskere, synes jeg ikke at man umiddelbart kan se etniske stereotyper i de fleste tegninger (Se resten af tegninger i appendix 1), men rettere hvad deres typiske omgivelser er. Dog ikke danskere i Grønland, men danskere i Danmark. Det var klart at børnene havde svært ved at tegne udseendemæssige eller personlighedsmæssige træk, som kan indikere etniske stereotyper. Børnene associerede danskerne med landet Danmark, hvor træer, Dannebrog, forlystelsesparker, sommervarme, strande, hoteller og lange veje, man kører på, var gentagende karakter ved Danmark/danskere. Alle sammen indikationer for hvad man ser når man er på ferie i Danmark. Jeg bemærkede også at de allerfleste tegnede Grønland og grønlændere i naturen med høje bjerge, mens danskere og Danmark associeres med det flade landskab og infrastruktur, såsom bygninger og veje.

Tegning 5 - Dreng, 8-9 år, Nuuk

Tegning 4 - Dreng, 8-9 år - Nuuk

Enkelte børn havde dog tegnet nogle bemærkelsesværdige observationer af etniske stereotyper, som relaterer sig til det, de voksne grønlændere, jeg havde samtale med, også ofte pointerede. Flere børn havde tegnet danskere råbende eller hvor der var en form for samtale, mens barnet, som tegnede danskeren havde tegnet grønlænderen med lukket mund, sovende eller lydløs (Se Tegning 4 og Tegning 5).²⁶ Det var også det de fleste voksne pointerede som det første, under sammenligning af grønlændere og danskere. Det er forskellen på behovet for at snakke, give udtryk verbalt, kommunikationsvolumen og noget der kaldes Ajunngilaq/ajornaviangilaq²⁷-mentalitet (eller mangel af det) på grønlandsk, hvilket har at gøre med håndtering af situationer, såsom bekymringer. Det andet jeg bemærkede var, at få børn havde valgt at farve danskere med lysere hudfarve eller blondt hår, hvor især tre af børnene havde associeret det lyse træk eller danskere med skolen (se forsiden) og kontoret,

²⁶ på tegning 6, betyder Kalaaleq grønlænder og Qallunaat betyder danskere (flertal)

²⁷ "Det er ok"/"det skal nok gå"

hvorimod grønlænderen associeres med mørke træk, nationale træk og naturen. Jeg mener, selvom det blot var få børn, der associerede det lyse træk eller danskere med skolen og kontoret, at det fortæller noget om status og rolleforventninger (Aase 1997) (Goffman 1959). Dét at et individ tegnes med lyse træk ved siden af en skole eller kontor, fortæller nemlig ofte ikke kun det der kan tydes på tegningen, eftersom selv biologiske kendetegn er socialt betinget, som er foranderlige. Tegn er også noget som står for (repræsenterer) noget andet end sig selv, og dermed forbinder det til det andet. Det kan være at børnene associerer det lyse træk med skolen. Eller en måde at kommunikere på med en specifik etnicitet, hvilket er et fænomen der kaldes metonymi (Berkaak og Frønes 2005, 16-40). Disse fortæller ikke mindst også om rolleforventninger og statusser. Det kan være personen ved siden af skolen skaber rolleforventning som lærer(inde) eller elev, hvilket kan videreformuleres til for eksempel disciplin, overlegenhed, målrettethed eller noget helt andet.

Det var også med det formål, jeg har samlet tegninger fra børn, for at se hvilke tegn de associerer danskere og grønlændere med. Men selvom jeg modtog en del børnetegninger, var det ikke alle der tegnede danskere eller en fortælling om danskere. I Nuuk tegnede de fleste både grønlændere og danskere, mens nogle nøjedes med at tegne grønlændere alene. Under besøget i klasseværelserne, sad jeg en kort tid med børnene enkeltvis og spurgte hvad de tegnede, om de havde forstået deres opgave og om de kunne fortælle lidt om hvad der skete i deres tegninger. Dem som ikke havde tegnet danskere, spurgte jeg også om de skulle tegne en fortælling om danskere. Af de børn jeg spurgte, svarede de fleste at de ikke vidste hvordan de skulle tegne danskere eller en fortælling om danskere, idet de ikke kendte til dem. Det samme skete med børn fra Aasiaat, men i forhold til børn fra Aasiaat, var det alle børnene, som ikke vidste hvordan de skulle tegne danskere eller en fortælling om dem. Det synes jeg var interessant, fordi det viser, at jo mere man går med en anden etnisk gruppe, jo mere blev man opmærksom på dem og endda jo mere betydning får de i hverdagslivet, positivt eller negativt.

5.2.2 Børnenes tegninger af grønlandere

Tegning 6 - Dreng, 8-9 år - Nuuk

I forhold til børnenes tegninger af danskere, belyste jeg at børnene havde tegnet hvad de associerede danskerne og Danmark med. Jeg belyste også at børnene havde associeret grønlanderne med nationale værdier og med naturen. De fleste havde tegnet det grønlandske flag, ligesom at det danske flag kendetegnede danskerne. De fleste piger havde tegnet den kvindelige grønlandske nationaldragt, hvor flere af børnene havde tegnet kajak, iglo, hundespand, hundeslæde, fangststyr, skindtøj og sejleture. Hvilket på mange måder fortæller mere om den inuitiske oprindelige levevis end grønlandere alene. Men det jeg var mest overrasket over ved børnenes tegninger, fandt jeg under sammenligning af tegninger fra Aasiaat og Nuuk. De fleste børn fra Aasiaat, tegnede hvad de så til dagligt eller hvad de godt kan lide at lave, såsom deres hus, den blok de bor i, at rulleskøjte, at sejle og tage på tur med slædehunde. De fleste børn i Nuuk tegnede det oprindelige inuitiske levevis, såsom kajak, hundeslæde, tatoveringer, skindtøj, fangstture, fangstredskaber, oprindelige grønlandske jordhuse og igloer, selvom Nuuk er blevet til et moderne samfund, som jeg beskrev i kapitel fire. Det skindtøj, der bliver anvendt i Nuuk, er designet moderne, som desuden ikke anvendes som fangsttøj længere. Der findes et oprindeligt tørvehus til udstilling, som ingen bor i og en kajak der ikke længere anvendes som fangstredskab i Nuuk. Det var enormt interessant at se forskellen på børnenes fortællinger gennem tegninger af en grønlander fra forskellige byer; at de fleste børn fra Nuuk valgte at tegne den inuitiske oprindelige levevis, mens flest børn i

Aasiaat tegnede deres hverdagsliv. Selvom det er umuligt at komme med en konkret forklaring på hvorfor størstedelen af børn i Nuuk, associerede grønlandskhed med den ældre kultur, kan jeg ikke lade være med at sammenligne dette til hvad de voksne i Nuuk gør, for at føle sig mere grønlandsk. At de får behov for at holde mere fast i de traditionelle artefakter, end hvis samfundet havde et klart svar på individets tilhørighed (Henriksen 2003), eller hvis samfundet havde klart bedømt at individet lever op til de standarder, som kræves for at tilhøre en gruppe (Barth 1969).

Tegning 8 - Dreng, 8-9 år - Nuuk

Tegning 7 - Pige, 8-9 år - Aasiaat

5.3 ETNISK INKLUSION OG EKSKLUSION

I starten af kapitlet påpegede jeg, at det virkede til, at det sociale pres, var dirigeret af uvidende eller ensidige grønlændere. Forstået således, at de individer, som har boet i en mindre by hele deres liv eller ubevidst har valgt at have en ensidig forståelse eller udgangspunkt, var også de grupper, der var dominerende til at skabe det sociale pres. Det vil sige, de som var dominerende for at bestemme standarder, som skal bruges til at dømme etnisk tilhørighed (Barth 1969). Under mit feltarbejde lagde jeg mærke til, at de individer, som har boet i mindre byer hele deres liv eller ubevidst har valgt at tyde forholdene ensidigt, er de som udelukkende fremhæver de gode sider ved grønlændere, dog snarere diskursivt de grønlændere de havde anerkendt som grønlændere, som jeg tidligere kaldte for elitegrønlændere under hverdagslivet udenfor Nuuk. Ubevidst ekskluderer de grønlændere, som i forhold til dem har svigtet deres tilhørighed og dermed har fået danske træk, som de nu klassificerer som ”dem”, for eksempel folk fra Nuuk. Under en gruppesamtale med ældre kvinder i Aasiaat, spurgte jeg, om man skal have noget eller se speciel ud for at være grønlænder. En af kvinderne svarede, at det nok var mest adfærd og personlig følelse, der afgjorte deres tilhørighed. Men senere under samtalen,

spurgte jeg, om en grønlander vil blive mindre grønlandsk hvis vedkommende fik en højere uddannelse, hvor vedkommende svarede:

Hende: Selvfølgelig hvis vedkommende stadigvæk kan snakke grønlandsk, vil vedkommende altid være grønlandsk.

- Hvad med de grønlandere, som ikke kan snakke grønlandsk?

Hende: Grønlandere?

- Ja

Hende: Jeg tror bare de har svært ved at udtale ord og sætninger, nogle hører jo grønlandsk men svarer på dansk.

- I Nuuk ser man jo grønlandere som er opvokset i Grønland, men hverken forstår eller snakker grønlandsk, mener i de er grønlandere?

Hende: Måske halvt.

En anden kvinde: Da jeg var i Nuuk, bemærkede jeg grønlandere med grønlandske forældre, som snakkede primært dansk. Så påvirkede var de.

Det var klart, at flere af de voksne, ofte sagde hvad andre ville høre, men ubevidst pointerer etniske klassifikationer eller fremmedgørende af andre grønlandere. Ligesom kvinden i samtalen påpegede, at det var adfærd og følelse, der betød mest, men fremhævede på senere tidspunkt, at det grønlandske sprog, var det, der bestemte tilhørigheden. Ligeledes påpegede flere grønlandere, der var flyttet til Nuuk, for at uddanne sig eller for at arbejde, at de ofte oplever nedgørende kommentar fra visse lokale grønlandere i deres hjemby, som sætter fokus på 'deres mindre grønlandskhed', når de vender tilbage. Men under samtale med grønlandere, der primært snakker dansk eller har lyse træk, men er opvokset i Grønland, er identitetsmæssigt eksklusion en større del af hverdagen, også selvom eksklusion ikke sker til dagligt, at nogle ekskluderende hændelser kan fylde til dagligt, i form af følelse af udstødelse fra begge kulturer.

Selvom grønlandere med dansk modersmål, lysetræk eller blandingsgrupper oplever og følelser af diskrimination fra begge etniske grupper er enormt relevante i forhold til denne afhandling, især i forhold til inklusion og eksklusion, vil jeg afslutningsvis forholde mig til at indikere, at de oplever og føler diskrimination fra begge etniske grupper, eftersom det er et emne for sig selv. Men ifølge Taylor, kræves der to anerkendelsesformer for, at et individ eller en minoritetsgruppe får identitetsmæssigt fred. Som det første, må vedkommende omfavne sit eget etniske-, race-, seksuelle- eller kønsidentitet, ved at acceptere og erklære hvem man virkelig er, opdage de muligheder man har som person(er), og bekende værdien af egen særskilte identitet. Som det andet, er det også vigtigt at ens samfund anerkender ens

karakteristiske identitet, fordi ens kulturs og samfunds anerkendelse har stor betydning på ens psykiske og sociale sundhed (Taylor 1994). Grønlændere, der har dansk modersmål, lyse træk eller efterkommere af blandingsforholde er ofte dem, der ikke føler sig anerkendt af majoriteten, og derfor kan have svært ved at acceptere deres egen identitet. Men i en større sammenhæng, er det også grønlandere som minoritetsgruppe af rigsfællesskabet, der ikke føler sig anerkendt af majoriteten (danskere) og derfor har mere eller mindre identitetsmæssigt psykiske udfordringer, der minder om andre undertrykte minoritetsgrupper i verden. Som påpeget i introduktionen, har mennesker behov for at markere diversitet blandt inter-etniske forholde. Det der opretholder forholdet, er de gode og respekterende aspekter ved forholdet, som er fremhævet af den ene etniske gruppe til den anden. Hvis forholdet er ikke komplimenterende, godt eller respekterende, er der ikke basis for at opretholde forholdet eller interaktionen (Barth 1969, 251-260). Men ifølge Eriksen er det blot ikke det gode ved forholdet, der opretholder forholdet, men også fælleshistorien, der virker som en fælleskultur og udvidet slægtsgruppe, man har behov for at få anerkendelse fra (Eriksen 2010) (Taylor 1994).

6.0 KONKLUSION

Som beskrevet i indledningen har denne afhandling afsæt fra et feltarbejde jeg har afholdt i året 2019, for at afklare primært tre hovedformål. Det første hovedformål har haft til hensigt at belyse det grønlandske diskursive aspekt i et studie, der omhandler inter-etnisk forhold, som er i et, og har været i forskellige former for, magtforhold. Her har jeg ikke kun fokuseret på grønlændernes forhold til danskere, men også deres forhold til andre grønlændere. Under diskussion om grønlændernes forhold til andre grønlændere, har jeg primært taget udgangspunkt i grønlændere i mindre byer og deres forhold til grønlændere i Nuuk. Det har jeg gjort fordi deres diskursive aspekt af forholdet, er mere relevant i forhold til at vise den udvikling eller modernisering Grønland er på vej igennem, som kan sammenlignes med det grønlandske og danske forhold, ved at omstrukturere den systematiske grænse (Eriksen 1994). I den kontekst har jeg også undersøgt individualiseringen i Nuuk i forhold til Aasiaat, eftersom individualisering sker på samtid med moderniteten (Morris 1994) (Triandis 1995). Det havde dog også været interessant at komme dybere ind på hvad grønlændere fra Nuuk, anser eller kender til grønlændere fra mindre byer og bygder, da det ofte udtrykkes i forskellige medier, at folk fra Nuuk, som centralstyret for hele landet, har for lidt kendskab til forholdene i yderdistrikterne. I denne afhandling har jeg dog vist, at majoriteten af grønlændere har samme budskab overfor danskere, der blot ikke har en økonomisk og arbejdsmæssig central rolle i Grønland, men stadigvæk har en form for magt og bestemmelsesret, på baggrund af sin stilling som politisk majoritet. Under kapitlet om etnografisk baggrund, har jeg blandt andet drøftet, hvorledes forholdet mellem grønlændere og danskere har udviklet sig gennem historien og hvordan grønlændere har opnået mere autonomi. Ifølge Berkaak og Frønes giver denne hierarkiske position, som danskere og folk fra Nuuk har, en blind position, som kan resultere i en arrogant, ignorerende eller skeptisk adfærd mod den dominerede, der blokerer de domineredes behov, for at blive anerkendt for de forskellige udfordringer de står overfor (Berkaak og Frønes 2005). Dog kan man sige det samme om folk fra Nuuk ud fra deres perspektiv, i forhold til at blive anerkendt som grønlændere af andre grønlændere, eftersom mange individer bliver ekskluderet i en identitet, de personligt har ret til at have. Jeg har ikke mindst beskrevet diskursivt, hvilke træk individer skal have for at tilhøre i kategorien 'den ideale grønlænder' i Aasiaat og i Nuuk, som har vist sig ved, at individualistisk og kollektivistisk orienteret træk, har en central rolle i at skabe den sociale grænse. Disse beskrivelser har dog vist at den sociale grænse varierer fra Nuuk til Aasiaat.

Det andet hovedformål i denne afhandling, har haft til hensigt at belyse forholdene grønlændere har til både danskere og andre grønlændere primært gennem etniske stereotyper og udfordringer, der spiller en rolle i folks hverdagsliv i dag. For at kunne give en bedre forståelse for grønlændernes diskursive etniske stereotyper af, og forhold til, andre grønlændere og danskere i Grønland, har det været vigtigt for mig at vise komparativt, hvordan hverdagslivet i Nuuk og i Aasiaat er. Den komparative undersøgelse om forholdene, er også det tredje hovedformål denne afhandling har, som er indkoblet med en beskrivelse af etniske stereotyper og forholdene de har. I begyndelsen af dette projekt blev det klart, at en afhandling om etniske stereotyper i Grønland ikke kunne undvære at udføres komparativt, idet etniske stereotyper af danskere og andre grønlændere kan variere afhængigt af hvordan, og hvor individet har haft størstedelen af sine omgivelser. Jeg har valgt at sammenligne hovedstaden Nuuk, der repræsenterer folk fra en stor by, med en mindre by i Nordgrønland, Aasiaat. Selvom Aasiaat gerne skulle repræsentere folk fra mindre byer i Grønland generelt, er Aasiaat en større by i forhold til andre byer og bygder i Grønland, eftersom det er den femte største by, ud af sammenlagt 17 byer og omkring 64 bygder i Grønland. Men det har været vigtigt at byen ikke var mindre, da det er ligeså vigtigt, at befolkningen havde en form for daglig eller ugentlig kontakt til forskellige danskere, som beskrevet i kapitel fire. Det kunne dog også være interessant at vide, hvor forskelligt komparativerne ville have været, hvis sammenligningen foregik mellem den befolkningsgruppe, der har mere eller mindre direkte kontakt til danskere, og med bygdefolk, som udelukkende kender til danskere gennem medier og sociale medier. Det vil sige, folk som ikke har direkte kontakt til danskere i deres hverdag. Dette er dog et særegent projekt for sig selv.

Under min sammenligning mellem Nuuk og Aasiaat, viste det sig som forventet, at Aasiaat havde en mindre bystemning, der var mere autentisk og traditionelt grønlandsk end tilfældet er i hovedstaden Nuuk. Befolkningen i Aasiaat har forventeligt mere fokus på det nationale og nære, fremfor det internationale, og har bedre adgang til at udøve traditionelle og grundlæggende værdier. Dette betyder, at individer i Aasiaat kan hvile bedre i sig selv (Henriksen 2003) (Taylor 1994). Forholdene har derfor også vist, at befolkningen havde strengere krav overfor etniske standarder, for derved at blive anerkendt som grønlænder, end tilfældet er i Nuuk, hvor standarden rettere er på, hvorvidt man er opvokset i Grønland. Dette fortæller, at der er klare symboler, der associeres med at konstruere og fortælle om grønlandskhed og danskhed i Aasiaat, hvilket bedre illustrerer hvornår et individ bliver identitetsmæssigt inkluderet og ekskluderet. Disse standarder har flere lighedstræk med hvad individualistisk eller kollektivistisk orienteret individer, har af træk. Disse har jeg illustreret

gennem mine beskrivelser af observationer, samtaler med voksne og børnetegninger, børnenes fortællinger om grønlandere og danskere er skitseret.

Samtaler viste ikke blot, at der er klarere symboler, der associeres med at konstruere og fortælle om grønlandskhed og danskhed i Aasiaat, men at der i Nuuk og i Aasiaat er forskellige forhold til samme type danskere, der rejser til Grønland. I Aasiaat når de ikke at få en større relation til de danskere, der opholder sig i byen midlertidigt, på grund af det store personaleskift, hvor folk i Nuuk har en mere kontinuerlig kontakt til danskere, der opholder sig i Grønland midlertidigt. Til gengæld, har folk fra Aasiaat meget tættere forhold til enkelte danskere, der har giftet sig ind i det grønlandske samfund, men som de dog har et ambivalent forhold til. De som lærer sproget, adopterer grønlandske træk, og viser respekt, får en form for anerkendelse for deres overgang fra at være dansker til at blive grønlander, hvor de som nægter at lære sproget og adfærdsmønstre, samt udnytter deres position i samfundet, fortsætter med at blive betragtet som danskere. Dette giver en form for kontinuerlig negativt syn på danskere, idet man overser 'de gode danskere' ved at betragte dem som grønlandere i stedet for danskere, som de oprindeligt er. Det vil sige, at 'de gode danskere', der har boet i Grønland i mange år, får tildelt en form for overgang til grønlandskhed jo mere de adopterer de grønlandske træk. I forhold til de danskere, der nægter den grønlandske kultur og udnytter positionen, har jeg refereret til Ramstads beskrivelse af 'spor af kolonialitet', idet positionen kan sammenlignes med en ældre tid, hvor Grønland og Danmark har en fælleshistorie, hvilket gør, at Aasiaat lader til at være i en anden tidsalder end i Nuuk. I Nuuk har folk også tætte forhold til danskere, der har giftet sig ind i det grønlandske samfund, men på grund af anvendelsen af begge sprog er så udbredt, og fordi danskere og grønlandere mere eller mindre kan have separate hverdagsliv i Nuuk, er det sværere at tyde, hvilke danskere, der har gode intentioner, og hvilke som har et arrogant udgangspunkt, hvilket kan skabe en distancerende effekt på forholdet. Dog ser man mindre af det Ramstad kalder for 'spor af kolonialitet', selvom de har andre udfordringer, såsom, at det danske sprog associeres med intelligens, hvilket sidestiller det grønlandske sprog med uintelligens. Det viser i sig selv, at erhvervslivet i Nuuk fylder meget mere i hverdagslivet end i Aasiaat, hvilket er også 'stedet', hvor grønlandere og danskere mødes mest, og opdager deres forskellighed. I øvrigt har grønlandere og danskere modsættende måder at tænke og organisere deres tanker og erfaringer på, der har afsat fra henholdsvis en kollektivistisk og individualistisk orienteret tankegang. Dette skaber også en distancerende effekt gennem etniske misforståelser eller stereotyper.

Børnenes tegninger af deres fortælling af grønlandere og danskere, viser også flere interessante forhold. For det første, viser tegningerne at omgivelser, nærhed og fortrolighed har

stor betydning på fremstillingen af grønlandere og danskere. I Aasiaat tegnede børnene udelukkende grønlandere og svarer, at de ikke vidste hvordan de skulle tegne en fortælling om danskere, fordi de eller deres familier ikke har en daglig kontakt til danskere, som børnene har kendskab til. Derimod tegnede børnene i Nuuk, både danskere og grønlandere, selvom ikke alle tegnede begge kategorier. Tegningerne af danskere i Nuuk viste også, at selvom der var tegninger af danskere, at tegningerne i større grad indebar symboler på, hvor danskere kommer fra. Det kan være flag, træer, veje og bygninger i Danmark, som kan indikere en generel mindre kontakt til danskere i Nuuk. Enkelte havde dog associeret danskere med etniske stereotyper, såsom samtalemåder, lysere træk og skole/kontorrelaterede situationer, hvorimod grønlandere associeres med naturen og nationalitet, hvilket kan tyde på en løbende reproduktion af etniske stereotyper gennem samfundet. Ikke mindst viste tegningerne, at selvom Aasiaat kan se ud til at være i en ældre tidsalder forholdsvis, så associerede børnene i Aasiaat grønlandskhed med nuet, mens børn i Nuuk associerede grønlandskhed med den ældre grønlandske og inuit fangerkultur. Dette kan tyde på, at børn i Nuuk, mener at grønlandskhed befinder sig i historien, og at deres hverdagsliv i dag, er noget andet. Et nyt spørgsmål kan der for være, om denne observation kan sammenlignes med hvad de voksne gør, når de føler sig identitetsmæssigt ekskluderet? Konsekvenserne af at blive identitetsmæssigt ekskluderet, har jo vist sig ved, at vedkommende får større behov for at vise deres tilhørighed gennem tatoveringer, traditionelle symboler og artefakter i hjemmet, og lignende, for på den måde at føle sig mere grønlandsk. Disse eksempler har jeg vist ved at referere til Jean Briggs' beskrivelse af træk og emblemer. Ifølge Briggs har kulturens tilstand betydning for, hvorledes emblemer bliver modtaget indenfor en etnisk grænse eller kultur. Når kulturen ikke er truet, bliver emblemer forklaret som de fremgår, hvorimod emblemer bliver et tegn på et forråd mod egen kultur, når kulturen er truet på flere fronter. For eksempel er diskursen fra folk fra Aasiaat og ældre folk fra Nuuk, at de yngre generationer i Nuuk, er en gruppe, der truer kulturen – en fordansket gruppe – som ligger langt fra 'den ideale grønlander'. Dermed bliver de ikke kun ekskluderet, men også anklaget for at have forrådt deres egen identitet. Denne afhandling kan forhåbentligt sætte lys på nogle af de kulturelle udfordringer, som opstår mellem de forskellige stereotyper i Grønland og derved mindske de kulturelle gnidninger og misforståelser, som er en del af hverdagen i dag.

Litteraturliste

2020. Statistikkbanken. 15. Oktober. www.stat.gl.

Barth, Fredrik. 1969. »Introduction.« I *Ethnic groups and boundaries: The Social organization of culture difference*, af Fredrik Barth. Oslo: Universitetsforlaget.

Bentzon, Agnete Weis. 2005. »Familie, familieret og samfund.« I *Køn og Vold i Grønland*, af Mariekathrine Poppel. Forlaget Atuagkat.

Berkaak, Odd Are, og Ivar Frønes. 2005. *Tegn, Tekst og samfunn*. Abstrakt forlag AS.

Bjørnsson, Iben. 2016. »07 Da de danske "fruentimre" kom til Grønland.« *Arktiske Historier*. Arktisk Institut, 29. juli.

Bourdieu, Pierre. 1999. *Den maskuline dominans*. Oslo: Pax Forlag A/S.

Breum, Martin. 2019. »Det næsten-danske syn på Danmark og Grønland.« *Sermitsiaq* (29): 32.

Briggs, Jean. 1997. »From Trait to Emblem and Back: Living and Representing Culture in Everyday Inuit Life.« *Arctic Anthropology*.

Epili, Hau`ofa. 1982. »"Anthropology at Home: A South Pacific Islands Experience".« I *Indegenous Anthropology in Non-Western Countries.*, af Hussein Fahim. Durham: Carolina Academic Press.

Epinion. 2019. *Danske unges viden om Grønland. Rapport for Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, Undervisningsministeriet*. Undersøgelse, Epinion.

Eriksen, Thomas Hylland. 1994. *Ethnicity and Nationalism. Anthropological Perspectives*. Redigeret af Pluto Press. London: Pluto Press.

—. 2010. *Små Steder - Store Spørmål. Innføring i Sosialantropologi*. Oslo: Universitetsforlaget.

Giddens, Anthony. 1991. *Modernitet og selvidentitet*. København: Hans Reitzels Forlag.

Goffman, Erving. 1959. *Vårt rollespill til daglig*. Oslo: Pax Forlag A/S.

—. 1963. *Stigma*. London: Penguin Books.

Henriksen, Georg. 2003. »Om å finne fotfeste i en større verden.« *Norsk Antropologisk Tidsskrift*.

Kuschel, Rolf, og Faezeh Zand. 2007. *Fordomme og stereotyper*. Forfattere og Frydenlund.

Kaarhus, Randi. 1999. »Intervjuer i samfunnsvitenskapene. Bidrag til en videre metodologisk ressurs.« *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 26.

- LiPuma, Edward. 1998. »Modernity and forms of personhood in Melanesia.« I *Bodies and Persons: Comparative Perspectives from Africa and Melanesia*, af M Lambek og A. Strathern. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lund Olsen, Johan. 2006. »Grønlandske udfordringer - i en globaliseret verden.« I *Grønland i Verdenssamfundet*, af Red. af Hanne Petersen. Forlaget Atuagkat.
- Lyng, Aqqaluk. 1993. *Inuit: The story of the inuit circumpolar conference*. Redigeret af Atuakkiorfik. Nuuk: Atuakkiorfik.
- Madden, Raymond. 2010. *Being Ethnographic. A guide to the theory and practice of ethnography*. SAGE Publications.
- Messerschmidt, Donald A. 1981. »On anthropology "at home".« I *Anthropologist at Home in North America. Methods and Issues in the Study of One's Own Society*, af Donald A. Messerschmidt. Cambridge University Press.
- Mikkelsen, Hanne Guldberg. 1998. *Inuit og den lange vej: Grønlands historie*. Gyldendal Undervisning.
- Morris, Brian. 1994. *Anthropology of the self. The Individual in the Cultural Perspective*. Pluto Press.
- Ogbu, John B., og Herbert D. Simons. 1998. »Voluntary and Involuntary Minorities: A cultural-ecological theory of school performance with some implications for education.« *Anthropology and Education Quarterly*.
- Olsen Rosing, Tupaarnaq. 2002. *Qaannat Alannguanni: Kalaallit Nunaanni naalakkersuinikkut oqaluttuarisaanermi 1939-79*. Produceret af Forlaget Atuagkat.
- Paulgaard, Gry. 1997. »Feltarbeid i egen kultur - innenfra, utenfra eller begge deler?« I *Metorisk feltarbeid. Produksjon og tolkning av kvalitative data*, af Erik Fossåskaret, Otto Lauritz Fuglestad og Tor Halfdan Aase. Universitetsforlaget Oslo.
- Poppel, Mariekathrine. 2005. »Køn og vold under kulturelle forandringer i det koloniale Grønland.« I *Køn og Vold i Grønland*, af Mariekathrine Poppel. Forlaget Atuagkat.
- Ramstad, Jorun Bræck. 2001. »Modernities and belonging in Aotearoa New Zealand.« Phd dissertation, The Arctic University of Norway, Tromsø.
- Ramstad, Jorun Bræck. 2012. »Once Were Warriors - a model that matters and a mirror of concerns.« *Nordlit*, 87-109.
- Redaktionen. 2019. *Fangere fik petroleum af Challenger-flyet*. 25. April. Senest hentet eller vist den Oktober 2020. <https://sermitsiaq.ag/node/213217>.
- Russel, Bernard H. 2011. »Participant Observation.« I *Research Methods in Anthropology. Qualitative Approaches*, af Bernard H. Russel. New York: Alta Mira Press.
- Seiding, Inge Høst. 2015. »Blandede ægteskaber i 17- og 1800-tallet Grønland. i krydsfeltet mellem administrations- og kulturhistorie.« *Nordisk Arkivnyt*.

- Smith, Karl. 2012. »From dividual and individual selves to porous subjects.«
- Taylor, Charles. 1994. »The Politics of recognition.« I *Multiculturalism*, af Amy Gutmann. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Triandis, Harry C. 1995. *Individualism & Collectivism. New directions in the social psychology*. Redigeret af Richard E. Nisbett. Westview Press.
- Trondheim, Gitte. 2005. »Kønsforskning i Grønland.« I *Køn og vold i Grønland*, af Mariekathrine Poppel. Forlaget Atuagkat.
- Williamson, Karla Jessen, og Laurence J Kirmayer. 2010. »Inuit ways of knowing: Cosmocentrism and the role of teasing in childrearing.« *ResearchGate*, Januar: 301-309.
- Aase, Tor Halfdan. 1997. »En status som passer for meg? Deltagende observasjon i Pakistan.« I *Metorisk feltarbeid. Produksjon og tolkning av kvalitative data*, af Erik Fossåskaret, Otto Lauritz Fuglestad og Tor Halfdan Aase. Universitetsforlaget Oslo.

Appendix 1

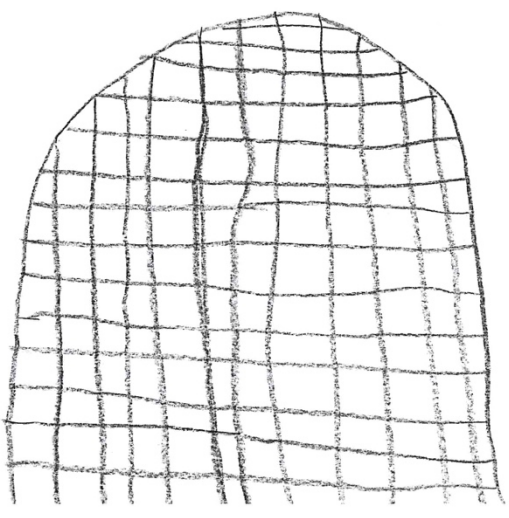
Børnenes tegninger i Aasiaat:

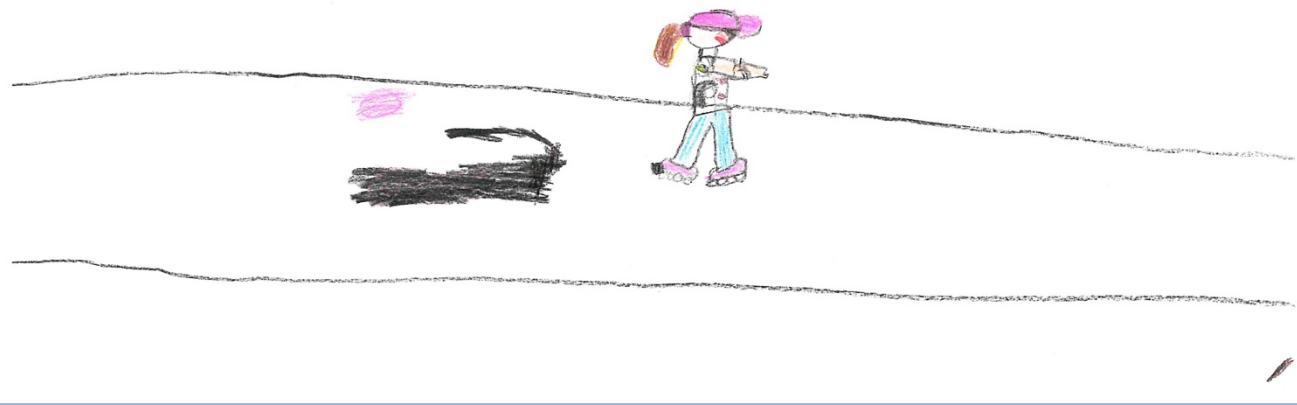
salaaaleq Suleri Sarpa

Nivi-Julia

13.05.19

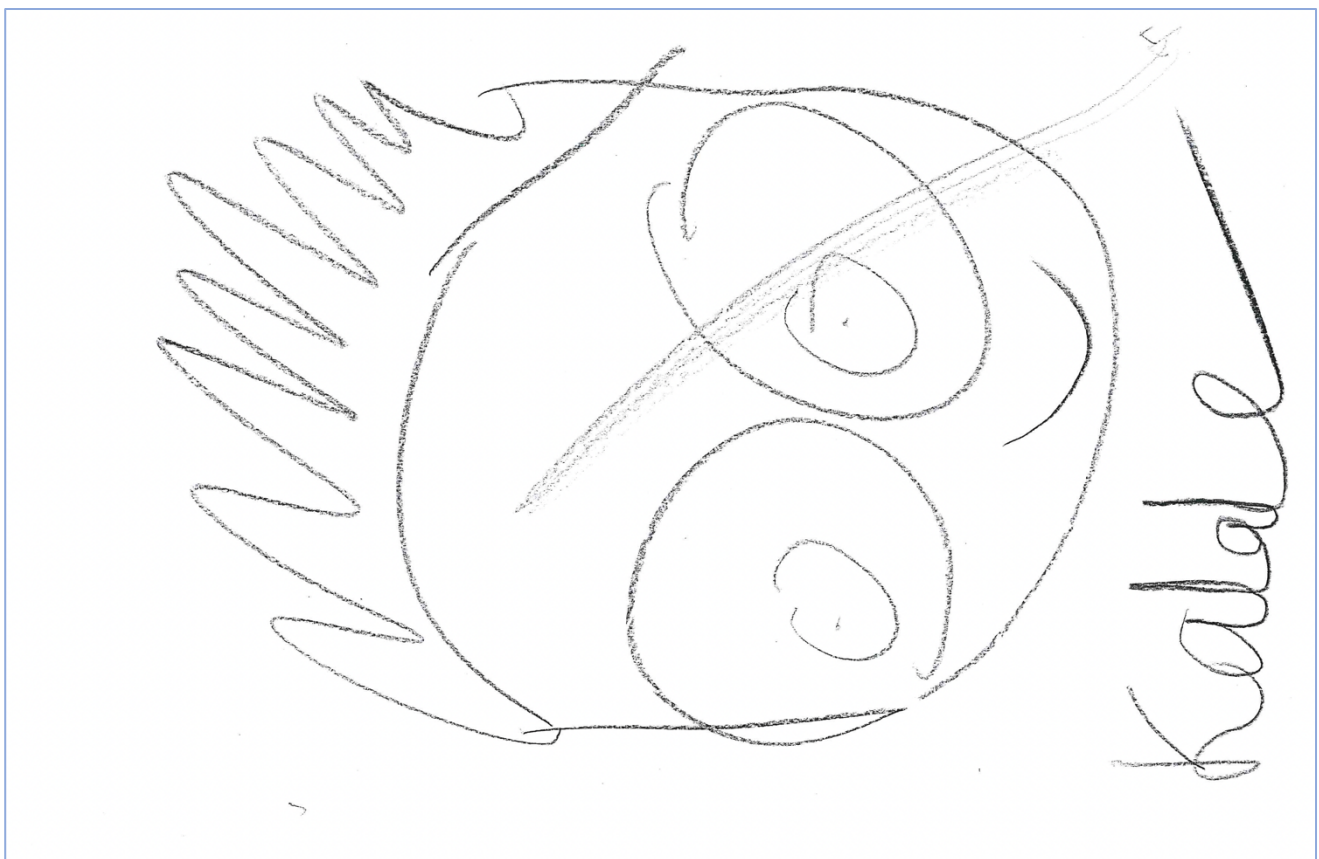
MLNOLPQ

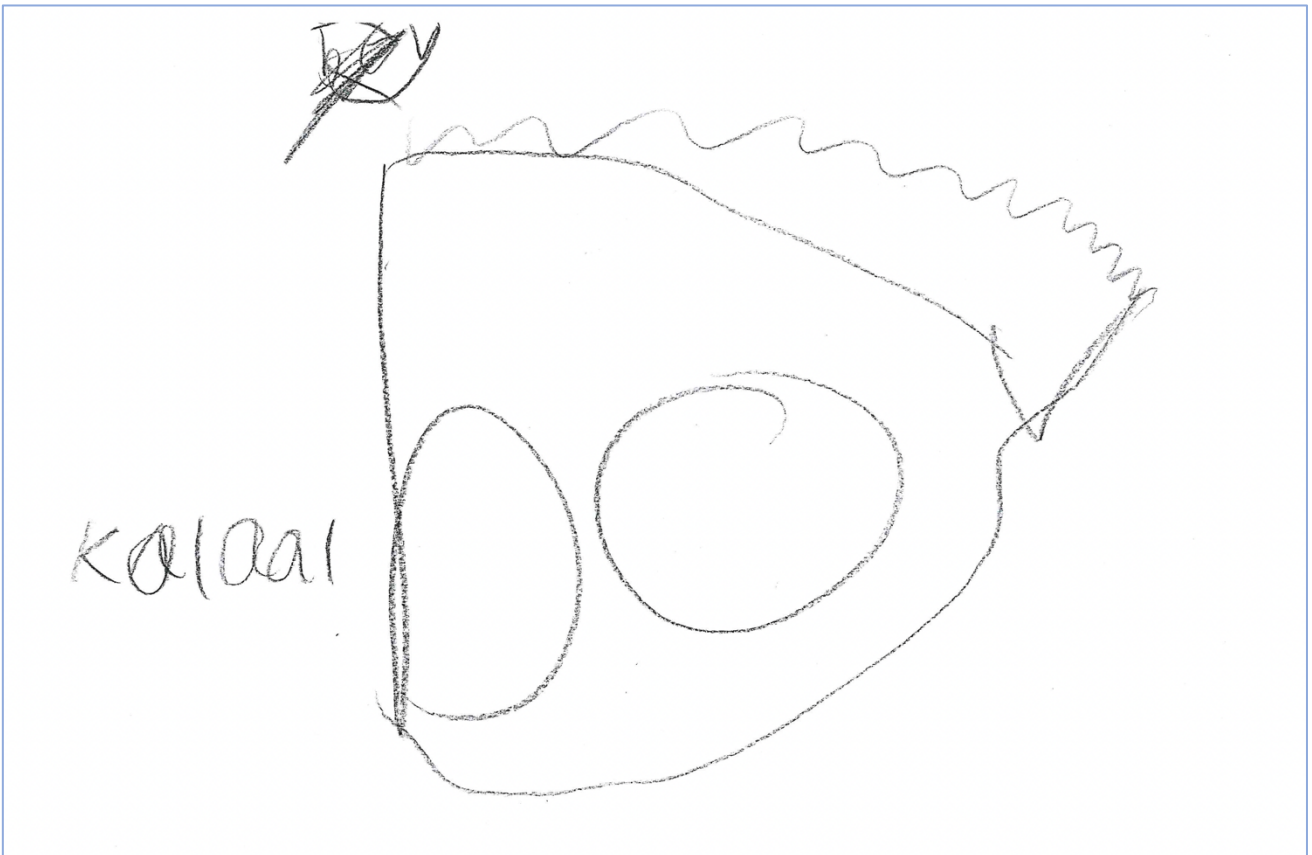

Kalaaleq

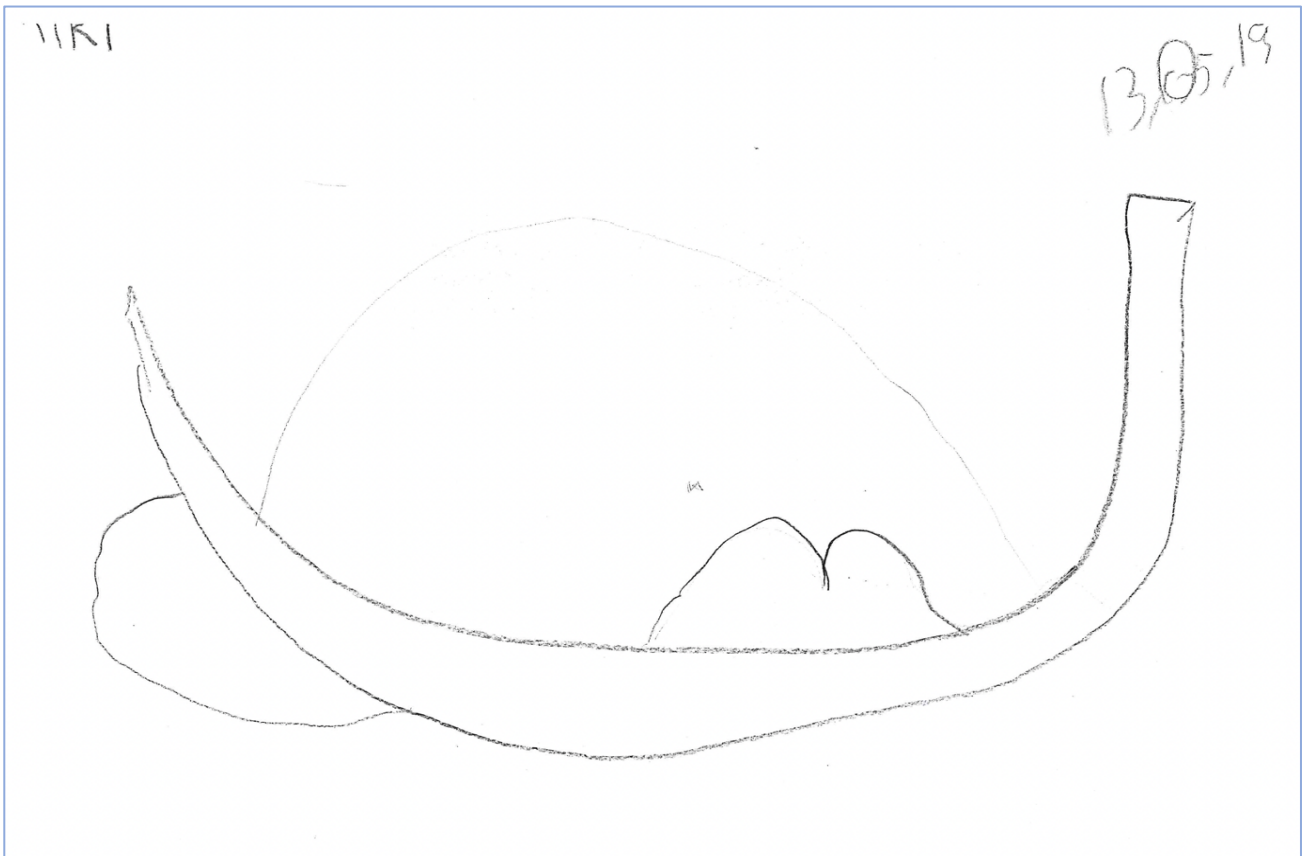
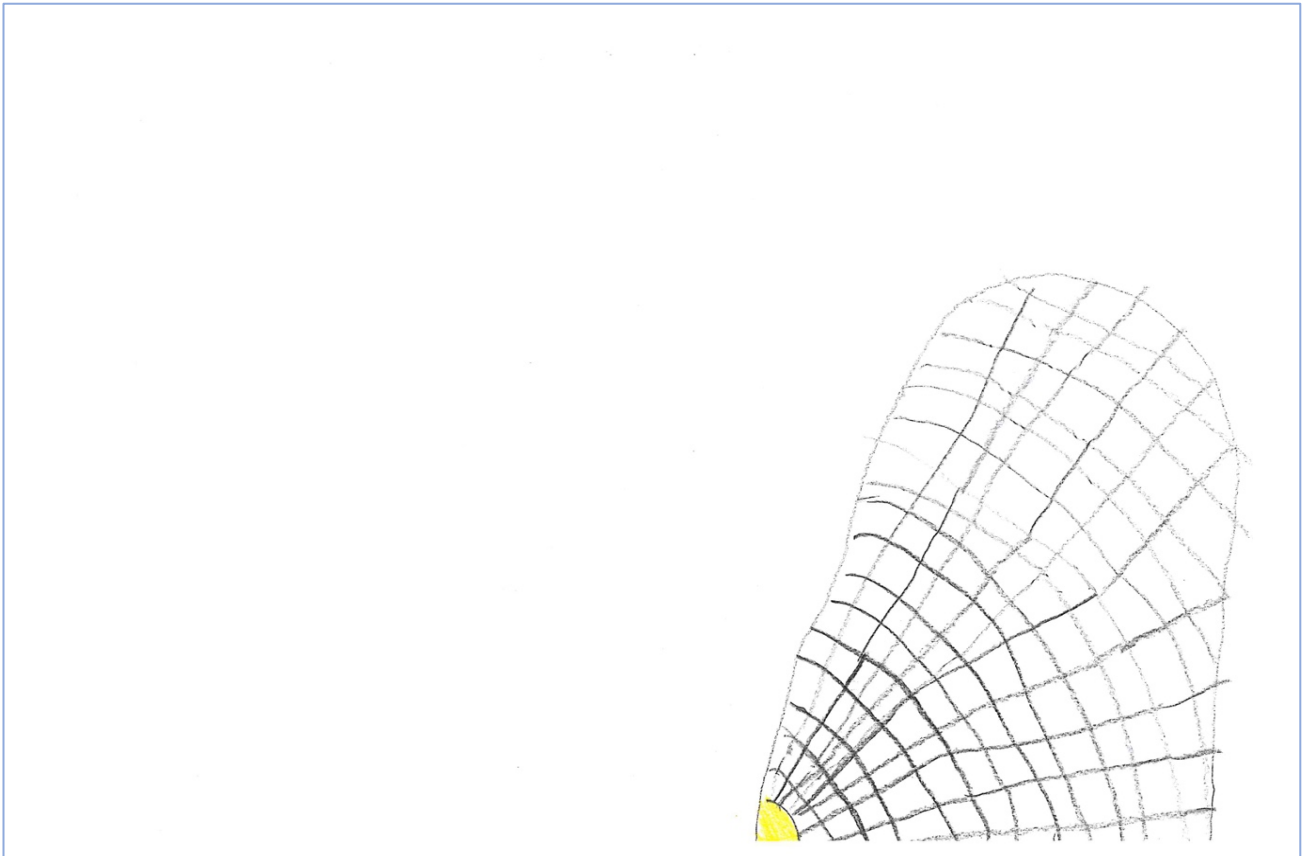

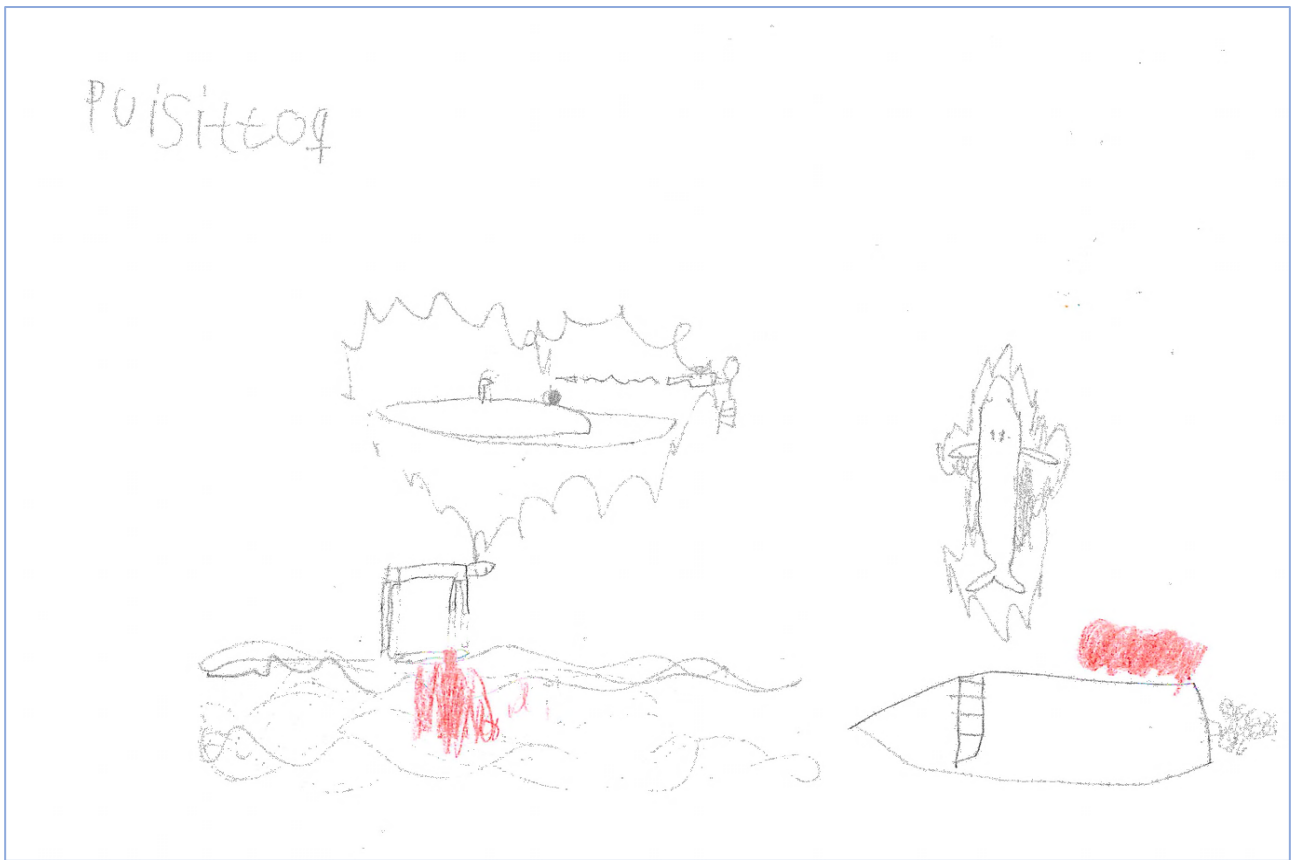

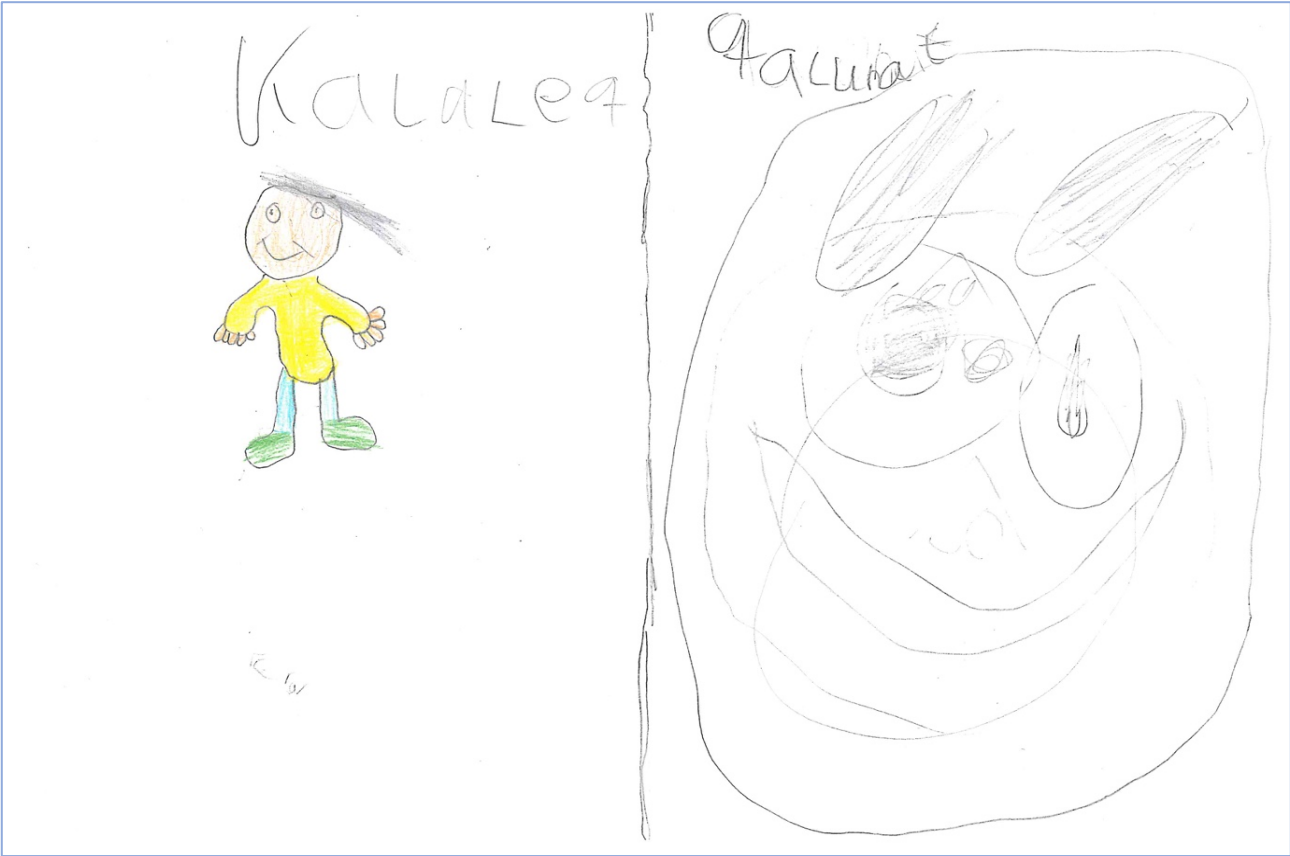
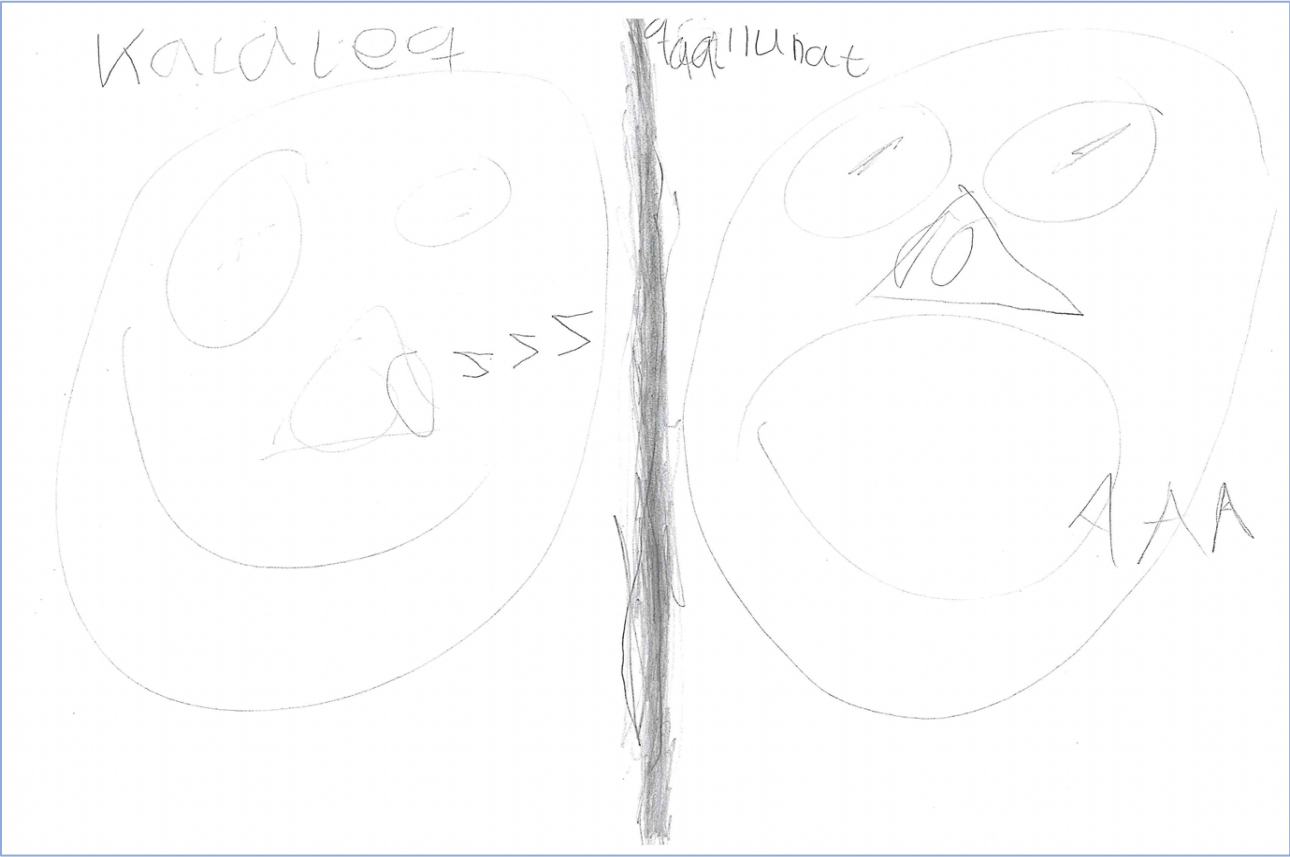

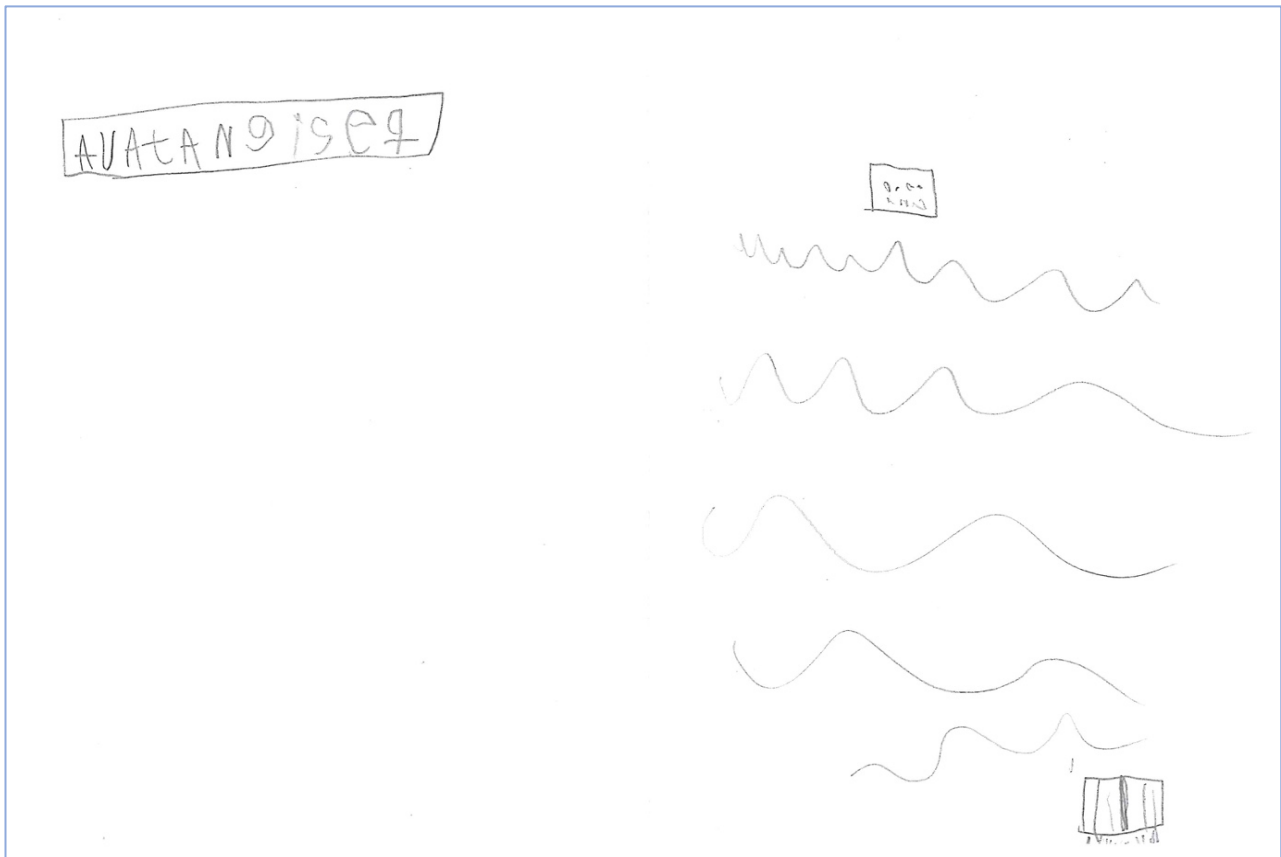
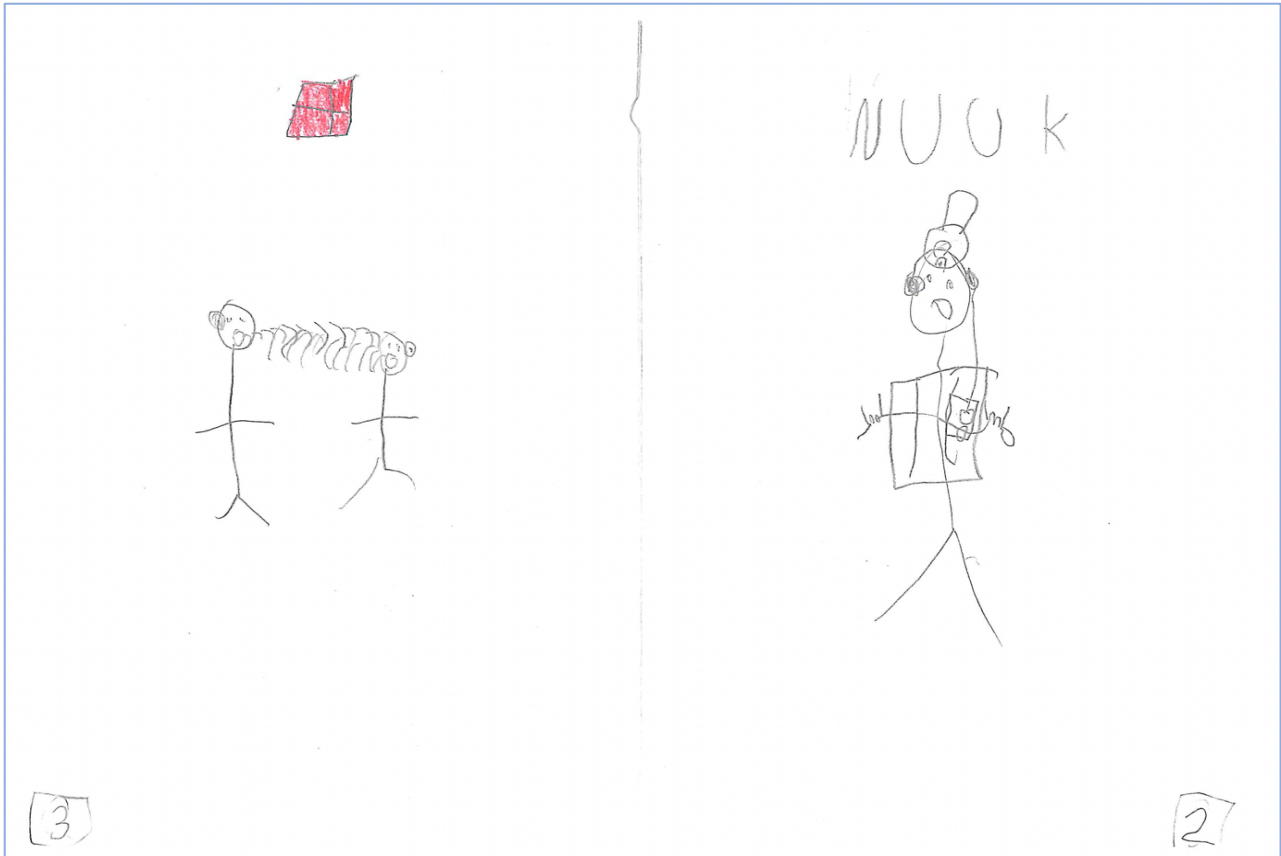

Børnenes tegninger i Nuuk:

KALAAIIIE

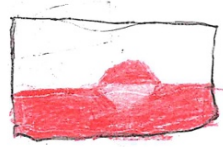
DANSK

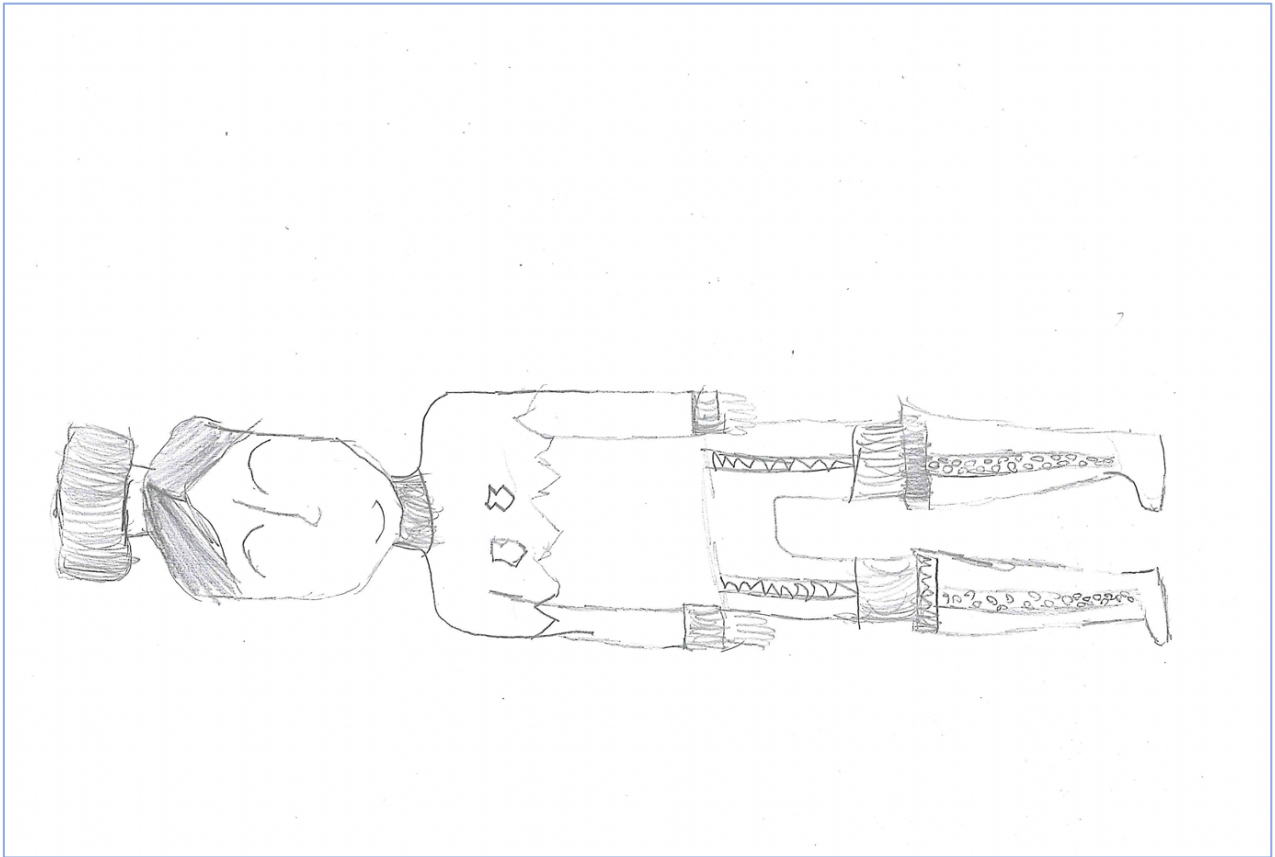

Avatar ngisit.

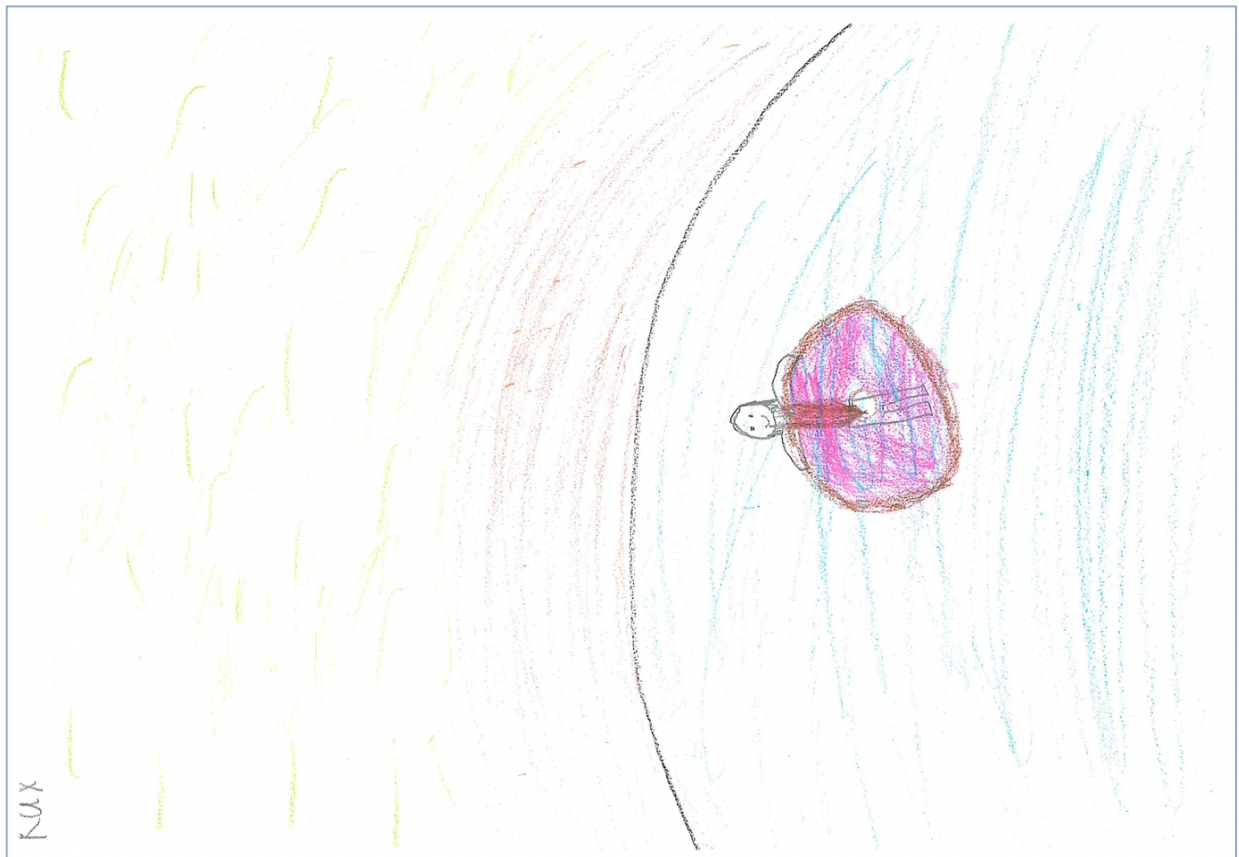

Danmark

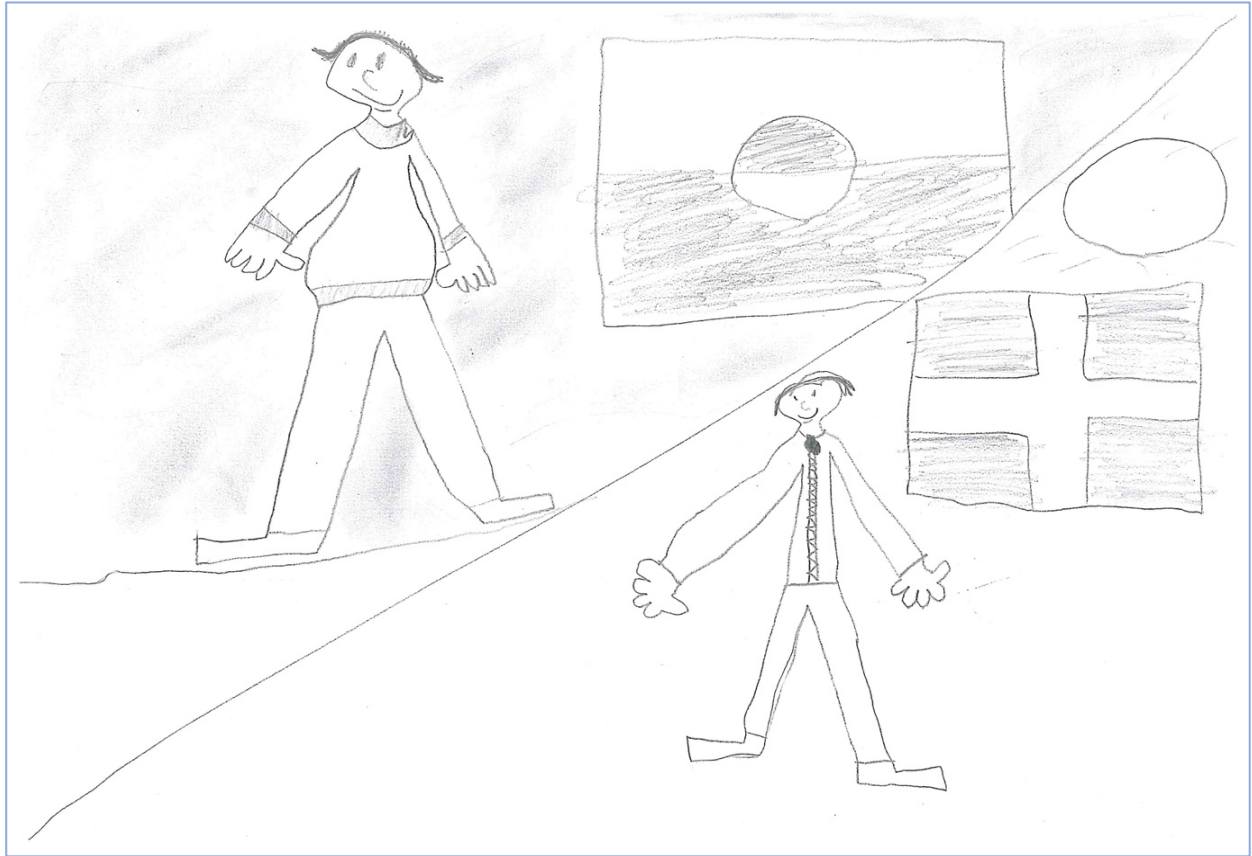

Ukkusissat

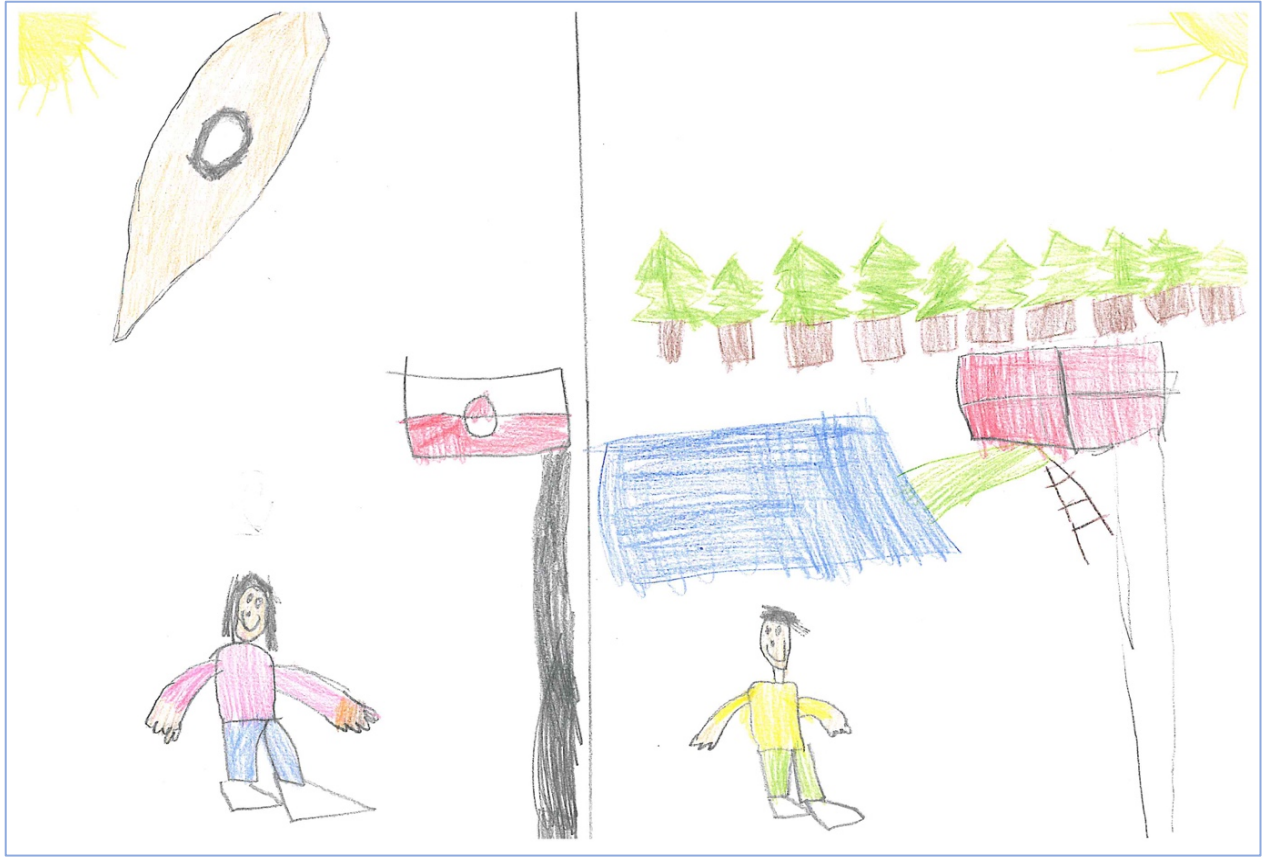

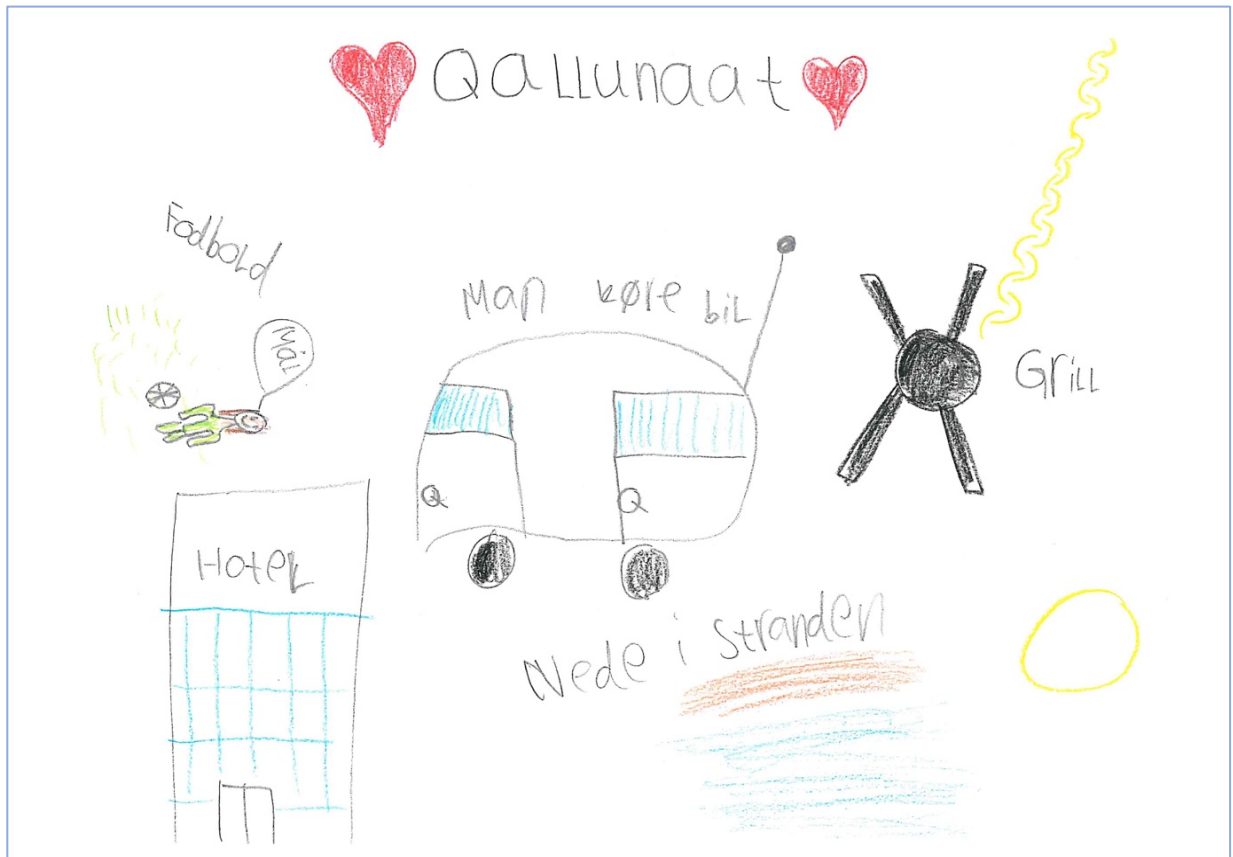
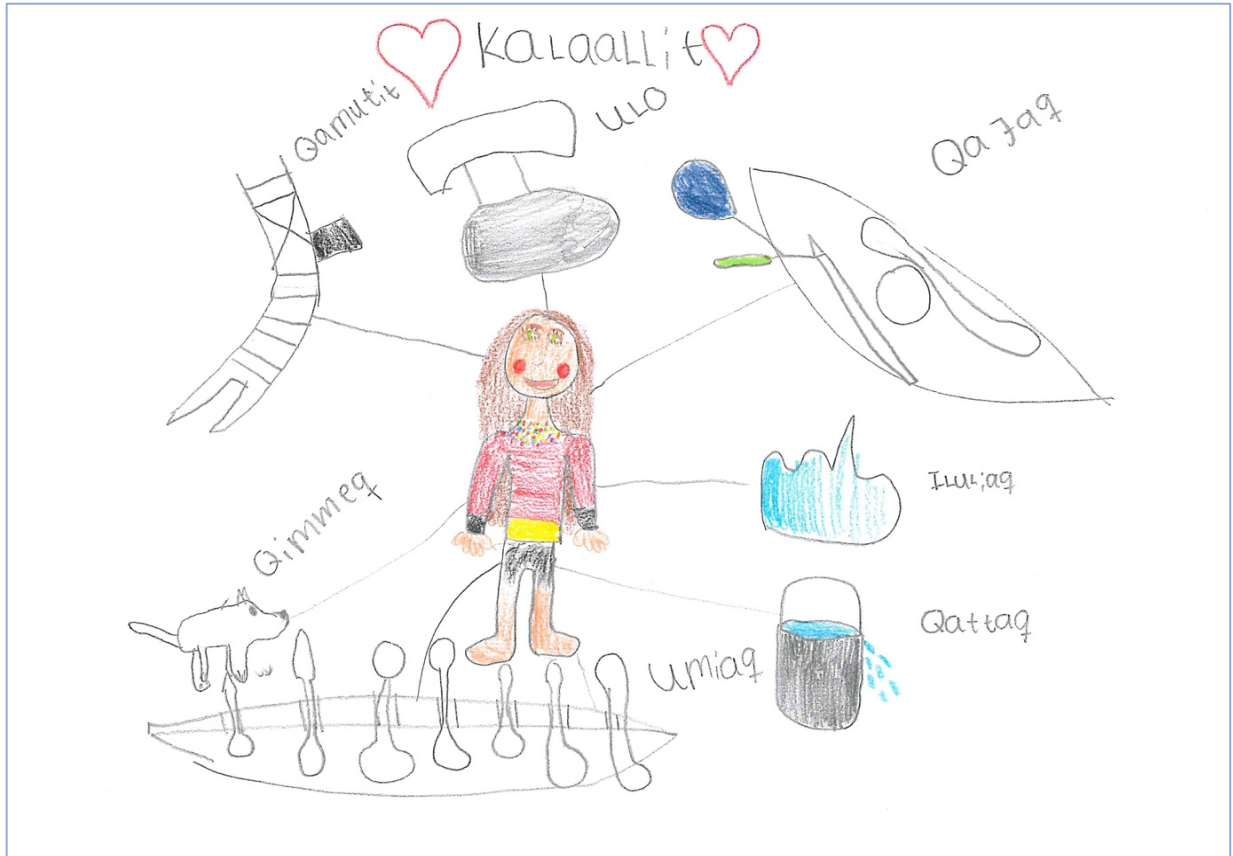

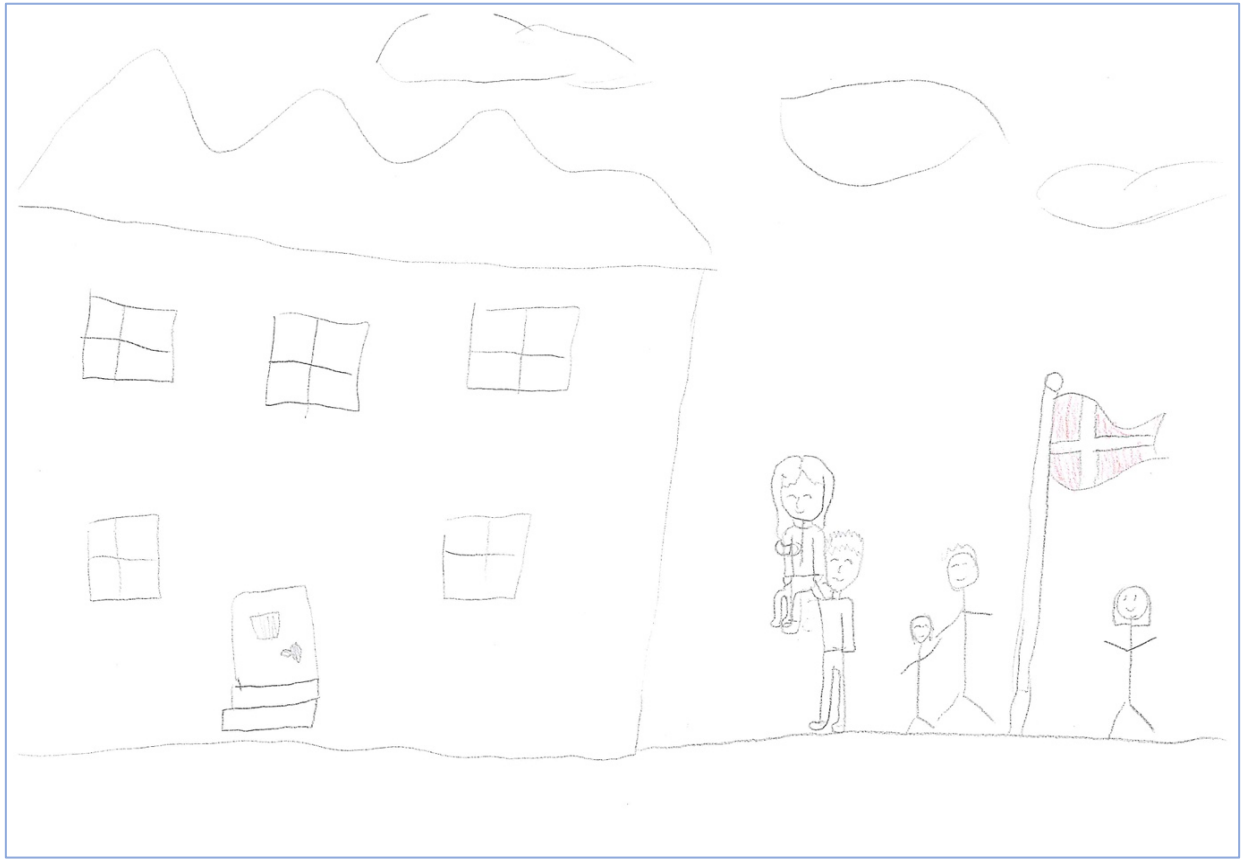

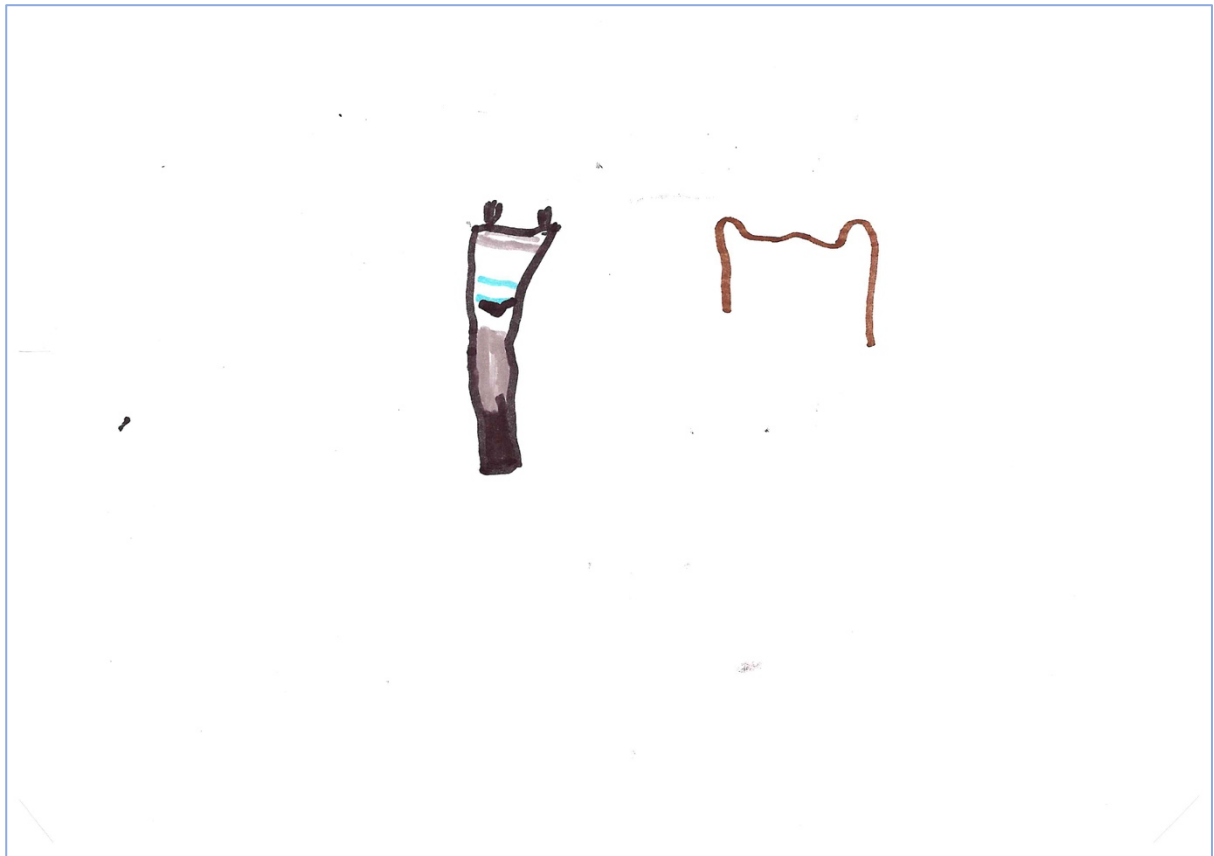

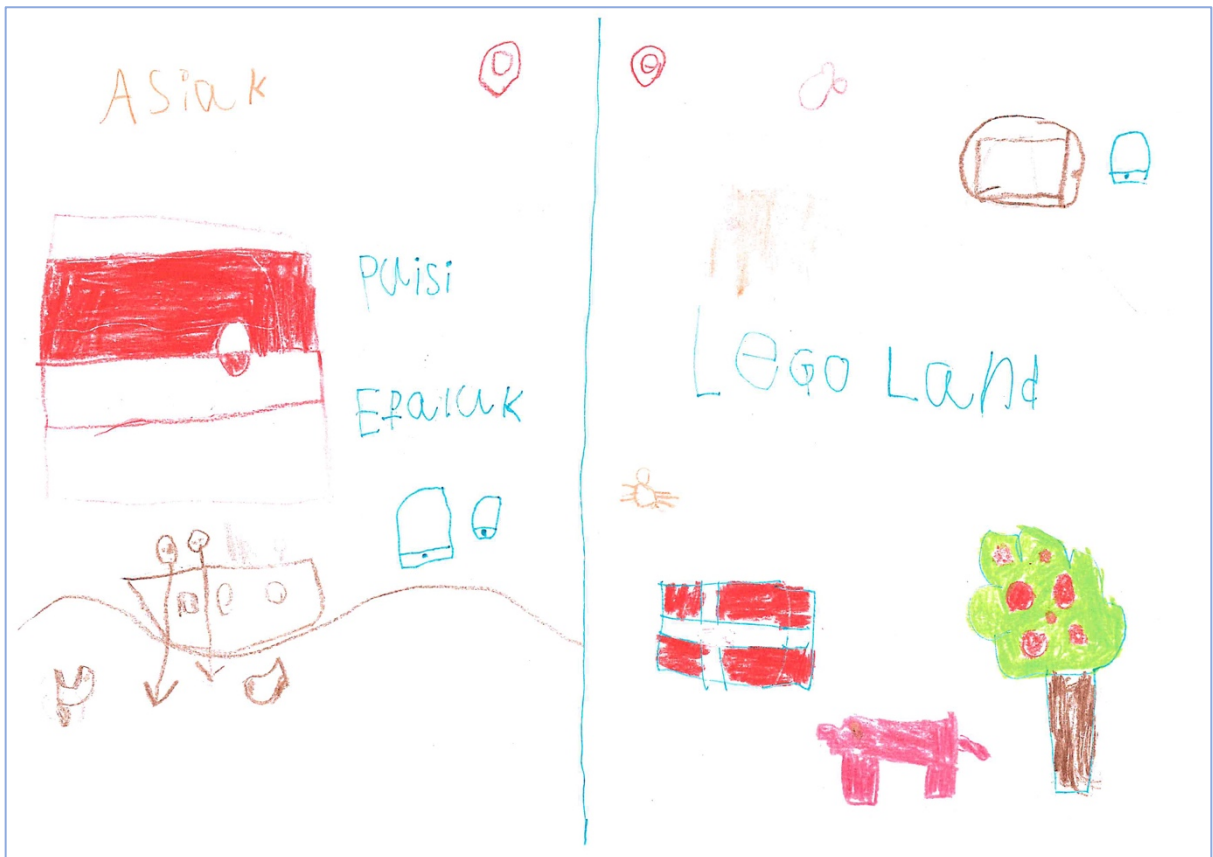
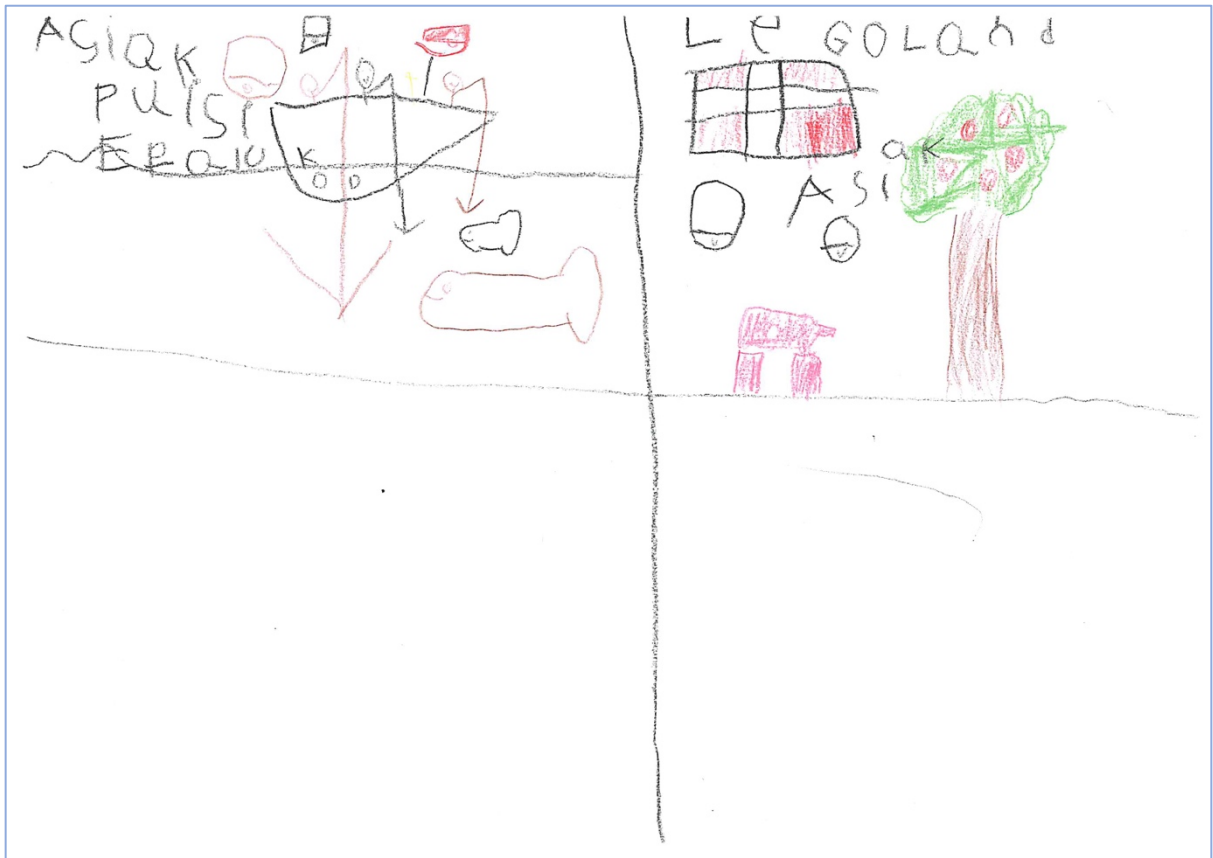

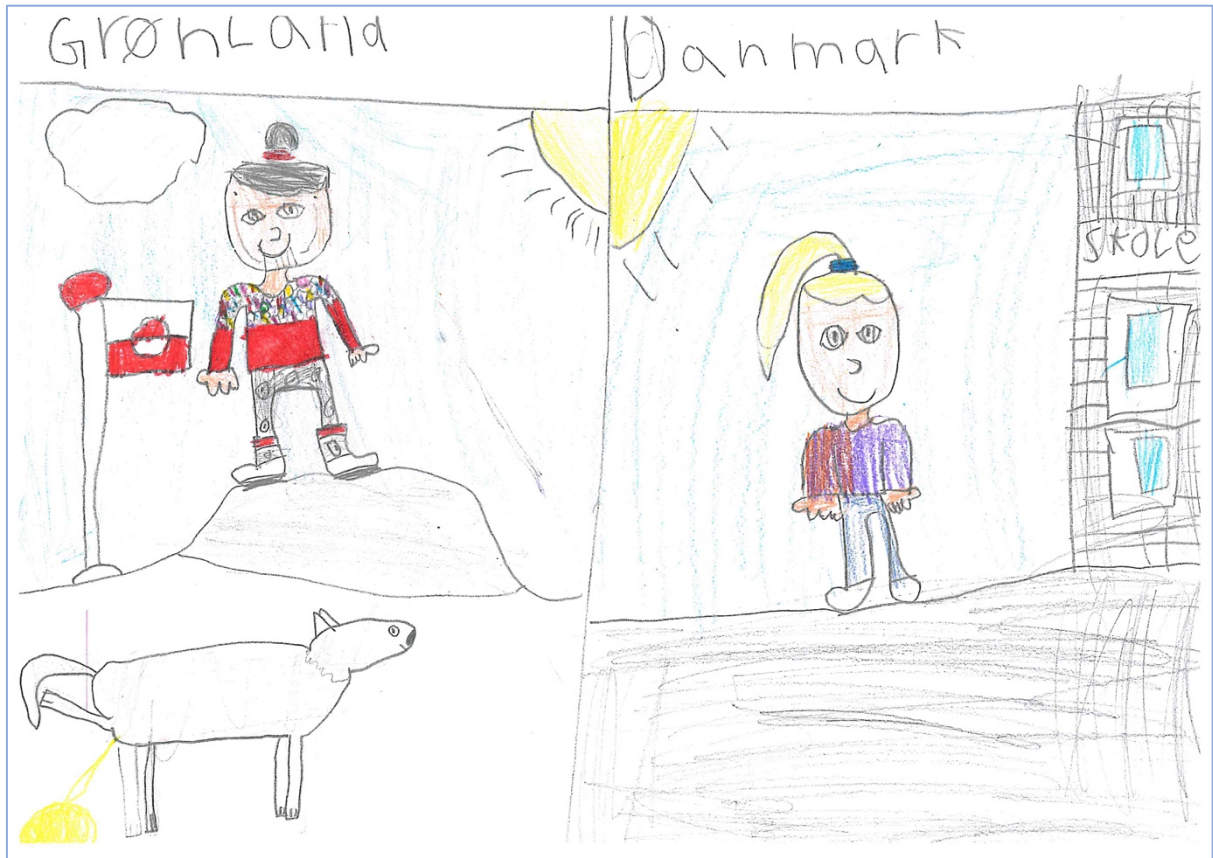

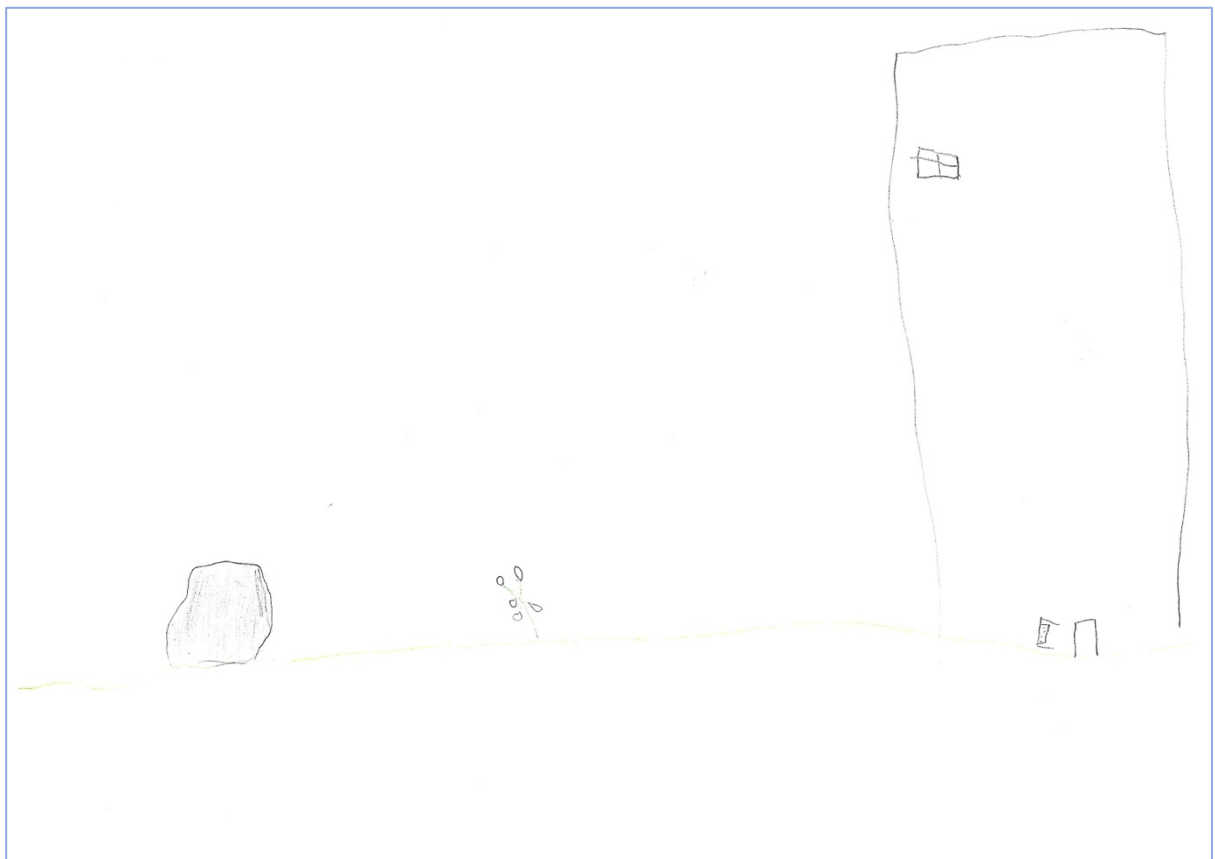

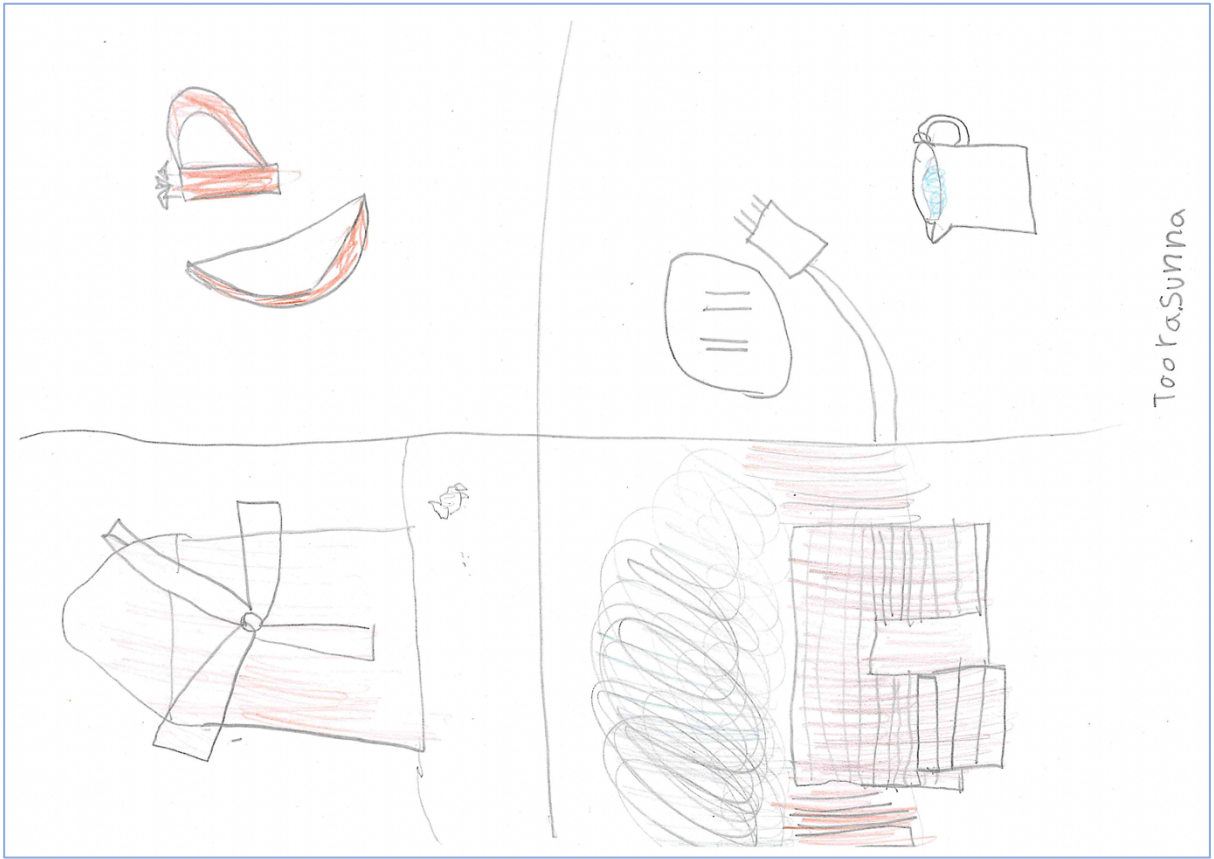

TooraSunna

Ingut

TooraShna

Annaq

Qallincaarag
naluca qanag
fitartaasaneerhig

PAKISTAN

SAUKA

